

Årsregnskap og årsberetning 2019

 Rana
kommune

Innholdsfortegnelse

Del I Årsberetning

Innholdsfortegnelse	1
Kommentarer til årsregnskapet	3
Status omstilling.....	22
Driftsregnskap	24
Demografi, sysselsetting og utdanning	30
Styring og kontroll – etisk standard	34
Vedtaksoppfølging	36
Organisasjon og medarbeidere.....	37
Sosial bærekraft og folkehelse i Rana	44
Samfunnssikkerhet og beredskap 2019	47
Planstatus i forhold til Planstrategi 2016-2019	48
Miljøstatus Rana.....	49

Del II Årsregnskap

Hovedoversikter	53
Avdelingsregnskap	60
Detaljert investeringsregnskap	64
Noter	67

Del I

Årsberetning

Kommentarer til årsregnskapet

Rana kommune fikk i 2019 et mindreforbruk på 20,9 mill. kr. Resultatet skyldes god økonomisk styring på drift, kontroll på finans, lavt rentenivå og ekstraordinære skatteinntekter. Driftsmarginene er gode og flere økonomiske indikatorer viser positive tall. Langsiktig og bærekraftig økonomistyring gir resultat og bidrar til økt handlekraft.

Kommunesektoren fikk også i 2019 betydelig høyere skatteinntekter enn forutsatt i statsbudsjettet. Rana kommune fikk 32,1 mill. kr mer i skatteinntekter og rammetilskudd enn opprinnelig budsjettet.

Finansområdet gir et samlet positivt bidrag i forhold til regulert budsjett på 22,3 mill. kr. Dette forklares i hovedsak med økte skatteinntekter og lavere pensjonsutgifter og renteutgifter enn budsjettet.

Driften leverer et merforbruk på 1,4 mill. kr. Korrigert for overskuddsmidler fra 2018 på 18,4 mill. kr og 12,9 mill. kr. i sanering av skolebygg, blir det et merforbruk i tjenestene i 2019 på 6,9 mill. kr. Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves som god.

Rana kommune har tilnærmet samme utgiftsnivå som sammenlignbare kommuner i kommunegruppe 13 (KG 13). Ureviderte regnskapstall for 2019 viser et driftsnivå i Rana kommune, etter korrigerings av nevnte saneringskostnader, som er 6,7 mill. kr høyere enn snittet i KG 13. I 2018 var Ranas ressursbruk 0,8 mill. kr. høyere og i 2017 30 mill. kr høyere. Netto driftsutgifter totalt økte med 4,7 prosent i Rana, mot 4,2 prosent i KG 13.

Brutto driftsresultat (BDR) var 3,9 prosent mot 4,2 prosent i 2018. Resultatgraden uttrykker soliditet i driften. Kontroll på ressursbruk og driftsutgifter, er den viktigste forutsetningen for god kommunal-økonomisk styring. Netto driftsresultat (NDR) er også godt, med 4,9 prosent, mot 5,4 prosent i 2018. Høy NDR har klar sammenheng med høy BDR. Driftsmarginene åpner for budsjettet driftsoverføring til investeringer på 56 mill. kr, som er viktig for å redusere økningen i lånegjelda. Det er viktig å ha tilstrekkelig med frie midler til drifts- og investeringsformål. Dette øker kommunens evne til å håndtere budsjettavvik og uforutsette utgifter kommende år. Det er også viktig med tilførsel av egenkapitalmidler til de store investeringsoppgavene kommunen står overfor.

Rana kommunes disposisjonsfond er i 2019 økt med 66,7 mill. kr og utgjør 18,3 prosent av driftsinntektene i 2019. Økningen i fondet kommer godt med til kommunens bidrag til realisering av ny flyplass.

Avsetninger til fond og tilførsel av egenkapital til investeringer er i stor grad knyttet til inntekter relatert til kraft. Det er press både fra kraftbransjen og sentrale myndigheter på fremtidig inntektsnivå og kommunenes mulighet til å disponere disse inntektene selv.

Årsregnskapet for 2019 viser balanse i forhold til handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Lånegjelda har passert øvre grense, men de øvrige måltallene i bærekraftmodellen har god måloppnåelse og oppveier avviket i lånegjelda.

Rana kommune har i 2019 videreført arbeidet for å styrke økonomien og etablere gode tjenester tilpasset de økonomiske rammene. Kommunen skal levere gode velferdstjenester, samtidig som det er viktig å ha økonomi til å være samfunnsbygger. Årets resultat gir økt vekstkraft og er et godt fundament for å lykkes med fremtidige utfordringer, og fortsette arbeidet med drifts- og strukturtilpasninger.

Om årsregnskapet og årsberetningen

I årsberetningen gjennomgås kommunens årsregnskap. I tillegg beskrives internkontrolltiltak, organisasjon og medarbeidere, sosial bærekraft og planstatus i forhold til planstrategi, klima og miljø, samfunnssikkerhet og beredskap. Arbeidet med avslutning av årsregnskapet for 2019 har fulgt faste aktiviteter og rutiner i samarbeid med kommunens revisor Deloitte.

Årsregnskap og skjema med tjenesteproduksjonsdata for KOSTRA ble sendt SSB innen fristen 17.2 og er overlevert revisjonen med noter og dokumentasjon. Årsregnskapet med årsberetning overleveres kontrollutvalg og revisjon 31.3 samt formannskap og kommunestyre for videre behandling.

Driftsregnskap

Driftsregnskapet for 2019 viser et mindreforbruk på 20,9 mill. kr.

Regnskapsresultatet er satt sammen av et positivt resultat fra finans på 22,3 mill. kr og et merforbruk fra kommunens drift på 1,4 mill. kr. Men resultatet på drift gir et mindreforbruk på 11,5 mill. kr når det korrigeres for sanering av skolebygg som er regnskapsført over drifta. Alle avdelinger har mindreforbruk med unntak av oppvekst og kultur som har et merforbruk på 8,6 mill. kr. Resultatet på finans har mange komponenter, men de største positive budsjettavvikene er skatt/rammetilskudd på 12,7 mill. kr, lavere pensjonskostnader på 9,8 mill. kr og mindre renteutgifter på 4,4 mill. kr.

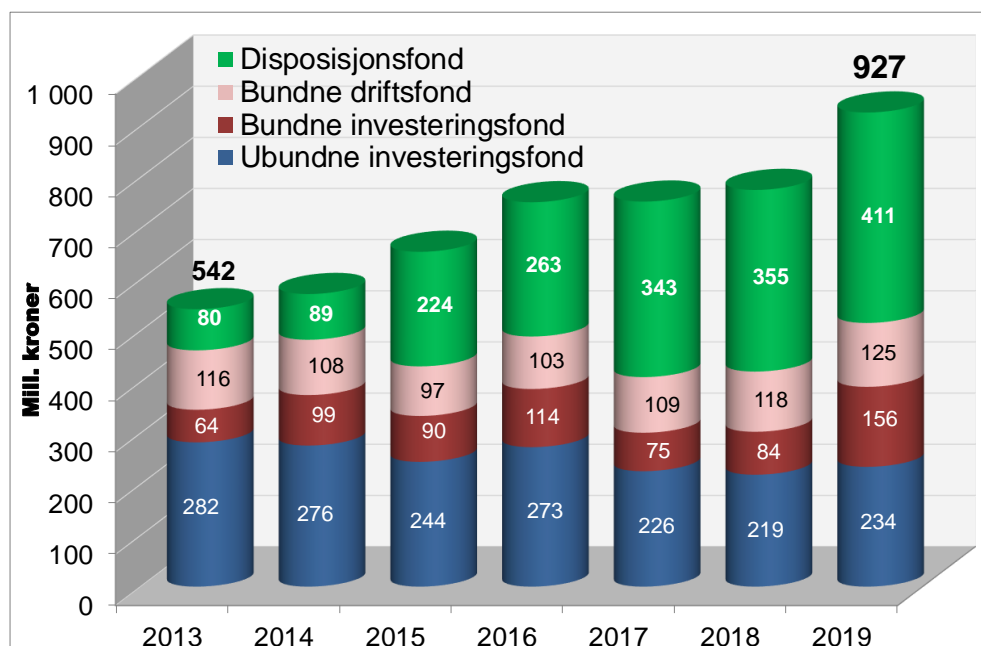
Den viktigste indikator på handlingsrommet for en kommune er netto driftsresultat. NDR er den delen av overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Rana kommune har som mål å stabilisere NDR rundt 3 prosent av driftsinntektene for å møte fremtidige utfordringer i kommunen. I 2019 ble NDR 4,9 prosent av driftsinntektene.

Resultatet for 2019 gir grunnlag for å styrke de kommunale reservene og fortsette innretningen av midler til egenkapital på investeringer.

Fondsbeholdning

Kommunens totale fondsbeholdning økte fra 775,6 mill. kr til 927,0 mill. kr, en økning på 151,4 mill. kr målt i 2019 kroner. Bundne investeringsfond økte mest, med 72,4 mill. kr. Disposisjonsfondet som er kommunens frie disponible midler økte med 56,3 mill. kr. Bundne driftsfond økte med 7,3 mill. kr og er i hovedsak knyttet til avsetning av konsesjonsavgift på 10,5 mill. kr. Ubundne investeringsfond økte med 15,4 mill. kr. Note 11 viser detaljert bruk og avsetning av alle fond.

Figur 1. Utvikling fondsmidler i 2019 kroner

Handlingsregel for bærekraft

Rana kommune har handlingsregel for bærekraft jf. tabell under, som viser mål satt i økonomiplan og indikatorer for regnskap 2019.

Tabell 1. Handlingsregel for bærekraft 2019

	Mål bærekraft	Regnskap 2019
Netto driftsresultat	2,0 %	4,9 %
Disposisjonsfond	8,0 %	18,3 %
Netto lånegjeld	75,0 %	77,2 %

Modellen for økonomisk bærekraft setter krav til langsiktighet i økonomistyringen av kommunen. Handlefrihet og robusthet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet samtidig som generasjonsprinsippet ivaretas.

Gjeldsnivået er over måltallet og vil stige ytterligere sett i lys av investeringsprogram og etterslepet kommunen har på vedlikehold av realkapitalen. Bærekraftavviket som økende gjeldsnivå representerer er bekymringsfull.

Disposisjonsfondet er over måltallet i bærekraftmodellen på 8,0 prosent av driftsinntektene. Dette bringer Rana kommune i posisjon til å disponere netto driftsresultat til andre formål enn styrking av disposisjonsfondet, som økt egenkapital til investeringer.

Per 31.12.2019 har Rana kommune et disposisjonsfond på 411,5 mill. kr, tilsvarende 18,3 prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet har økt med 66,7 mill. kr i 2019, som tilskrives budsjetterte avsetninger.

Kommentarer til hovedoversikten

Hovedoversikten viser avvik for utgifts- og inntektsartene mellom regnskap og budsjett. Dette har i noen grad sammenheng med at endringer som skjer i løpet av året, ikke i tilstrekkelig grad fanges opp og budsjettreguleres i sektorene. Det har også sammenheng med prinsippet om rammestyring, som retter sektorenes fokus mot nettoforbruket. Kommunestyret vedtar budsjettet på netto nivå. Det er denne rammen sektorene styres etter og måles mot. Når budsjetttrammene og budsjettpremissene for rammeområdene er satt i budsjettvedtaket, må budsjettet detaljeres, slik at det gir presis styringsinformasjon. Gjennom operasjonaliseringen med budsjett på laveste nivå (sted, art, funksjon) blir bruttotallene endret. Det vil derfor alltid være avvik mellom hovedoversikten fra budsjettvedtaket og hovedoversikten slik den fremstår etter at operasjonaliseringen er gjort.

Tabell 2. Hovedoversikt drift

(Tall i 1000 kroner)	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018	Avvik 2019
Sum driftsinntekter	2 256 105	2 186 405	2 153 577	2 147 775	-69 700
Sum driftsutgifter	2 167 566	2 115 414	2 080 802	2 058 652	-52 152
Brutto driftsresultat	88 539	70 991	72 775	89 122	-17 548
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-59 338	-68 042	-83 507	-49 060	-8 704
Motpost avskrivninger	80 550	69 307	69 307	76 387	
Netto driftsresultat	109 752	72 256	58 575	116 449	-37 496
Interne finanstransaksjoner					
Sum bruk av avsetninger	80 122	76 419	22 523	59 140	-3 703
Sum avsetninger	168 974	148 675	81 098	131 060	-20 299
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	20 899	-	-	44 530	-20 899

Kommunens driftsinntekter var 2 256,1 mill. kr mot regulert budsjett på 2 186,4 mill. kr. Driftsinntektene ble 69,7 mill. kr høyere enn budsjettet. 50,5 mill. kr av avviket skyldes merinntekter fra overføringer med krav til motytelse (statlige tilskudd, sykepengerefusjon mm.) som har motposter i driftsutgiftene.

Kommunens driftsutgifter var 2 167,6 mill. kr mot regulert budsjett på 2 115,4 mill. kr, et avvik på 52,2 mill. kr.

Brutto driftsresultat ble 88,5 mill. kr mot regulert budsjett på 71,0 mill. kr. Brutto driftsresultat ble 17,5 mill. kr høyere enn budsjettet.

Lønnsutgiftene ble 1 154,8 mill. kr mot regulert budsjett på 1 132,1 mill. kr, et avvik på 22,7 mill. kr. Økte lønnsutgifter må sees opp mot økte tilskudd og refusjonsinntekter knyttet til lønn.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon ble 352,8 mill. kr, mot regulert budsjett på 333,0, et avvik på 19,8 mill. kr. 12,9 mill. kr av avviket skyldes kostnader i forbindelse med sanering av skolebygg som er korrigert ved overføring fra investeringsregnskapet.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjon ble 186,9 mill. kr, mot regulert budsjett på 161,1 mill. kr, et avvik på 25,8 mill. kr. Avviket forklares med økt tilskudd til private barnehager, korrigeringer av vikarer legetjenester og føring av vikarbyråttjenester mm.

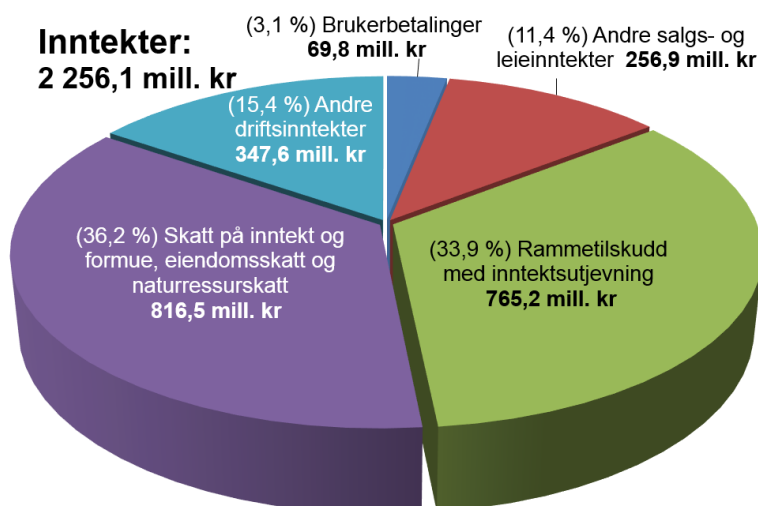
Overføringer ble 167,6 mill. kr, mot regulert budsjett på 180,7 mill. kr, et avvik på 13,1 mill. kr som i all hovedsak forklares med udisponerte budsjettmidler fra tidligere års overskudd og regnskapsmessig korrigering til kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjon.

Kommunens finansinntekter ble 55,8 mill. kr mot regulert budsjett på 52,4 mill. kr. Finansinntektene ble 3,4 mill. kr høyere enn budsjettet som skyldes høyere renteinntekter. Kommunens finansutgifter var 115,1 mill. kr mot regulert budsjett på 120,4 mill. kr. Finansutgiftene ble 5,3 mill. kr lavere enn budsjettet og forklares i hovedsak med lavere renteutgifter.

Netto driftsresultat ble 109,8 mill. kr mot regulert budsjett 72,3 mill. kr, en differanse på 37,5 mill. kr.

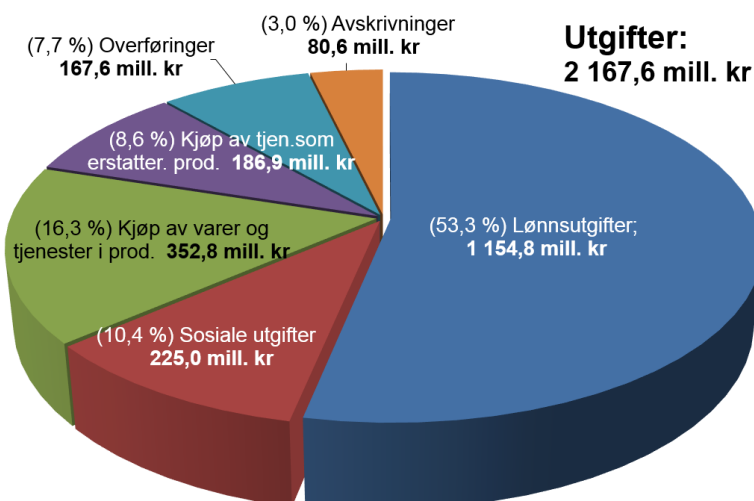
Etter bruk av avsetninger samt avsetninger med samlet differanse på 16,6 mill. kr målt mot budsjett, fikk kommunen i 2019 et regnskapsmessig mindreforbruk på 20,9 mill. kr.

Figur 2. Fordeling inntekter og utgifter

Inntekter	2019	2018	Endring
Brukerbetalinger	69,8	67,6	2,2 3,2 %
Salgs- og leieinntekter	256,9	229,8	27,1 11,8 %
Rammetilskudd	765,2	709,3	55,9 7,9 %
Sum skatter	816,5	773,6	42,9 5,6 %
Andre driftsinntekter	347,6	334,9	12,7 3,8 %
Sum inntekter	2 256,1	2 115,2	140,9 6,7 %

Utgifter	2019	2018	Endring
Lønnsutgifter	1 154,8	1 087,6	67,2 6,2 %
Sosiale utgifter	225,0	216,9	8,1 3,7 %
Kjøp av varer og tjen. i prod.	352,8	327,9	24,9 7,6 %
Kjøp av tjen.som erst. prod.	186,9	166,8	20,1 12,0 %
Overføringer	167,6	145,0	22,6 15,6 %
Avskrivninger	80,6	71,9	8,7 12,0 %
Fordelte utgifter	-	-0,3	0,3
Sum utgifter	2 167,6	2 015,8	151,8 7,5 %

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter)

De frie inntektene økte fra 1 410,7 mill. kr til 1 477,6 mill. kr i 2019, en økning på 66,8 mill. kr fra 2018. Dette var 14,0 mill. kr høyere enn regulert budsjett 2019.

Skatt på inntekt og formue økte fra 691,0 mill. kr til 712,3 mill. kr inklusive naturressursskatt på 29,3 mill. kr i 2019, en økning på 21,3 mill. kr fra 2018. Dette var 7,1 mill. kr høyere enn regulert budsjettet 2019.

Samlet rammetilskudd økte fra 719,7 mill. kr til 765,2 mill. kr, inklusiv inntektsutjevning på 81,8 mill. kr, en økning på 45,5 mill. kr. Dette var 6,9 mill. kr høyere enn regulert budsjett og skyldes høyere inntektsutjevning enn budsjettet.

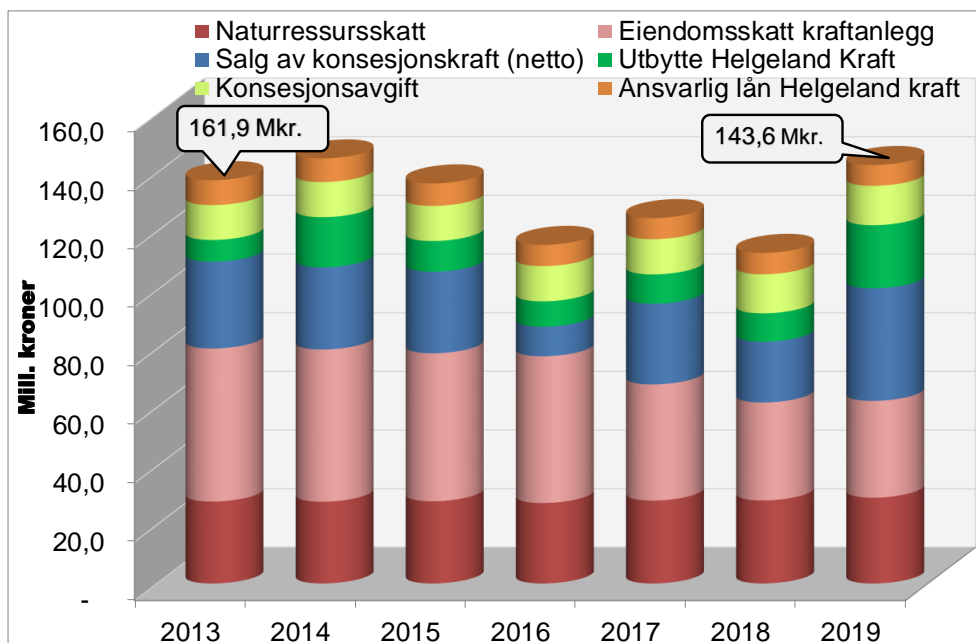
Eiendomsskatt

Inntekt fra eiendomsskatt ble 90,8 mill. kr i 2019, som er 0,5 mill. kr høyere enn budsjettet og 2,2 mill. kr høyere enn i 2018. På bakgrunn av endring av eiendomsskatteloven, er eiendomsskatt på det særskilte skattegrunnlaget (produksjonsutstyr) redusert med en syvendedel i 2019.

Inntekter fra kraftverk

Rana kommune har kunnet tillatt seg et høyere driftsnivå enn sammenlignbare kommuner. Dette er i stor grad knyttet til inntekter fra kraft. Disse inntektene er eiendomsskatt fra kraftverk, salg av konsesjonskraft, naturressursskatt, konsesjonsavgift samt renter og utbytte fra eierskap. Prisjustert til 2019 kroner, har verdien av disse inntektene sunket med 56 mill. kr siden 2011, selv etter frigivelse av fastpriskontraktene på konsesjonskraften fra og med 2013. I 2019 var utbyttet fra Helgeland Kraft det dobbelte av det det har vært de seneste årene. Ser en på gjennomsnittet i de fem årene før 2019 er nedgangen på 80 mill. kr.

Figur 3. Kraftrelaterte inntekter i 2019 kroner

(Alle tall i mill. kroner)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum inntekter (2019 kroner)	161,9	165,5	152,2	125,5	132,3	116,1	143,6
Endring fra 2013	0,0	3,6	-9,8	-36,4	-29,6	-45,8	-18,3

Naturressursskatt

Kommunen mottok 29,3 mill. kr i naturressursskatt i 2019. Skatten pålegges det enkelte kraftverk og beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av de siste sju års produksjon, og utbetales med 1,1 øre/kWh til kommunene. Naturressursskatten inngår i inntektssystemet.

Eiendomsskatt fra kraftanlegg

Av kommunens totale inntekter fra eiendomsskatt på 90,8 mill. kr, utgjorde skatten fra kraftanleggene 33,0 mill. kr, en nedgang fra 33,4 mill. kr i 2018.

Inntekter fra salg av konsesjonskraft

Rana kommune har siden fastpriskontraktene opphørte den 31.12.2012 solgt sine rettigheter til uttak av konsesjonskraft på fastpriskontrakter i markedet. Kommunen kan ta ut 184,8 GWh, eller 184 875 700 kWh i konsesjonskraft. Eiere av større vannkraftverk plikter å levere en andel av kraften som produseres til kommunene som er berørt av kraftutbyggingen. For konsesjoner gitt før 10. april 1959 fastsetter partene selv prisen, basert på en selvkostberegning for det aktuelle kraftverket. For konsesjoner gitt etter 10. april 1959 gjelder "OED-prisen", en pris fastsatt av Olje- og energidepartementet, og er basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Plikten til å avstå konsesjonskraft gjelder kraftverk som benytter vann regulert etter vassdragsreguleringsloven eller industrikonsesjonsloven. Konsesjonene i Rana kommune er alle gitt etter 10. april 1959.

I 2019 ble kraften solgt i to omganger. I mai ble kraften fra Statkraft sine anlegg, til sammen 159,1 GWh, solgt for 34,722 øre/kWh. I november ble kraften fra Helgeland Kraft sine anlegg, til sammen 25,8 GWh, solgt for 42,005 øre/kWh. Vektet gjennomsnittspris i 2019 ble da 35,738 øre/kWh og gav kommunen en inntekt på 66,1 mill. kr. Med en OED-pris på 10,99 øre/kWh, samt innmating og energiavgift for kraften, ble netto inntekt 38,4 mill. kr i 2019.

Konsesjonsavgift

Konsesjonsavgifter er kompensasjon for påførte skader i distriktene hvor den utnyttede vannressursen befinner seg. Kraftverkseieren betaler en årlig avgift til kommunene som er berørt av utbyggingen. Avgiftssatsen er fastsatt i konsesjonsvilkårene. Avgiftssatsen blir indeksjustert automatisk ved første årsskifte 5 år etter at konsesjonen er gitt og deretter hvert 5. år. Konsesjonsavgiftene skal og tas opp til ny deling hvert 10. år. Det er NVE som regner ut mengde og fordeling. Mengden blir regnet ut i naturhestekrefter, og er lik grunnlaget for utrekning av konsesjonskraft. Rana mottok i 2019 13,4 mill. kr i konsesjonsavgift fra Statkraft, Helgeland Kraft og Mo Industripark. Inntekten avsettes til næringsfondet.

Utbytte fra Helgeland Kraft AS

Rana kommune mottok 21,5 mill. kr i utbytte på sin eierandel i Helgeland Kraft AS i 2019. I tillegg mottok kommunen renter og avdrag på ansvarlig lån til selskapet med 7,1 mill. kr, renter 1,1 mill. kr og avdrag 6 mill. kr. Renter og avdrag fra ansvarlige lån til kraftselskapet inntektsføres i investeringsregnskapet og avsettes til investeringsfond. 100 mill. kr av disse inntektene er gjennom tidligere vedtak i kommunestyret reservert til bygging av ny flyplass. Restlån pr 31.12.2019 er 42,3 mill. kr.

Totalt hadde Rana kommune brutto 142,7 mill. kr i inntekter fra kraft i 2019. Nivået på inntektene har vært nedadgående. Blant annet har utbyttensnivået blitt lavere siste årene fra 18,4 mill. kr i gjennomsnitt i perioden 2009 til 2014 til 12,1 mill. kr i perioden 2015 til 2019. Eiendomsskatt fra kraftanlegg er redusert fra over 52 mill. kr i 2013 til 33 mill. kr i 2019.

Utlån til Stakobygget AS

Kommunen mottok 29,6 mill. kr i renter og avdrag fra utlån til Stakobygget AS. Rentene på 5,9 mill. kr inntektsføres i driftsregnskapet, mens mottatte avdrag på 23,7 mill. kr inntektsføres i investeringsregnskapet og avsettes til fond. Selskapets styre vedtok i 2019 å innfri tillegsslånet fra kommunen til selskapet, med en restsaldo på 18,8 mill. kr per 31.12.2019. Tillegsslånet som opprinnelig var på 20 mill. kr ble gitt i forbindelse med ferdigstillingen av Campus Helgeland i 2013. Utlånet ble finansiert av ubundne fondsmidler og innbetalingen avsettes til ubundet investeringsfond. De resterende 4,9 mill. kr av avdraget i 2019 er knyttet til det ordinære utlånet, som ble finansiert med tilsvarende innlån på 246,4 mill. kr. Beløpet må avsettes til bundet fond og kan bare benyttes til å finansiere nedbetaling av kommunens innlån.

Lån og tilskudd

Startlån, landbrukslån og sosiale lån administreres av Lindorff etter inngått forvaltningsavtale.

Startlån

Kommunen mottar midler fra Husbanken som gis som tilskudd. I 2019 mottok kommunen 5,2 mill. kr mot 3 mill. kr foregående år. Det ble utbetalt 5,1 mill. kr i tilskudd i 2019, en økning på 0,6 mill. kr fra 2018. Kommunen betalte 8,5 mill. kr i renter på opptatte lån i Husbanken og mottok 13 mill. kr i renter på utlånte midler og renter på midler i bank.

I investeringsregnskapet føres utlån av startlån. Det ble lånt ut 77,2 mill. kr i 2019 mot 66,7 mill. kr i 2018. Kommunen mottok 31 mill. kr i avdrag i 2019 fra låntakerne mot 33,4 mill. kr i 2018. Mottatte avdrag fra låntakerne kan bare benyttes til avdrag på lån i Husbanken og avsettes til bundet fond. Avdragsutgiftene til Husbanken var 36 mill. kr i 2019 mot 29,8 mill. kr i 2018. Beløpet er inkludert et ekstraordinært avdrag på 24,6 mill. kr, finansiert ved bruk avsetninger til avdragsfond.

Utlån fra landbruksfondet

Det ble utbetalt 1 mill. kr i lån fra landbruksfondet i 2019. I 2018 var det ingen utlån fra fondet. Det er inntektsført 1,2 mill. kr i mottatte avdrag og 0,2 mill. kr i renteinntekter fra utlån. Alle inn- og utbetalinger avsettes og finansieres til/fra fondet.

Sosiale lån

I 2019 ble det utbetalt 0,6 mill. kr i sosiale lån, det samme som i 2018. Lånene utgiftsføres fortløpende i driftsregnskapet til NAV-kommune.

Pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler og pensjonsutgifter

De sosiale utgiftene er pensjon, kollektive forsikringer og arbeidsgiveravgift. Sosiale utgifter var 225 mill. kr i 2019. Dette var 14,7 mill. kr lavere enn budsjettet, men 17,8 mill. kr høyere enn utgiftene i 2018.

I budsjettet for 2019 var det lagt opp til å bruke 40 mill. kr av premiefondet i pensjonsordningen for å finansiere premieinnbetalingene i 2019. Premiefondet er bygd opp ved at de årlige premieinnbetalingene i pensjonsordningen har vært høyere enn årlig utgift. Den årlige utgiften, som skal til for å dekke opp kommunens pensjonsforpliktelser per 31.12 beregnes av leverandør. Kommunens likviditet påvirkes positivt ved at premiefondet brukes til å finansiere premieinnbetalingene. Totalt ble det brukt 43,1 mill. kr av premiefondet i 2019. Premiefondet ble tilført 30,5 mill. kr. Premiefondet var ved utgangen av 2019 på 269,9 mill. kr.

Realkapital

Det er viktig å bevare kommunens realkapital i et langsiktig perspektiv. Vedlikehold, asfaltering, salg av bygg, forvaltning og internhusleie er stikkord i denne sammenheng. Tilstanden på bygg og anlegg kan ikke alene håndteres med økninger i driftsbudsjettene. Vedlikeholdsetterslepet er såpass stort og kommet så langt, at mye må løses med investeringer.

Vedlikeholdsetterslepet på vei, bygg og anlegg – inklusiv oppgradering til dagens standard er betydelig.

Investeringene i skolebygg bidrar til en betydelig reduksjon i etterslepet på bygg. Når skoleinvesteringene er fullført, gjenstår et etterslep på ca. 1,3 mrd. kr.

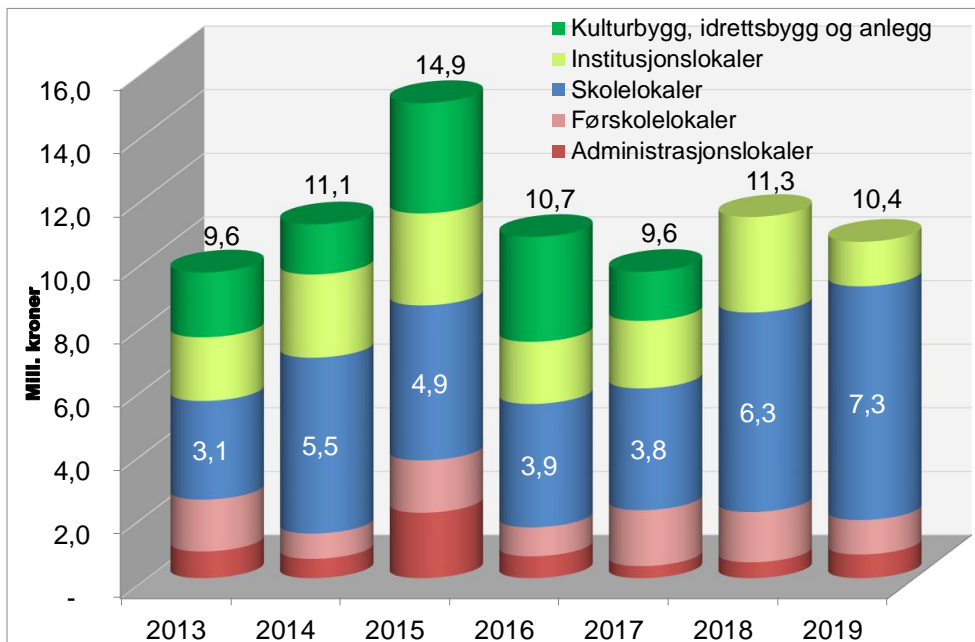
Vedlikeholdsetterslepet på vei er i Hovedplan vei (K.sak 21/18) beregnet til 167,7 mill. kr fordelt på 116,3 mill. kr driftsmidler og 51,4 mill. kr investeringsmidler.

Fra 2018 gjennomføres en økt satsing på vedlikehold av realkapital med samlet økt bevilgning i 2019 på 10,0 mill. kr. I økonomiplan 2020-2023 økes det ytterligere med 2,5 mill. kr i 2020 og 2021, slik at samlet styrking i perioden 2018-2021 blir på 15,0 mill. kr.

Eiendomsforvaltning for utvalgte formålsbygg

Rana kommune har over år styrket den driftsmessige del av virksomheten ved hjelp av finansinntekter og forbruk av realkapital. For lite midler til vedlikehold medfører at realkapitalen forbrukes. Bygg og anlegg slites ned til et nivå som gjør dem lite egnede til det bruk de er tiltenkt og en total renovering blir nødvendig. Vedlikeholdte og tidsmessige bygninger og anlegg gir grunnlag for rasjonell drift og fornøyde brukere.

Figur 4. Netto vedlikeholdsutgifter drift formålsbygg i 2019 kroner

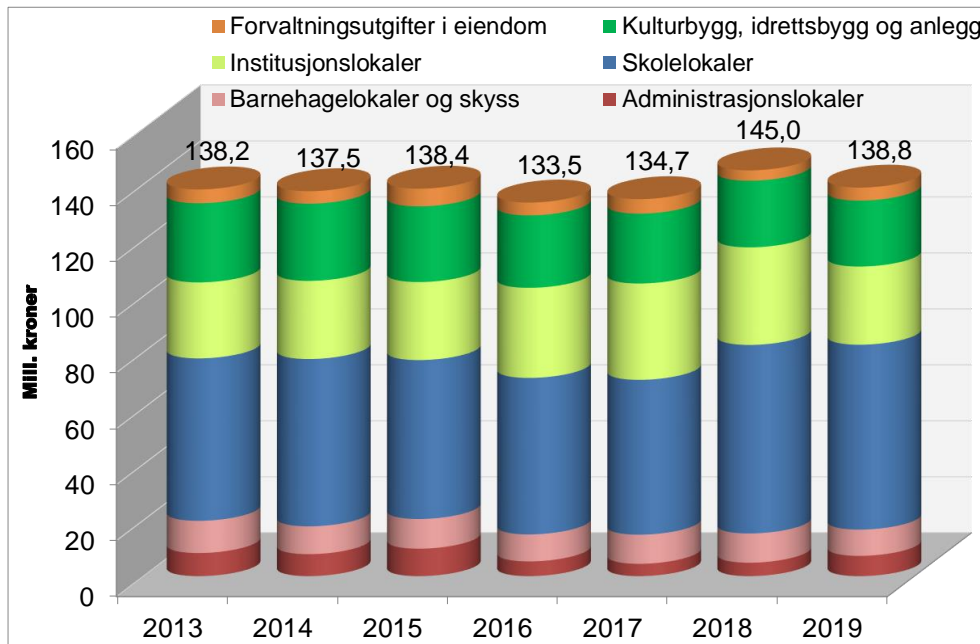

Eiendomsforvaltningen har de siste to årene fått økt fokus og prioritering gjennom økte årlige bevilgninger. I 2018 ble det bevilget 7,5 mill. kr til styrking av realkapital bygg og veier, som økte til 10,0 mill. kr i 2019.

Figuren ovenfor viser kommunens direkte netto driftsutgifter til vedlikehold på formålsbyggene (kjøp av varer og tjenester fra eksterne). Avskrivninger eller lønnsutgifter mv. er ikke med i oversikten. I 2019 ble det

brukt 10,4 mill. kr i direkte utgifter til vedlikehold av eide formålsbygg som er en reduksjon på 0,9 mill. kr fra 2018. Vedlikehold på skolelokaler har økt med 1,0 mill. kr.

Figur 5. Netto driftsutgifter til formålsbygg i 2019 kroner

I 2019 brukte Rana kommune 138,8 mill. kr i netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning på utvalgte kommunale eide- og leide formålsbygg. Dette er 6,2 mill. kr mindre enn i 2018. Av dette var 47,4 mill. kr lønn, 46,0 mill. kr avskrivninger, 18,3 mill. kr husleie, forsikringer og kommunale avgifter, 18,0 mill. kr energi, 10,5 mill. kr vedlikehold, 7,9 mill. kr øvrig kjøp av varer og tjenester og 9,3 mill. kr inntekter knyttet til området. Avskrivningene økte med 1,5 mill. kr, mens energikostnadene økte med 0,7 mill. kr. De øvrige postene ble redusert.

Samlet areal til formålsbygg ble redusert med 3 490 m² som er knyttet til ny skolestruktur.

Tabell 3. Areal på eide og leide formålsbygg per 31.12.2019

	Eid areal	Leid areal	Sum areal 2019	Endring fra 2018
Administrasjonslokaler	4 713	484	5 197	-
Førskolelokaler	6 219	-	6 219	-
Skolelokaler	53 621	1 260	54 881	-3 490
Institusjonslokaler	24 059	905	24 964	-
Idrettsbygg	10 751	-	10 751	-
Kulturbygg	6 402	4 509	10 911	-
Sum formålsbygg	105 765	7 158	112 923	-3 490

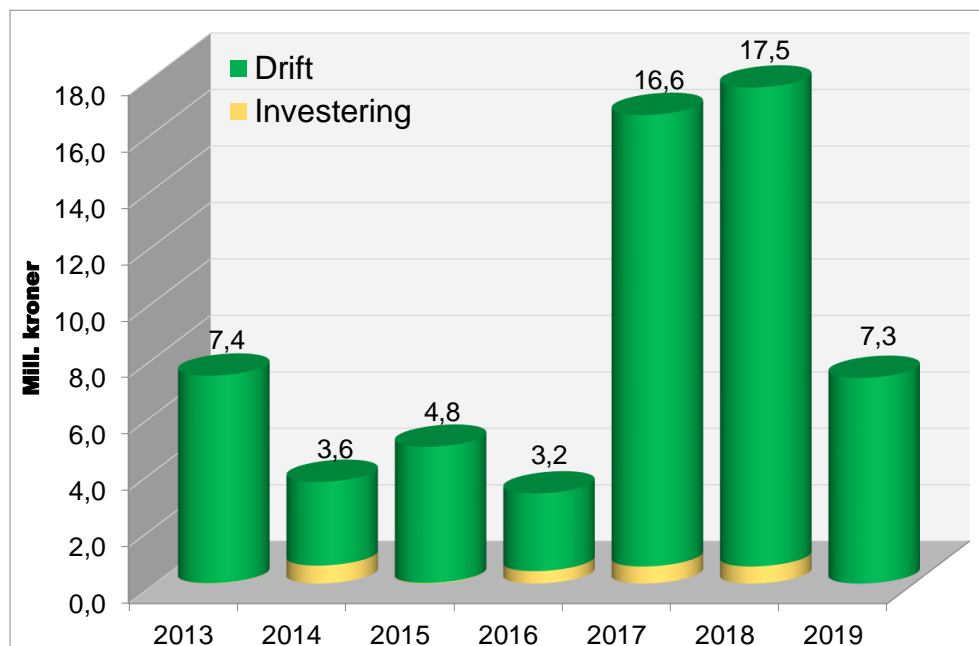
Veivedlikehold

Figuren under viser kommunens brutto utgifter til kjøp av tjenester fra Veidekke (Asfaltverket) til slitedekkelegging. Totalt er det lagt slitedekke i kommunen for 60,4 mill. kr de siste sju årene, gjennomsnittlig 8,6 mill. kr per år. I hovedsak er det lagt nytt slitedekke på eksisterende kommunale veier og gangveier, mens det i

svært liten grad er lagt nytt dekke på grusveier (investeringskostnad). Totalt ble det lagt slitedekke for 7,3 mill. kr i 2019 og 17,0 mill. kr i 2018 inkl. mva.

I 2017 vedtok kommunestyret en engangsbevilgning på 20 mill. kr til slitedekkelegging finansiert av tidligere mindreforbruk i Tekniske tjenester og bruk av disposisjonsfond. Dette tilsvarer slitedekke for brutto 25,0 mill. kr inkl. mva., som ble fordelt over to år og brukt i 2017 og 2018. I tillegg har kommunestyret vedtatt en årlig budsjettstyrking på 10,0 mill. kr til økt vedlikehold av bygg og anlegg. Av dette er 8,0 mill. kr prioritert brukt på kommunale veier.

Figur 6. Brutto utgifter til slitedekkelegging i 2019 kroner

Investeringer

Det ble i 2019 investert i anleggsmidler for til sammen 339,6 mill. kr, mot 293,4 mill. kr i 2018. Det ble lånt ut 77,2 mill. kr, gjennom ordningen med startlån, mot 66,7 mill. kr i 2018. I tillegg ble det lånt ut 6,1 mill. kr til Museumsgården AS som et ansvarlig lån til selskapet. Avsetninger til ubundne investeringsfond utgjorde 33,7 mill. kr, og til bundne investeringsfond 110,8 mill. kr. Utgifter til kjøp av aksjer og andeler utgjorde 6,2 mill. kr. Dette er kommunens egenkapitalinnskudd i pensjonsordningene – fellesordningen og sykepleierordningen i KLP.

Avdragsutgiftene utgiftsført i investeringsregnskapet utgjorde totalt 36 mill. kr. Beløpet inkluderer 24,6 mill. kr i ekstraordinært avdrag på startlån i Husbanken. Avdrag blir finansiert av avsetninger av mottatte avdrag fra låntakere i ordningen. Ekstraordinære avdrag på øvrige innlån og avdrag på startlån i Husbanken utgiftsføres i investeringsregnskapet. Ordinære avdrag utgiftsføres i driftsregnskapet.

Det er regnskapsført 139,3 mill. kr i kapitalinntekter i investeringsregnskapet i 2019. Her utgjorde overføring av Selfors omsorgsbolig til Eldres borettslag 62,7 mill. kr, og restoppgjør etter overføringen av Hauknes omsorgsboliger 13,9 mill. kr. Kommunen mottok refusjon av betalt merverdiavgift med 53,1 mill. kr. Renteinntekter inntektsført i investeringsregnskapet utgjorde 4,6 mill. kr i 2019.

Totalt finansieringsbehov etter fratrukk av inntektene i 2019 utgjorde totalt 460,2 mill. kr mot 345 mill. kr i 2018. Dette ble finansiert ved bruk av lånemidler med 305,7 mill. kr mot 192,1 mill. kr i 2018. Kommunen

mottok 60,7 mill. kr i avdrag på utlån. Bortsett fra mottatte avdrag på ansvarlig lån i Helgeland Kraft AS (HK), og fra tillegsslånet til Stakobygget AS, er ikke avdragene kommunen mottar på utlån frie inntekter i investeringsregnskapet. Mottatte avdrag fra øvrige utlån kan bare benyttes til å nedbetale kommunens innlån. Kommunen mottok 6 mill. kr i avdrag på ansvarlig lån i HK, 23,7 mill. kr fra utlån til Stakobygget AS og 31 mill. kr fra utlån til Startlån. Stakobygget AS nedbetalte restsaldo på tillegsslånet på 18,8 mill. kr, som kommunen bevilget i etter ferdigstillelsen av Campus Helgeland. Utlånet var finansiert av ubundne fondsmidler og er tilbakeført til fondet i regnskapet.

Kommunen brukte fondsmidler til finansieringen med 37,8 mill. kr i 2019, fra henholdsvis ubundne investeringsfond med 11,9 mill. kr og bundne investeringsfond med 25,9 mill. kr. Det ble overført 56 mill. kr fra driften til finansieringen av investeringene i 2019 mot 63,8 mill. kr i 2018. Dette utgjorde 16,5 prosent av investeringene i anleggsmidler mot 21,7 prosent i 2018.

Tabell 4. Hovedoversikt investeringer

Hovedoversikt investeringer	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Sum inntekter	139 309	97 648	138 950	107 413
Sum utgifter	339 623	440 256	537 710	293 401
Sum finansieringstransaksjoner	259 915	168 641	137 985	158 971
Finansieringsbehov	460 229	511 249	536 745	344 958
Sum finansiering	460 229	511 249	536 745	344 958
Udekket/udisponert	-	-	-	-

De største investeringene i 2019 var skoleinvesteringer med 185 mill. kr, hvorav ombyggingen av Moheia utgjorde 106,2 mill. kr, og oppgradering av Mo u 51,5 mill. kr. Investeringer innfor helse og omsorg ble på 9,7 mill. kr. Investeringer i kommunale idrettsanlegg utgjorde 19,7 mill. kr, der renoveringen av Ranahallen utgjorde 16 mill. kr. Innenfor vann og avløp ble det investert 36,7 mill. kr, og investeringer til øvrig infrastruktur var på 70 mill. kr. Her utgjorde Talvikparken og Nordlandsveien 31,4 mill. kr, og kommunale veier 30,4 mill. kr. Utbyggingen av Storsandalveien utgjorde 15,6 mill. kr av investeringene i kommunale veier. Det vises ellers til kommentarer til enkeltprosjekter nedenfor og detaljert investeringsregnskap i egen tabell.

Prosjekter innen skole, helse og omsorg

Selfors omsorgsboliger

Bygging av 32 omsorgsboliger med fellesarealer ble vedtatt i juni 2016. Totalt budsjett for prosjektet var 148 mill. kr. Prosjektet ble ferdigstilt i juni 2018, og bygget ble tatt i bruk 1. august samme år. Investeringstilskudd på 42,8 mill. kr ble utbetalt fra Husbanken i 2018. Bygget er overdratt til Eldres borettslag per 31.12.2019. 7 enheter i boligen står fortsatt usolgt. Det har vært noe etterarbeider i 2019, noe som også vil pågå i 2020 med en antatt kostnad på ca. 2 mill. kr. Totalt forbruk per 31.12.2019 er 130,7 mill. kr.

Omsorgsboliger Storforshei

Det er vedtatt bygging av omsorgsboliger med fire enheter på Storforshei med en ramme på 13,5 mill. kr. Tilskudd på kr 5 968 000 fra Husbanken er innvilget. I følge vedtaket sendes prosjektet ikke ut på anbud før alle de fire enhetene er solgt. Det er per 31.12.2019 inngått avtaler på to av enhetene. Forbruk i 2019 var kr 285 000.

Ny legevakt på Selfors

Budsjettet kostnad etter anbudsrunder er 19,4 mill. kr. Prosjektet ble startet opp i 2018 og ferdigstilt i februar 2019. Påløpte kostnader i 2019 er 5,7 mill. kr. Total kostnad for prosjektet per 31.12.2019 er 17,2 mill. kr. Det forventes noen utgifter i 2020 i forbindelse med ettårs befringen.

Rana ungdomsskole avd. Moheia

Totalt budsjett for prosjektet er 159 mill. kr, etter kostnadsøkningen som ble regulert inn i budsjett for 2019 og 2020. Av budsjettet er 30 mill. kr øremerket utendørs skoleområde, slik at budsjett for selve bygget er 129 mill. kr. De planlagte byggearbeidene ble stort sett ferdigstilt ved årsskiftet 2019/2020, men det gjenstår noe arbeider med ferdigstilling av naturfagrommet våren 2020. Forbruk i 2019 er 106,2 mill. kr. Totalt forbruk pr 31.12.2019 er 130,8 mill. kr. Sluttoppgjør med entreprenør vil bli gjennomført i 2020 og det er noe usikkerhet rundt dette, både plusser og minuser, men sluttregnskapet vil sannsynligvis vise et merforbruk på prosjektet.

Rana ungdomsskole avd. Mo u

Opprinnelig budsjett for ombygging av Rana ungdomsskole avd. Mo u var 30 mill. kr. Under prosjekteringen viste seg at det også var behov for å oppgradere skolen i tillegg til ombygging. Dette omfattet økte kostnader for oppgradering av tekniske anlegg, samt behov for å imøtekomme brukerbehov. Totalt budsjett regulert inn i budsjett for 2019 og 2020 er 55,2 mill. kr. Forbruk i 2019 er 51,5 mill. kr. Gjenstående arbeid er installasjon av ny varmeplateveksler, VAV-spjeld og innregulering. Budsjett for 2020 er 3,5 mill. kr. Prosjektet forventes avsluttet innenfor total budsjetttramme.

Gruben barneskole.

Prosjekteringen av ny barneskole på Gruben gjennomført er i 2019. Totalt budsjett for den nye barneskolen er 230 mill. kr. Ved årsskiftet 2019/2020 pågår anbudsprosessen. Det har vært nødvendig å gjennomføre to anbudskonkurranser da den første ble mislykket og avlyst. Det antas at kontraktsinngåelse med totalentreprenør kan gjøres i løpet av januar/februar 2020. Planlagt ferdigstilles er høsten 2021. Forbruk 2019 10,7 mill. kr, og totalt er det brukt 14,2 mill. kr pr 31.12.2019.

Båsmo barneskole – nybygg

I 2019 er skisseprosjekt gjennomført og anbudsunderlag for konkurranse for bygging av ny barneskole på Båsmo har vært under utarbeidelse. Utlysning av konkurranse planlegges i februar/mars 2020. Konkurransen planlegges gjennomført som totalentreprise. Totalt budsjett for prosjektet er 205 mill. kr. Forbruk i 2019 er 8,1 mill. kr.

Selfors barneskole – skolekjøkken

Bygging av nytt skolekjøkken med et budsjett på 3,1 mill. kr startet i juni 2019. Kjøkkenet ble ferdig til skolestart med en total kostnad på 2,9 mill. kr.

Riving og sanering av bygg og tomter ved Gruben ungdomsskole, Ytteren barneskole og Selfors ungdomsskole

Rana kommune har kontrakt med samme entreprenør på alle de tre skolebyggene som er sanert. Opprinnelig budsjett var 14 mill. kr. Under saneringen av Gruben og Selfors ble det avdekket asbest i byggene som ikke fremkom i miljøkartleggingsrapporten. Håndteringen av asbesten har ført til økte kostnader. Totalt budsjett for alle tre byggene og tomtene ble derfor regulert opp til 21 mill. kr i rapport for andre tertial 2019.

Sanering av Ytteren gamle barneskole ble utført sommeren og høsten 2019. Total kostnad for saneringen ble 5,2 mill. kr. Sanering av Gruben ungdomsskole ble utført vinteren og våren 2019. Totalt forbruk ble her 8,4 mill. kr. Sanering av Selfors ungdomsskole startet høsten 2019 og forventes avsluttet i februar 2020. Totalforbruk pr 31.12.2019 er 4,2 mill. kr. Totalt er det per 31.12.2019 brukt 17,8 mill. kr på sanering av skolebyggene. Utgiftene i 2019 på netto 12,9 mill. kr er belastet driftsregnskapet.

Andre investeringer i infrastruktur

Storsanddalsveien

Bygging av ny vei mellom Storgata og E12 med et budsjett på 21,5 mill. kr ble bygd i 2019. Totale kostnader pr 31.12.2019 er 18 mill. kr. Det gjenstår å legge et slitelag av asfalt og arrondering av terreng samt beplantning i 2020. Prosjektet antas avsluttet innenfor budsjett.

Grønt park Nordlandsveien og Talvikparken-skoleplass

Prosjektet har en budsjettert totalkostnad på 14 + 30 mill. kr. Etter anbudsrunde viste det seg at det kun var rom for Nordlandsveien nedre del og skoleplass innenfor budsjett. Det meste av anleggsarbeidene ble ferdigstilt i 2019, mens grøntanlegg og sluttarrondering er planlagt gjennomført i 2020. Det er tatt inn nødvendige utbedringer og etterarbeider i Moheiakvartalet og Talvikparken i prosjektet, og det er bevilget 25,5 mill. kr i budsjettet for 2020. Totalt budsjett for prosjektet er 69,5 mill. kr. Påløpte kostnader i 2019 er 31,5 mill. kr, og totalt påløpte kostnader per 31.12. 2019 er 33,9 mill. kr.

Oppgradering Ranahallen

Budsjettet for oppgradering av tak, garderober og diverse ENØK-arbeider var 62 mill. kr. Disse arbeidene ble ferdigstilt ved årsskiftet 2018/2019. Sommeren 2019 ble det montert heis til speakerbu og diverse utbedringer av tribuner, blant annet nytt rekkverk. Dekket i hallen skulle også rehabiliteres sommeren 2019, men tilbudskonkurransen ble avlyst da det kun var en tilbyder til prosjektet. Disse arbeidene er derfor utsatt til 2020. Totalt budsjett for alle arbeidene er på 76,6 mill. kr. Forbruk i 2019 var 16 mill. kr, og totalt forbruk på prosjektet pr 31.12.2019 er 66,4 mill. kr.

Fortau Toraneset

Prosjektet har en budsjettert totalkostnad 14 mill. kr etter ny reguleringsplan. Det ble søkt om 3 mill. kr i trafiksikkerhetsmidler i 2018 for bygging av fortau i 2019, ifølge vedtatt reguleringsplan. Kommunen har fått tilsagn om 2,5 mill. kr, og har fått innvilget utsettelse av anlegget til 2020. Tilskuddet utbetales etter at anlegget er gjennomført. Arbeidet med grunnerverv ble ferdigstilt i 2019 og anbud på entrepriser ble lyst ut høsten 2019. Kontrakt med entreprenør (Øijord & Aanes AS) er inngått og arbeidet starter i mars 2020. Påløpte kostnader i 2019 er 1 mill. kr, og totalt er det påløpt 1,5 mill. kr til prosjektering og grunnerverv.

Rana brannstasjon – ny ventilasjon

Etter pålegg fra Arbeidstilsynet måtte det installeres nytt ventilasjonsanlegg på Rana brannstasjon. Prosjektet ble vedtatt i budsjett for 2019 med en kostnadsramme på 6 mill. kr. Etter gjennomført anbudskonkurranse ble prosjektbudsjettet regulert opp til 10 mill. kr. Arbeidene ble startet opp i august 2019 og er beregnet ferdigstilt tidlig i 2020. Påløpte kostnader i 2019 var på 4,9 mill. kr.

Hovedplaner vann og avløp

Budsjettert kostnad på til sammen 69 mill. kr (31,5 + 37,5) i 2019. Påløpte utgifter pr 31.12.2019 på prosjekter innfor vannområdet er 18,2 mill. kr, mens det for avløpsprosjekter er påløpt utgifter med 16,9 mill. kr.

Vannledning Langneset - Åga

Budsjettert total kostnad er 85 mill. kr. Prosjektet er delt inn i tre etapper.

Første etappe omfattet rehabilitering av vann og avløp i gate Langneset og ble gjennomført i 2014. Total kostnad for første etappe ble 15,1 mill. kr.

Andre etappe fra Langneset til Åga ble gjennomført i 2018, og det er påløpt 33,7 mill. kr pr 31.12.2018. Merknadsarbeider og sluttoppgjør er gjennomført i 2019.

Tredje etappe består av nytt bygg og vannledninger fra Nygata og videre opp til fordelingsentralen i Åga, samt rehabilitering av vann og avløp i Nygata-Bjerkalléen. I 2019 er bygg for trykkøkningspumpestasjon, fordelingsentral i Åga og vannledninger gjennomført med totalt påløpt kostnad 16,3 mill. kr.

Innvendige installasjoner i begge bygg med rør og elektro/automasjon samt rehabilitering vann og avløp i Nygata, gjennomføres i 2020, med planlagt test og igangkjøring rundt årsskiftet 2020/2021.

Rehabilitering VA Nordlandsveien

Prosjektet var budsjettert med en total kostnad på 10 mill. kr. Laveste anbud for entrepris ble imidlertid 14,5 mill. kr. Anlegget med rehabilitering av vann og avløp ble ferdigstilt i 2019. Påløpte kostnader i 2019 er 0,9 mill. kr. Totalt påløpte kostnader for prosjektet er 11,3 mill. kr. Merknader og garantiarbeider utføres i 2020 innenfor budsjett.

P27.1 Rehab VA Møllerveien del 1 og 2

Prosjektet omfatter rehabilitering av vann- og avløpsledninger, ca. 380 meter. Budsjettert total kostnad for prosjektet er 14,3 mill. kr. Arbeidet med ble startet i 2019 og vil pågå inn i 2020. Påløpte utgifter i 2019 er 8,1 mill. kr.

P22 Rehab VA Gruben Lilleåsen og Løgstørveien

Prosjektet omfatter rehabilitering av vann- og avløpsledninger, ca. 340 meter. Budsjettert total kostnad er på 7,5 mill. kr. Arbeidet med prosjektet ble startet høsten 2019 og vil pågå våren 2020. Påløpte utgifter i 2019 er 3,8 mill. kr, som i hovedsak er dekket over driftsbudsjettet.

P24 Rehab VA Ytteren Slettbakken og Sankthansveien

Prosjektet omfatter rehabilitering av vann- og avløpsledninger, ca. 90 meter. Budsjettert total kostnad for prosjektet var 4,6 mill. kr. Anlegget ble gjennomført i 2019, og totale utgifter ble 3,3 mill. kr.

MBY17010 P23.2 Ole Tobias Olsens gate og R.Amundsens vei.

Prosjektet omfatter rehabilitering av hovedledninger vann og avløp, ca. 960 meter. Budsjettert total kostnad 36 mill. kr. Anlegget har stort sett pågått i årene 2017 og 2018, mens sluttoppgjør og overbygg til pumpestasjon er utført i 2019. Prosjektet er ferdigstilt og avsluttes innenfor budsjett med en totalt kostnad på 35,3 mill. kr. Påløpte utgifter i 2019 er 3,4 mill. kr.

Prosjekter planlagt/prosjektert i 2019

Det er i tillegg startet planlegging og prosjektering av rehabilitering av Møllerveien del 3, rehabilitering av vann og avløp Tjærahågen og Sankthansveien samt avløpsrensing sentrum sør.

Balansen

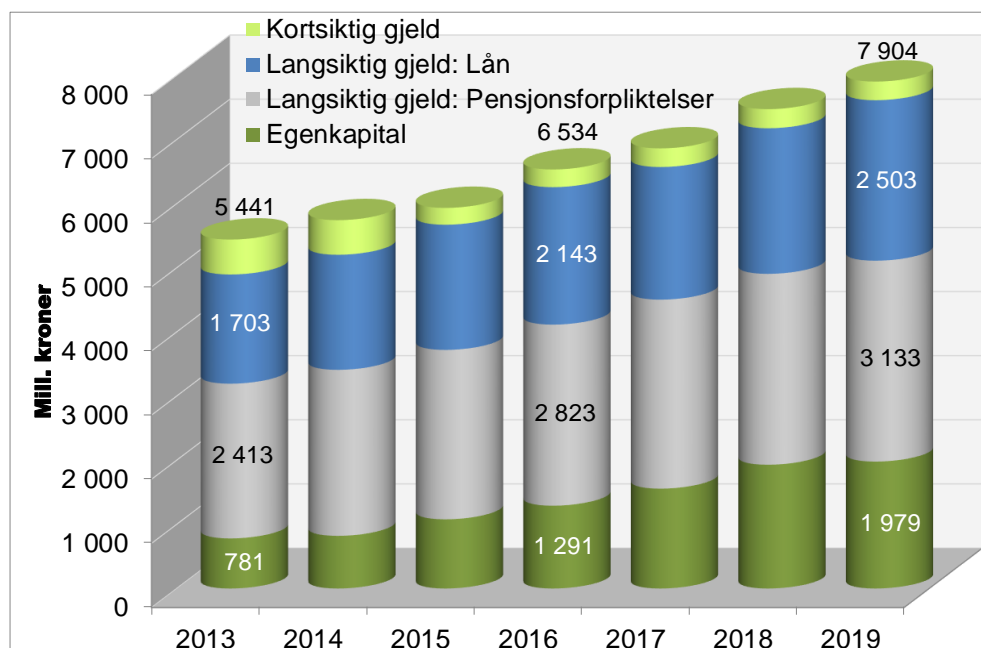
Balansen gir en oversikt over kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital. I 2019 økte kommunens eiendeler med 379,5 mill. kr. Anleggsmidlene økte med 266,2 mill. kr, mens omløpsmidlene økte med 113,3 kr.

Egenkapitalen økte med 49,0 mill. kr, mens kortsiktig gjeld ble redusert med 8,2 mill. kr. Langsiktig gjeld økte med 338,7 mill. kr, herav utgjorde økningen i pensjonsforpliktelser 156,2 mill. kr, mens lån økte med 232,5 mill. kr.

Tabell 5. Oversikt balansen

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Regnskap 2019
EIENDELER							
Anleggsmidler	4 316 602	4 559 740	4 972 308	5 350 259	5 844 388	6 287 128	6 553 349
Omløpsmidler	1 124 405	1 183 817	962 126	1 183 486	1 018 450	1 237 696	1 350 974
SUM EIENDELER	5 441 007	5 743 557	5 934 434	6 533 745	6 862 838	7 524 824	7 904 323
EGENKAPITAL OG GJELD							
Egenkapital	780 948	820 420	1 078 086	1 291 093	1 557 137	1 929 594	1 978 583
Langsiktig gjeld	4 115 251	4 383 728	4 594 267	4 966 837	5 015 291	5 296 863	5 635 557
Herav:							
- Pensjonsforpliktelser	2 412 618	2 588 945	2 642 363	2 823 434	2 946 908	2 976 540	3 132 709
- Lån	1 702 632	1 794 783	1 951 904	2 143 403	2 068 383	2 270 323	2 502 847
Kortsiktig gjeld	544 809	539 409	262 081	275 815	290 410	298 367	290 183
SUM EK OG GJELD	5 441 007	5 743 557	5 934 434	6 533 745	6 862 838	7 524 824	7 904 323

Figur 7. Utvikling egenkapital og gjeld

Egenkapital og gjeld har økt. Mens kortsiktig gjeld har blitt redusert, har langsiktig gjeld økt. Både lån og pensjonsforpliktelser har økt. Kommunens egenkapital, som består av fondsmidler, regnskapsmessig mindreforbruk og kapitalkontoen, har økt betydelig i perioden, fra 781 mill. kr i 2013 til 1 979 mill. kr i 2019. Økningen skyldes både økning i kapitalkontoen og i fondsmidler. Kapitalkontoen har økt fra 321,7 mill. kr i 2013 til 1 037,8 mill. kr i 2019. Fondsmidlene inkludert mindreforbruk drift, har økt fra 459,2 mill. kr til 940,7 mill. kr

Nøkkeltall

Tabell 6. Utvalgte nøkkeltall

Utvalgte finansielle nøkkeltall	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,6 %	1,4 %	1,4 %	6,4 %	4,7 %	4,2 %	3,9 %
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,1 %	1,6 %	6,9 %	6,2 %	4,7 %	5,4 %	4,9 %
Arbeidskapital i tusen kr	579 595	644 386	700 045	907 671	728 040	939 329	1 060 161
Likviditetsgrad 1	1,4	1,5	2,4	3,2	2,6	3,3	3,9
Likviditetsgrad 2	1,2	1,3	1,9	2,6	2,1	2,7	3,1
Gjeldsgrad	2,2	2,2	1,8	1,7	1,3	1,2	1,3
Egenkapitalprosent	14,4 %	14,3 %	18,2 %	19,8 %	22,8 %	25,6 %	25,0 %
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	53,1 %	56,3 %	64,4 %	69,1 %	69,1 %	71,9 %	77,2 %
Netto lånegjeld i kr pr innbygger	38 053	40 744	48 126	54 459	55 741	58 723	66 434
Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	3,3 %	2,7 %	-2,6 %	3,2 %	3,3 %	2,3 %	2,6 %
Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	5,5 %	5,5 %	5,2 %	5,0 %	5,2 %	5,1 %	5,0 %

Brutto driftsresultat (BDR)

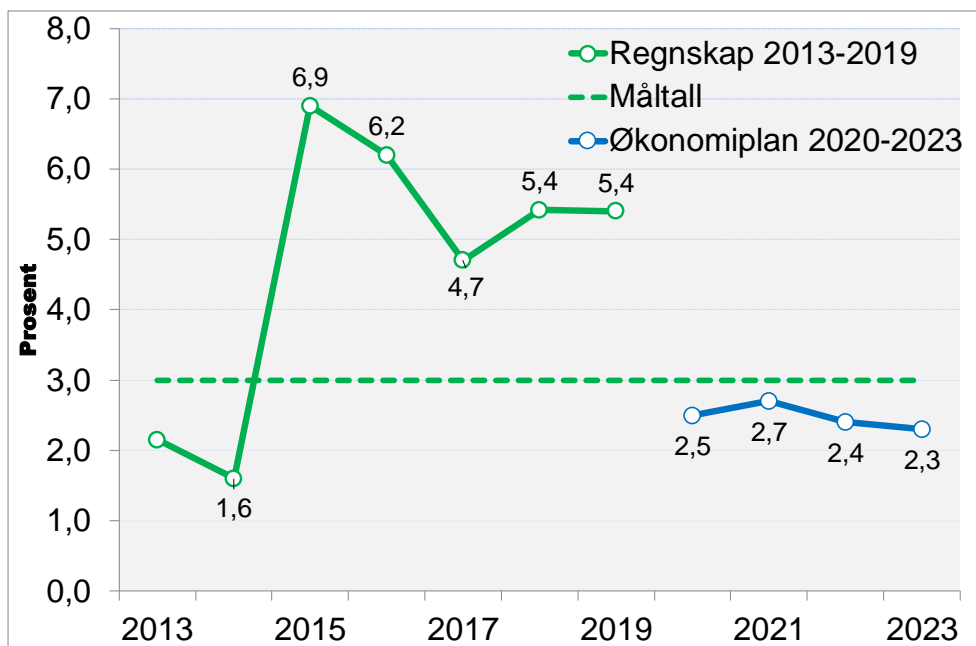
Brutto driftsresultat viser resultat av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiære investeringer og avsette midler til fond. Brutto driftsresultat i andel av brutto driftsinntekter er på 3,9 prosent i 2019 mot 4,2 prosent i 2018. Godt brutto driftsresultat forklares i hovedsak med økte skatteinntekter, lavere pensjonsutgifter og mindreforbruk på drift. Mindreforbruket viser fortsatt kontroll på driftsutgiftene, men trenden er reduserte resultat i

tjenestene. Driftsutgiftene øker med 5,3 prosent (108,9 mill. kr) mens driftsinntektene på sin side øker med 5,0 prosent (108,3 mill. kr).

Netto driftsresultat (NDR)

NDR viser resultatet etter at renter, avdrag og utlån er belastet regnskapet. Kommunene har i de senere år hatt fokus på å etablere større grad av handlefrihet. Den viktigste indikatoren på handlingsrommet i kommunal økonomi er netto driftsresultat som angir overskuddet som er disponibelt som egenkapital til investeringer og avsetninger.

Figur 8. Netto driftsresultat

Rana kommune har hatt en målsetning om NDR på 3,0 prosent, som tilsvarer 67,5 mill. kr. Regnskap 2019 viser NDR på 109,8 mill. kr, tilsvarende 4,9 prosent av driftsinntektene., mot 5,4 prosent i 2018. NDR i regnskap over måltall har resultert i økt egenkapital til investeringer og bidratt til lavere vekst i lånegjelda enn forutsatt i økonomiplaner.

Arbeidskapital

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital økte med 120,8 mill. kr i 2019. For nærmere detaljer vises det til note 1 endring i arbeidskapital.

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes likviditetsgrader. Den sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 er økt fra 3,3 i 2018 til 3,9 i 2019. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigerert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler. Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om

forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 er økt fra 2,7 i 2018 til 3,1 i 2019.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette. Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2019 var 25,0 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 25,6 prosent i 2018.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var i 2019 1,3 mot 1,2 i 2018.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjon.

Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår startlån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet. Netto lånegjeld var ved utgangen av 2019 1 739,5 mill. kr mot 1 545,3 mill. kr i 2018 og utgjorde 77,2 prosent av brutto driftsinntekter i 2019 mot 71,9 prosent i 2018. Netto lånegjeld har da passert grensen i bærekraftmodellen på 75 prosent.

Netto lånegjeld pr innbygger

Netto lånegjeld var i 2019 66 434 kr per innbygger mot 58 723 kr per innbygger i 2018. I 2013 var netto lånegjeld 38 053 kr per innbygger. Netto lånegjeld pr innbygger har økt med 75 prosent siden 2013.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2019 2,6 prosent mot 2,3 prosent i 2018.

Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Terraoppgjøret forklarer netto inntekt på finans og avdrag i 2015. Det er derfor også greit å følge utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var 5,0 prosent i 2019 mot 5,1 prosent i 2018.

Status omstilling

Rana kommune står overfor en stor utfordring med å tilpasse driftsnivået til reduserte driftsrammer. Dette er en oppgave som startet i etterkant av Terra-saken, og som oppsummeres slik for perioden 2013-2023:

Tabell 7. Omstilling 2012-2023

Måloppnåelse	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Omstillingsmål akkumulert	48	89	118	163	208	223	243	263	283	291	298
Avvik omstillingsmål (res. drift)	-12	-15	-10	26	8	5	-7				
Akkumulert måloppnåelse	36	74	108	189	215	227	236				

Tabellen viser omstillingsoppgaven for perioden 2013- 2023. I 2019 var omstillingsmålet 243 mill. kr og resulterte i en måloppnåelse på 236 mill. kr, dvs. 7 mill. kr under målkravet. Måloppnåelse drift i 2019 er korrigert for overskuddsmidler fra 2018 og saneringskostnadene på skolebygg.

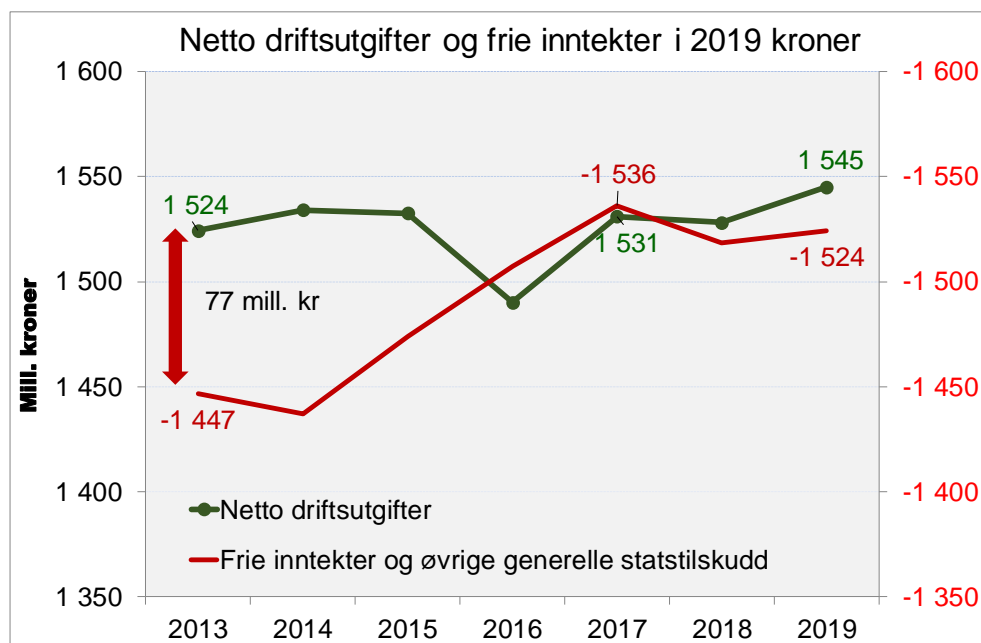
Tjenesteproduksjonen tilpasser seg reduserte driftsrammer, men har økte problemer med å nå de økonomiske omstillingsmål.

Netto driftsutgifter og frie inntekter

Netto driftsutgifter viser kommunens samlede ressursbruk til drift inklusive avskrivninger, pensjonsutgifter og fratrukket egne inntekter som salgs- og leieinntekter, refusjoner og brukerbetalinger.

De frie inntektene er inntekter som fritt kan disponeres uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter og vedrører skatt på inntekt og formue, rammetilskudd inkludert inntektsutjevning og naturressursskatt, samt generelle statstilskudd i hovedsak rettet mot flyktninger.

Figur 9. Netto driftsutgifter og frie inntekter 2013-2019 i 2019 kroner

I 2013-2015 var de frie inntektene lavere enn netto driftsutgifter. I årene 2016-2018 var inntektene mer tilpasset driftsutgiftene, mens utgiftene var noe høyere i 2019 enn inntektene. I 2013 var differansen mellom netto driftsutgifter og frie inntekter 77 mill. kr, mens differansen var 21 mill. kr i 2019.

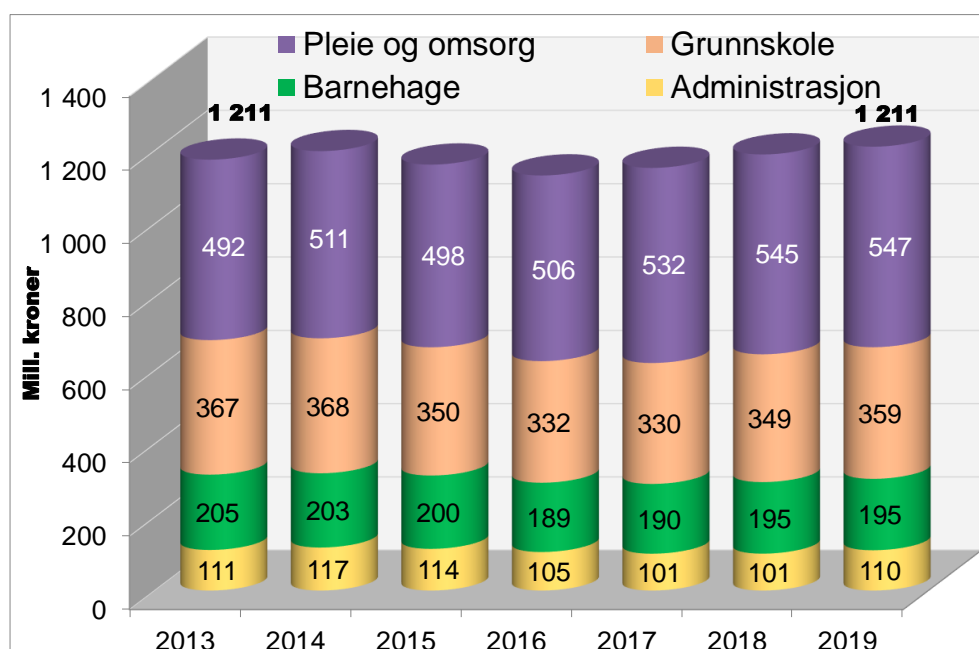
Differansen mellom netto driftsutgifter og frie inntekter må dekkes av kommunens egne øvrige finansinntekter som kraftinntekter, eiendomsskatt, renter, utbytte og fondsbruk.

I perioden 2015-2017 økte de frie inntektene betydelig, i hovedsak som følge av økt skatteinngang, men også generelle statstilskudd vedrørende flyktninger økte. Utgiftssiden økte ikke tilsvarende og har dermed skapt muligheter for å øke kommunens handlingsrom i form av økt egenkapital til investeringer, økte avsetninger til fond, og har samtidig gjort kommunen mindre avhengig av finansinntekter som eiendomsskatt.

Prioriteringer og ressursbruk til tjenesteproduksjon

Som figuren over også viser, har netto driftsutgifter til tjenestene økt fra 1 524 mill. kr i 2013 til 1 545 mill. kr i 2019, når ressursbruken justeres for lønns- og prisvekst. Det har imidlertid skjedd omprioriteringer i drifta og ressursbruken mellom de enkelte tjenesteområdene har endret seg.

Figur 10. Netto driftsutgifter 2013-2019 – tjenester i 2019 kroner

Pleie og omsorg er korrigert for utgifter til samhandlingsreformen i 2013 og 2014.

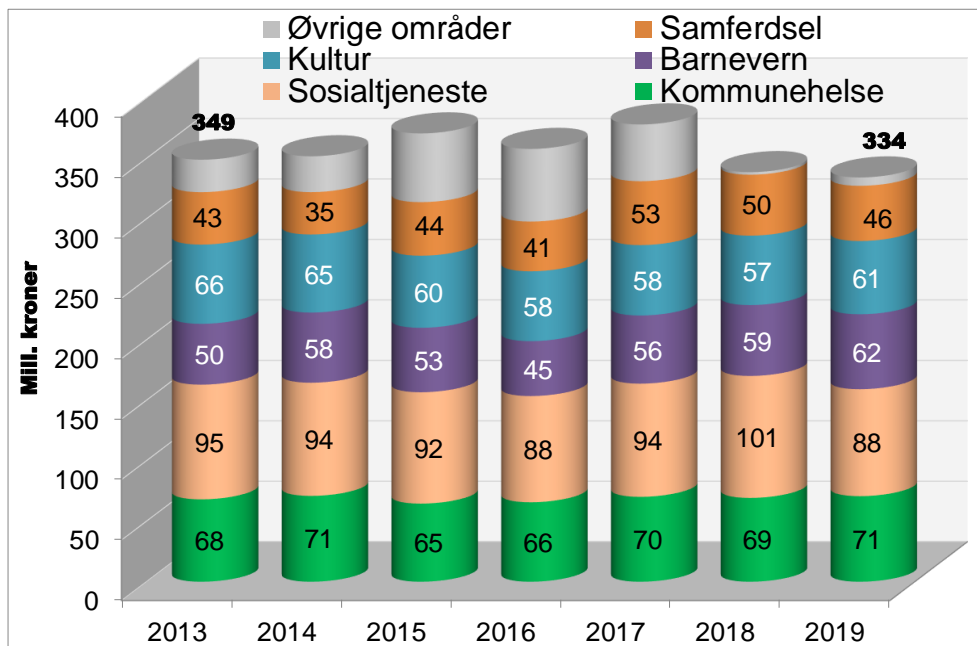
Ressursbruken til pleie og omsorg har økt. Flere sykehjemsplasser er lagt ned, men samtidig er nye tilbud innenfor pleie- og omsorgssektoren tatt i bruk, slik at ressursbruken på området samlet sett har økt de siste fire årene. Ressursbruken til administrasjon gikk ned i årene 2016-2018, men økte igjen i 2019 og var omtrent på samme nivå som i 2013. Ressursbruken til kommunehelse har vært ganske stabil i perioden. Ressursbruken til samferdsel har variert fra år til år, men har også økt de siste årene og var høyere i 2019 enn i 2013. Ressursbruken til barnevern har variert, og var høyere i 2019 enn i 2013.

Ressursbruken til kultur, sosialtjeneste og øvrige områder var lavere i 2019 enn i 2013. Innenfor øvrige områder ligger vann og avløp, brann og redning, bolig, næring, kirke, finans og fellesutgifter som pensjon.

Ressursbruken på de enkelte tjenesteområdene har endret seg i styrt retning i henhold til endringer i befolkningssammensetningen og lokal prioritering. Færre barn i barnehagealder og skolealder har ført til lavere ressursbruk på disse sektorene i perioden, mens ressursbruken på grunnskole i perioden samlet sett er redusert, har det vært en vesentlig økning fra 2017 til 2019. I hovedsak skyldes dette økt prioritering og

ressursbruk på området, økte avskrivninger knyttet renovering og nye skolebygg, leie av gymsal og økt omfang av skolesvømming.

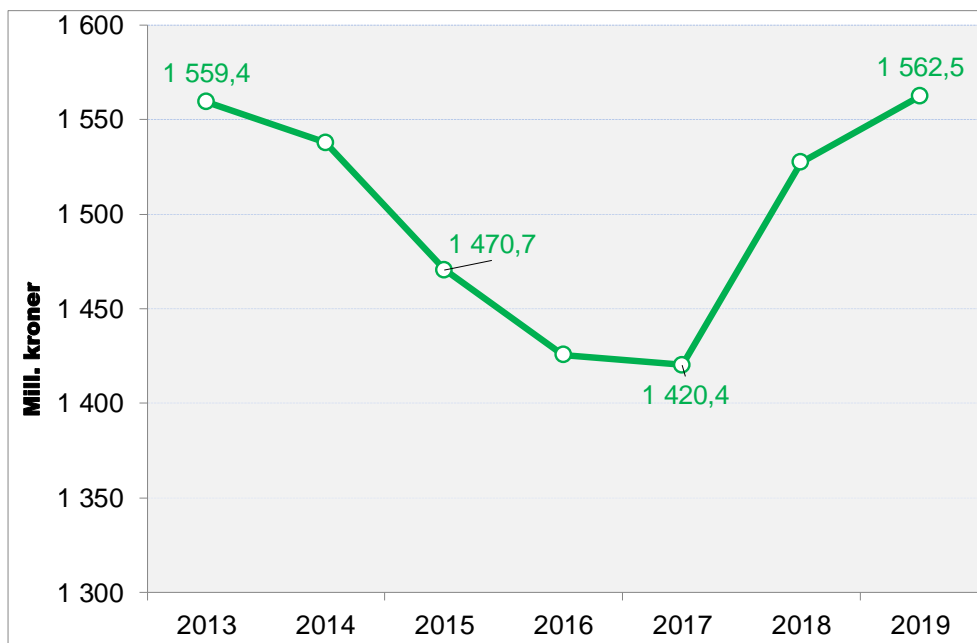
Figur 11. Netto driftsutgifter 2013-2019 tjenester i 2019 kroner

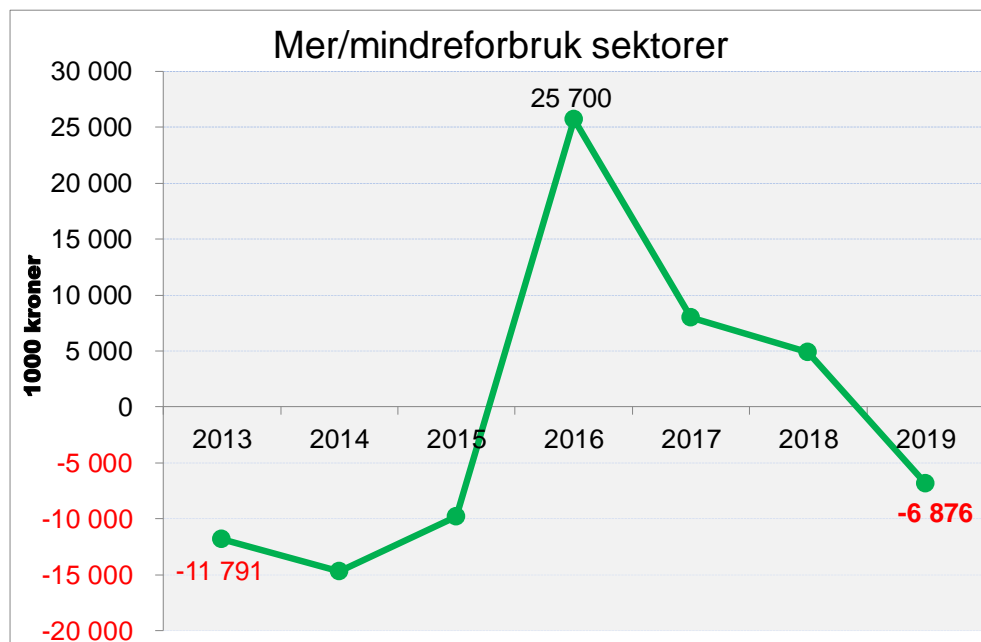
Driftsregnskap

Driftsregnskapet viser netto driftsutgifter på 1 562,5 mill. kr. Dette er en økning på 34,9 mill. kr (2,3 prosent) når regnskapet for 2018 prisjusteres til 2019 nivå. Tabellen under inkluderer fellesområde drift og er korrigert for utgifter til samhandlingsreformen i 2013 og 2014.

Figur 12. Realendring driftsregnskap 2013-2019

Figur 13. Mer/mindre forbruk virksomheter 2013-2019

Når det korrigeres for overskuddsmidler som ble overført fra 2018, hadde drifta et merforbruk på 6,9 mill. kr i 2019. I 2016-2018 hadde sektorene mindreforbruk. Resultatene de fire siste årene viser en negativ utvikling og viser at sektorenes driftsrammer blir stadig mer presset.

Tabell 8. Regnskap sektorer

	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Forbruk i prosent	Avvik i kroner	Regnskap 2018	Endring i prosent
Støttetjeneste	110 972	116 678	95,1 %	5 706	101 388	9,5 %
Oppvekst og kultur	594 119	585 533	101,5 %	-8 586	570 461	4,1 %
Helse og omsorg	586 155	592 325	99,0 %	6 170	554 708	5,7 %
NAV kommune	48 766	49 973	97,6 %	1 207	50 928	-4,2 %
Tekniske tjenester	194 096	198 973	97,5 %	4 877	190 148	2,1 %
Kirkelig fellesråd	15 291	15 291	100,0 %	0	15 094	1,3 %
Fellesområde drift	13 064	2 309	565,8 %	-10 755	345	3683,8 %
Sum sektorer	1 562 463	1 561 082	100,1 %	-1 381	1 483 072	5,4 %

Negative tall i rødt viser mer forbruk i forhold til regulert budsjett

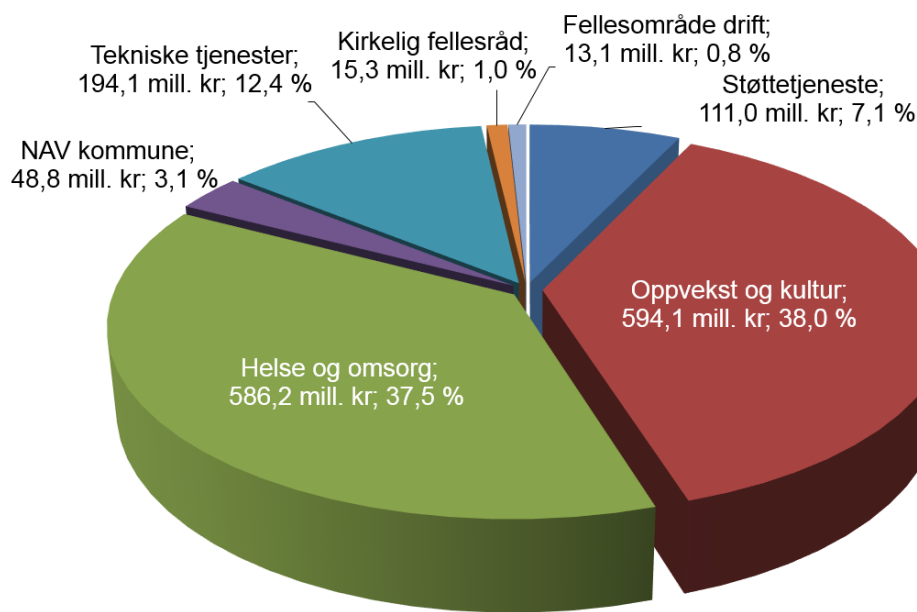
Tjenesteproduksjonen leverer et merforbruk på 1,4 mill. kr. Når det korrigeres for saneringskostnader på skolebygg på 12,9 mill. kr, leverer tjenestene et positivt resultat på 11,5 mill. kr. Oppvekst og kultur har en høyere ressursbruk enn budsjett, mens de øvrige sektorene har en lavere ressursbruk enn budsjett.

Samlet fikk sektorene overført 18,4 mill. kr av mindreforbruket eller overskuddet fra 2018. Beløpet er regulert inn i budsjetttrammene for 2019. Dersom det korrigeres for dette, var forbruket 6,9 mill. kr mer enn budsjett 2019. Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves som god, og tjenestene tilpasser seg reduserte driftsrammer, men har økte problemer med å nå økonomiske omstillingsmål.

Overskudd/underskudd overføres

Fra 2016 gjelder prinsippet om at over- eller underskudd på inntil tre prosent av sektorenes budsjetttramme overføres til senere år. Rådmannen saksbehandler resultatet etter fastsatte prinsipper og legger fram plan for anvendelse av overskudd og dekning av underskudd. Overskudd skal primært benyttes til tiltak som styrker den langsiktige driften.

Figur 14. Andel driftsregnskap 2019

Det vises til kapitlet om organisasjon og medarbeidere for kommentarer om årsverk og sykefravær.

Støttetjeneste

Regulert budsjett for 2019 utgjorde 116,7 mill. kr, mens regnskap for 2019 viser 111,0 mill. kr, et mindreforbruk på 5,7 mill. kr. I 2018 hadde sektoren et mindreforbruk på 8,7 mill. kr. Sektoren omfatter rådmann og støttetjenester med underliggende avdelinger (HR, økonomi, service, IKT, juridisk). Foruten sektordriften disponeres budsjettet til fellesutgifter, kontingenter, tilskuddsordninger samt politisk styring og kontroll. Sektoren har håndtert rammereduksjonene på 1,5 mill. kr for 2019 og leverer et mindreforbruk fordelt med 3,6 mill. kr for rådmann og 2,1 mill. kr for støttetjenester. 3,0 mill. kr i tilbakeført overskudd fra 2018 forklarer mindreforbruket i støttetjenester. For rådmannens del er forklaringen ubrukt reservert tilleggsbevilgning.

Modernisering, kvalitetsforbedringer og digitalisering av tjenestene er satsingsområder. Det har vært jobbet systematisk med å samkjøre og effektivisere administrative tjenester og få på plass gjennomgående system og rutiner. Det er stort utviklingsdriv i organisasjonen og sektoren er involvert i flere gjennomgående prosjekter innenfor digitalisering. Spesielt nevnes digitalisering av personalarkiv og saksarkivprosjektet som har krevd mye ressurser i 2019.

Oppvekst og kultur

Regulert budsjett for 2019 utgjorde 585,5 mill. kr, mens regnskapet viser 594,1 mill. kr, et merforbruk på 8,6 mill. kr i 2019. Sett i forhold til resultatet i 2018, et mindreforbruk på 4,8 mill. kr, viser dette en negativ utvikling.

Kommunaldirektør oppvekst og kultur (inkludert stab) og skoleavdelingen får et mindreforbruk på 2 mill. kr. PPT ender med balanse. Kunnskap og integrering får et mindreforbruk på 0,2 mill. kr. Barnehageavdelingen ender med et merforbruk på 3,1 mill. kr, som relaterer seg i hovedsak til økt tilskudd private barnehager. Barn- og familieavdelingen ender med et merforbruk på 7,5 mill. kr, relatert overskridelser i barnevern og redusert tilskudd for enslige mindreårige. Kulturavdelingen har et mindreforbruk på 0,1 mill. kr.

Skole: Elevtallet i kommunens 10 grunnskoler registrert høsten 2019 var 2 955 mot 3 014 høsten 2018, redusert med 59. Avdelingen jobber med flere større utviklingsprosjekter; ferdigstilling og bygging av nye skolebygg, fagfornyelsen, pedagogisk kollektiv satsing og bruk av læringsbrett i undervisningen. Avdelingen har en utfordring foran seg med å ta ned antall stillinger og samtidig ivareta krav til bemanningsnorm.

PPT: Jobber tett opp mot skoler og barnehager, har fokus på tverrfaglig samarbeid, læringsmiljøarbeid og utredning av individualsaker. Tjenesten har hatt utfordringer knyttet til ventelister og kapasitet. Det er utviklet en ny håndbok for spesialundervisning og denne sammen med en midlertidig økning i stillingsressurs, større fokus på tilpasset opplæring og systemarbeid, gjør at vi forventer at ventelista vil gå ned i løpet av 2020.

Kunnskap og integrering: Avdelingen ble fra 1. desember 2019 lagt inn under barn- og familieavdelingen. Totalt sett leverer flyktningetjenesten og RAVO tilnærmet i balanse og har dermed i stor grad klart å utligne de store utfordringene fra 2018. Her pågår et større arbeid for å tilpasse driften til redusert innvandring og definering av arbeidet med spesialundervisning. Avdelingen har tatt ned ca. 10 årsverk i løpet av 2019.

Barnehageavdelingen: Antall barn i barnehage har gått ned de siste årene. Fra 1 406 barn i 2015 til 1 241 barn i 2020. En nedgang på 165 i perioden. Størst nedgang i kommunale barnehager med 131. Prognosen på antall fødte for 2020 antas å være for optimistisk, særlig når vi nå har fått fødselstallet for 2019, som viser at det kun ble født 210 barn.

Det vil i 2020 bli gjennomført en analyse av effektiviteten i barnehagene for å se hvordan vi kan ta ned driften, samtidig som løpende opptak skal vurderes ut fra politisk bestilling.

Barn- og familieavdelingen: Avdelingen har store utfordringer med merforbruk i barnevernet. Barnevernet har flere fristbrudd og fylkesmannen har uttrykt bekymring for driften. Dette skyldes flere forhold, men hovedårsaken er at det har vært uforholdsmessig mange barn på hjelpetiltak, herunder tunge tiltak som institusjons- og fosterhjemsplasseringer. Selv om barnetallet totalt sett går ned i kommunen, går ikke antall saker tilsvarende ned og flere saker er svært tunge og komplekse.

Det vil i 2020 bli gjennomført en ekstern analyse av situasjonen, slik at avdelingen kan få på plass en god tiltaksplan for å redusere/bli kvitt fristbruddene og få økonomiske rammer og drift som er tilpasset hverandre.

I Helsestasjon og familietjenesten har det vært utfordringer med rekruttering av helsesykepleiere til vakante stillinger.

Kultur: Med et regnskap i balanse viser det at driften er under kontroll, men det er lite handlingsrom.

Helse og omsorg

Regulert budsjett for 2019 var 592,3 mill. kr, mens regnskapet viser 586,1 mill. kr, et mindreforbruk på 6,1 mill. kr i 2019. Etter at foreløpig regnskap ble avlagt 17.2.2019 er det avdekket for lite anordnet i tilskudd til ressurskrevende tjenester på 3,8 mill. kr. Beløpet er ikke vesentlig nok til å åpne 2019 regnskapet og vil bli inntektsført i 2020 regnskapet. Når dette tas hensyn til blir mindreforbruket for 2019 i helse og omsorg 9,9 mill. kr. Rammereduksjonen i 2019 var 8,2 mill. kr.

Hovedårsaker til det positive regnskapsresultatet er:

- 6,1 mill. kr i tilbakeført overskudd fra 2018
- God kontroll i tjenestene gjennom hele året
- Ansatte og ledere som har bidratt og klart å ha kontroll på drifta

Sektoren har lyktes med de økonomiske mål som ble satt. I tillegg har det vært fokus på å være i forskudd av omstillingsarbeidet, det vil si et langsiktig løp med tanke på økonomiplanperioden. Regnskapsresultatet for 2019 må sees i lys av dette og gir et bedre utgangspunkt for årene framover, jf. økonomiplanens krav om nedtrekk kombinert med store/økende utfordringer innen alle deler av tjenesten, men spesielt knyttet til veksten i eldre eldre.

Fra 1.1.2018 ble større deler av helse- og sosialavdelingen og omsorgsavdelingen slått sammen til et sektorområde. Sektoren har rundt 790 årsverk fordelt på vel tusen ansatte. Det er omorganisert på omsorgsområdet fra geografisk inndeling med tre omsorgsområder til funksjonsorganisering fordelt på institusjoner og hjemmetjenester. Det har i 2019 vært arbeidet godt med å få den nye organiseringen tilpasset også til økonomisk styringsmodell.

Helse og rehabilitering: Innen legetjenester er den største utfordringen få eller ingen aktuelle søkere til ledige legehjemler. Dette er også et landsomspennende problem. For å dekke opp tjenesten må kommunen kjøpe dyre legevaktstjenester. Legevakta tok i bruk nye ombygde og hensiktsmessige legevaktslokaler ved gamle Selfors sykehjem, innflytting var 20. februar 2019.

Miljøterapeutisk avdeling: Ventelister på bo- og avlastningstilbud, samt forverring/utvikling i sykdomsbildet hos eksisterende brukere oppgis som hovedutfordringene.

Avdeling for psykisk helse og sosiale tjenester (PHST) opplever en generell økt etterspørsel etter tjenestene, spesielt fra unge, med ca. 330 nye henvendelser i 2019. Også her mangler kommunen differensierte botilbud, både med og uten bemanning. Til tross for disse utfordringene har man klart å ha fokus på framtidsrettet utviklingsarbeid. Det er ansatt en psykologspesialist i 2019.

Innen **omsorgsavdelingen** har det også vært utfordrende, spesielt i sykehjemmene og i omsorgsboligene. Betalingspliktige liggedøgn på sykehuset er samme nivå som i 2018 (860 i 2018, 864 i 2019). Selfors omsorgsboliger, 32 leiligheter, ble innflyttingsklart medio 2018, 7 ledige ved årsskiftet. Prosjekt Mo Aktivitetshus har vært en suksess - en møteplass med ulike aktiviteter.

Det er tatt i bruk digitale trygghetsalarmer i hjemmebaserte tjenester og i de fleste omsorgsboliger. Det er innført oppkobling av alarmmottak til et responscenter, slik at det er fagpersonell som mottar alarmene og vurderer dem før videre alarmering. Ventelisten er fjernet.

Tjenesten har også fått og tatt i bruk en godkjent arkivkjerne for journalsystemet, slik at den digitale lagring av personopplysninger er helt i tråd med statlige krav.

NAV kommune

Regulert budsjett for 2019 utgjorde 50,0 mill. kr mens regnskap for 2019 viser 48,8 mill. NAV kommune hadde et overskudd for 2019 på 1,2 mill. kr. I desember 2019 mottok NAV et tilskudd på 0,7 mill. kr. fra NAV stat som øremerkede midler til IPS for bruk i 2020.

Korrigert for tilskuddet er resultatet for 2019 overskudd på 0,5 mill. kr. I 2018 hadde avdelingen et merforbruk på 0,7 mill. kr.

NAV kommune er delt inn i fire områder; Nav kontoret, kvalifiseringsordningen, økonomisk sosialhjelp og sosialhjelp til flyktninger. Tjenestene omfatter råd, veiledning, sosialt forebyggende arbeid, ytelser til livsopphold og kvalifiseringsordning.

Nedtrekkene som ble vedtatt gjennomført i 2019 er fulgt opp i avdelingens budsjett. Det at NAV unngår merforbruk, skyldes stram styring og ekstern finansiering av utviklingstiltak og prosjekter. Det er blant annet ikke tatt inn vikarer i sykefravær for å sikre økonomien.

Tekniske tjenester

Regulert budsjett i 2019 utgjorde 199,0 mill. kr, mens regnskap viste 194,1 mill. kr, med andre ord et mindreforbruk på 4,9 mill. kr. I 2018 hadde avdelingen et mindreforbruk på 5,3 mill. kr.

Tekniske tjenester har ansvaret for store deler av kommunens infrastruktur (bygg, veier, anlegg, park, idrett og vann/avløp). Sektoren ivaretar også områder innen samfunnsplanlegging (plan, regulering, eiendom, kart, miljø og landbruk) og beredskap (brann og redning).

Utfordringer er blant annet økende ekstremvær, vedlikeholdsetterslep, innbyggerkrav og breddeansvar. Størst negativt økonomisk avvik var det innenfor byggdrift, brann og redning samt Moheia fritidspark.

De store løfteprosjektene i Rana har vært i fokus også i 2019 – deriblant sykehus, flyplass og batterifabrikk. Asfaltprogrammet er videreført og til sammen er det lagt asfalt over 35 kilometer siden 2017. Rana ungdomsskole ble stort sett ferdigstilt og arbeidet med Moheiakvartalet ble startet opp. Sansehagen ved Selfors sykehjem fikk Byggsikkprisen for 2019.

Fra 2018 til 2019 har antall årsverk økt fra 214,4 til 216,7.

Demografi, sysselsetting og utdanning

Vi har en bekymringsfull befolkningsutvikling i Rana. For første gang i kommunens historie har Rana et negativt fødselsoverskudd, et fødselsunderskudd på 23 personer. I løpet av 2019 ble det 131 færre innbyggere i Rana, en reduksjon på 0,5 prosent. Nettoflyttingen var også negativ, siden det flyttet 107 flere personer ut av kommunen enn inn.

Fødte

210 personer

Nettoflytting

-107 personer

Døde

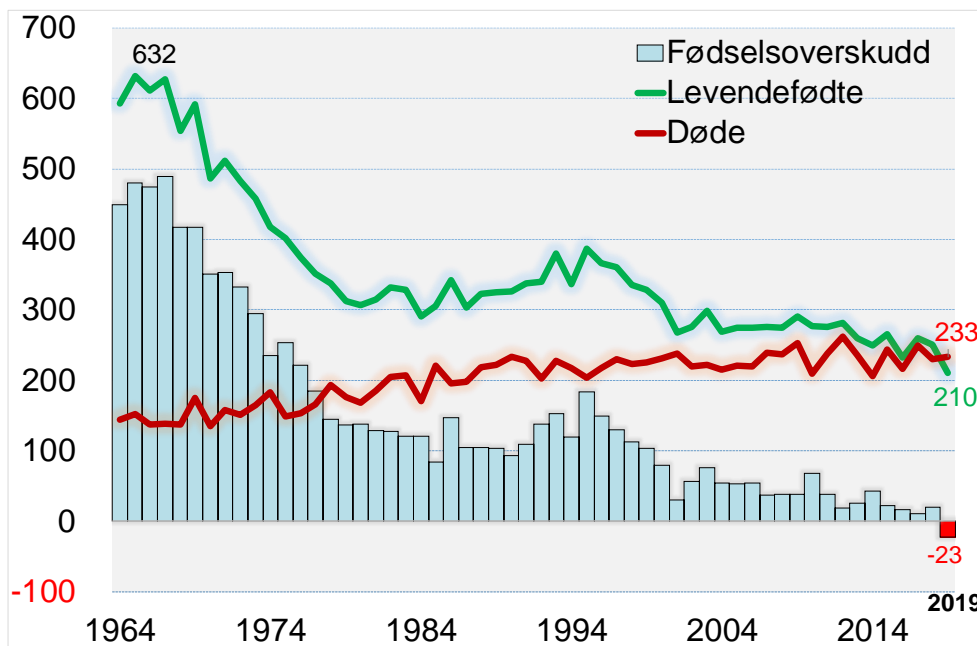
233 personer

Vekst

-131 personer

Aldri tidligere har det vært født så få barn i Rana som i 2019. Kun 210 barn ble født, mens 233 personer døde. På sekstitallet ble det født over 630 barn i løpet av ett år, noe som ga en tilvekst og et fødselsoverskudd på nærmere 500. 2019 er det første året etter kommunesammenslåingen i 1964 at Rana kommune har et fødselsunderskudd.

Tabell 9. Fødte og døde 1964-2019

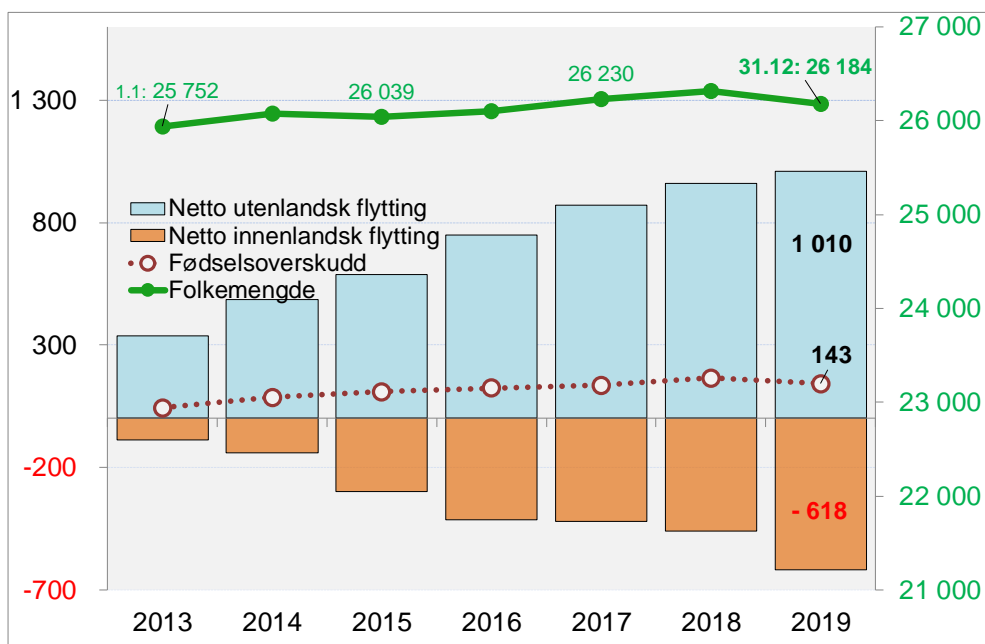

Tabell 10. Endringer i befolknings sammensetningen 2018-2019

	2018	2019	Endring		Progn. ØkPI	Avvik progn.
0-5 år	1 581	1 506	-75	-4,7 %	1 567	-61
6-15 år	3 088	3 044	-44	-1,4 %	3 057	-13
16-66 år	17 147	17 065	-82	-0,5 %	17 153	-88
67-79 år	3 160	3 204	44	1,4 %	3 210	-6
80-89 år	1 069	1 097	28	2,6 %	1 105	-8
90 +	270	268	-2	-0,7 %	267	1
Sum	26 315	26 184	-131	-0,5 %	26 359	-175

Det har vært en reduksjon i de yngste aldersgruppene fra 2018 til 2019, spesielt aldersgruppen 0-5 år som ble redusert med 75 barn, en reduksjon på 4,7 prosent. Også antall innbyggere i alderen 16-66 år ble redusert med 82 personer, eller 0,5 prosent. Det blir stadig flere eldre i Rana. Både aldersgruppen 67-79 år og 80-89 år økte, mens aldersgruppen 90 år og over ble redusert.

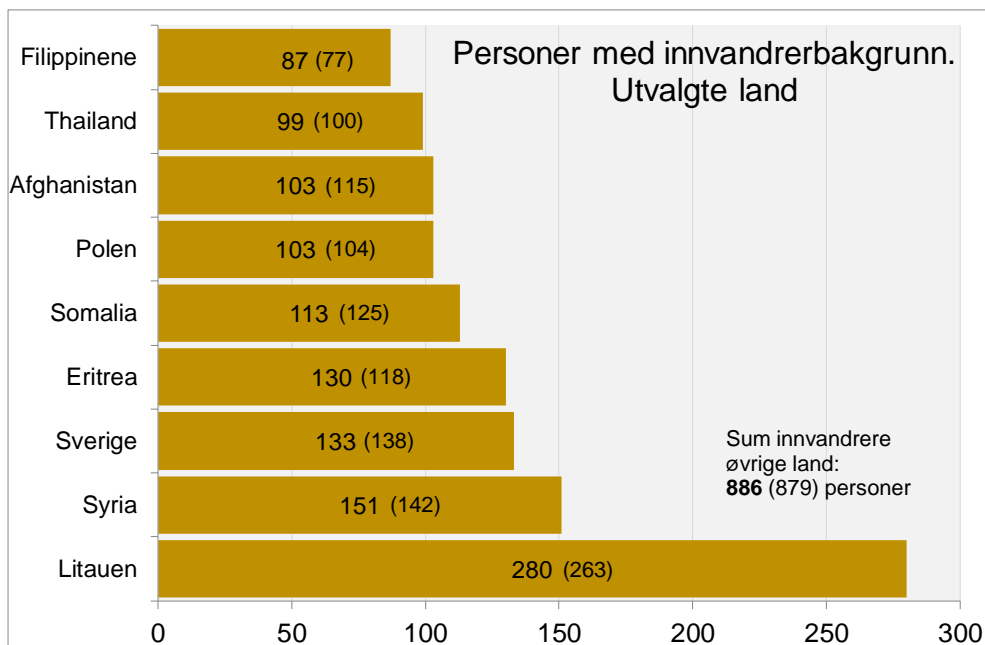
Figur 15. Befolkningsbevegelser 2013-2019 – akkumulerte tall

Antall innbyggere i Rana har økt de siste syv årene, fra 25 752 innbyggere 1.1.2013 til 26 184 ved utgangen av 2019, en svak økning på 432 personer. Gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst i denne perioden var på 0,2 prosent, eller 62 personer. Til sammenligning har befolkningsveksten i landet i samme periode økt med gjennomsnittlig ca. 1,0 prosent i året.

Personer med innvandrerbakgrunn, utvalgte land

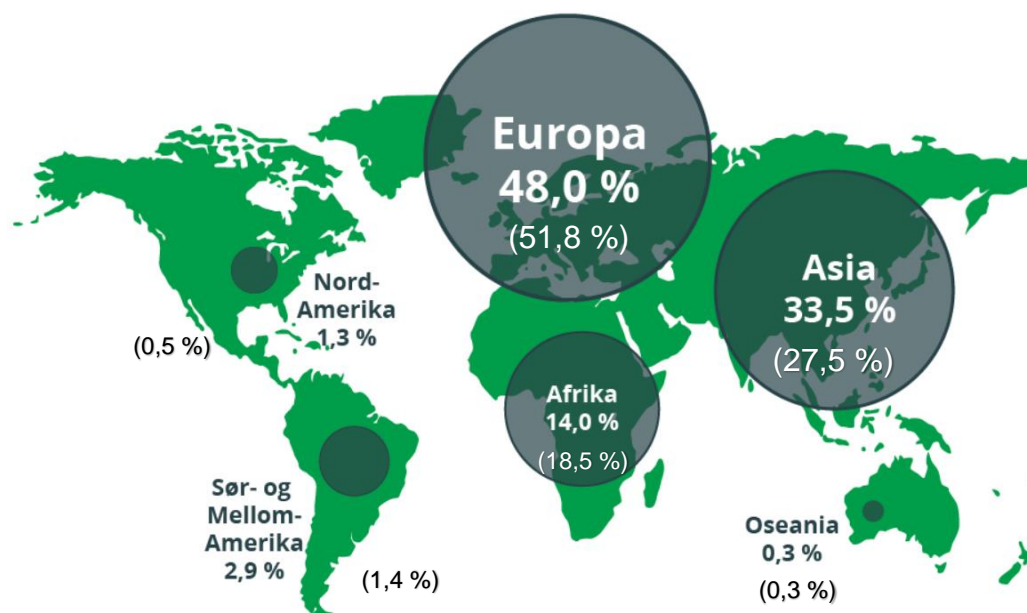
Antall innbyggere og norskfødte med innvandrerforeldre i Rana er på 8,26 prosent av befolkningen (8,16 i 2018), mens andelen i landet er på 18,24 prosent (17,7 i 2018). 2 164 personer har innvandrerbakgrunn i Rana (979 254 i landet).

Figur 16. Personer med innvandrerbakgrunn i Rana kommune 2019 (2018). Utvalgte land.

Figuren over viser antall personer med innvandrerbakgrunn fra utvalgte land som bor i kommunen og enten har innvandret selv eller er barn av innvandrerforeldre, tall for 2018 i parentes. I Rana er 52,3 prosent av innvandrerne fra Europa, 28,0 prosent fra Asia med Tyrkia, 17,5 prosent fra Afrika, 1,9 prosent fra Amerika og 0,4 prosent fra Oseania. Figuren under viser tilsvarende tall i prosent for landet og Rana i parentes.

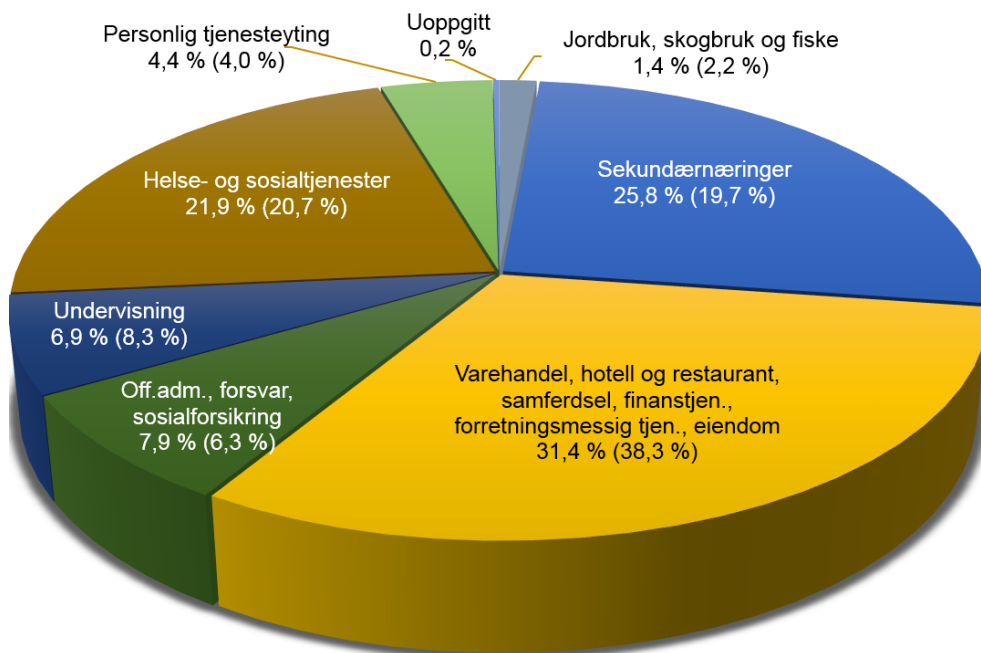
Figur 17. Landbakgrunn for innvandrere i Norge og (Rana 2019)

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

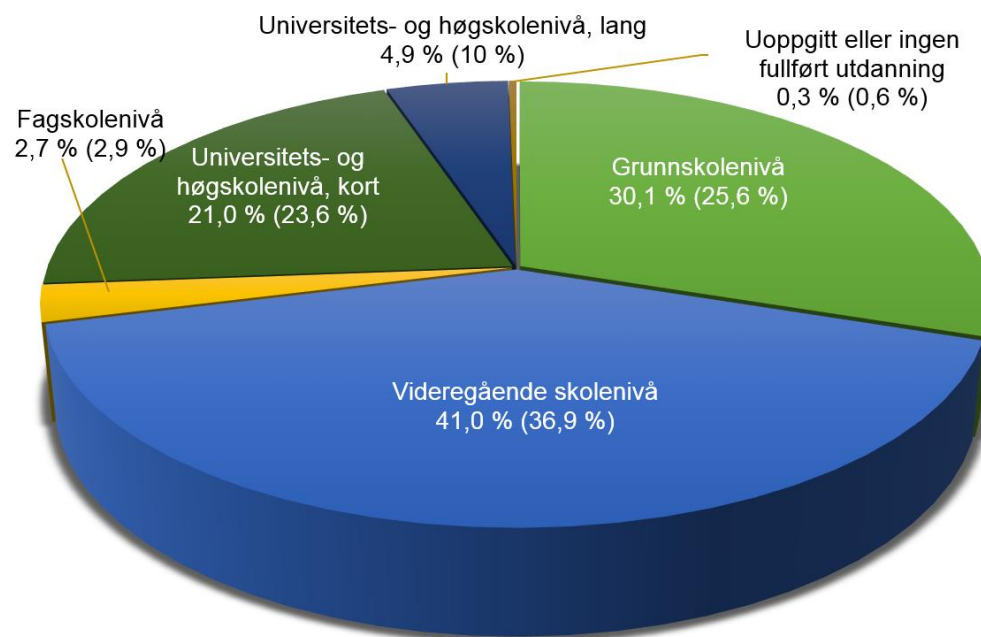
Arbeid og utdanningsnivå

Figur 18. Sysselsatte 15-74 år etter bosted Rana og næring 2019 (landet i parentes)

Figuren ovenfor viser sysselsatte etter næring for personer bosatt i Rana i alderen 15-74 år. Tall for landet i parentes. Rana har en større andel sysselsatte innen sekundærnæringer, offentlig administrasjon, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting enn landsgjennomsnittet. Rana har en mindre andel ansatte innen varehandel mv., undervisning og jordbruk, skogbruk og fiske enn landsgjennomsnittet.

Figur 19. Høyeste fullførte utdanningsnivå for personer 16 år og over 2018 (landet i parentes)

Andel av befolkningen i Rana med høyere utdanning er lavere enn landsgjennomsnittet. Andel av befolkningen med lang høgskole- eller universitetsutdanning er under halvparten av landsgjennomsnittet,

samtidig har Rana en høyere andel av befolkningen på grunnskolenivå. Både i Rana og i landet økte antall personer med videregående eller høyere utdanning. Økningen var henholdsvis 1,7 og 1,4 prosent.

Styring og kontroll – etisk standard

Kommuneloven stiller krav om rapportering om internkontroll. Det skal redegjøres for iverksatte og planlagte tiltak for å sikre betryggende kontroll og etisk standard i virksomheten. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktivitet og risikoforhold.

I Rana kommune er internkontroll integrert i ordinær virksomhetsstyring. Dette omfatter helhetlig styring av kommunen, fra vedtatte politiske planer, strategier og saker, til rådmannens interne iverksetting. Årlig oppdragsbrev fra rådmannen med tilhørende lederavtale og resultatkrav gir overordnede føringer for virksomhetsstyringen. Rådmannen videre delegerer sin myndighet i linja gjennom signert delegasjon og kommunens lederplattform setter ramme for utøvelse av ledelse. Kommunens styringssystem omfatter vedtatte styringsdokumenter, kommunens kvalitetssystem og håndbøker og skal sikre oppnåelse av fastsatte målsetninger, effektiv og hensiktsmessig drift, etterlevelse av gjeldende lover og regler, og pålitelig intern og ekstern rapportering. Det er etablert rutiner og årshjul med frister for rapportering internt og fra rådmann til politisk nivå.

Et viktig fundament for god internkontroll, og for å forebygge korrupsjon og misligheter, er etisk standard hos medarbeidere og folkevalgte. Etske retningslinjer gjennomgås årlig og det tilrettelegges for refleksjon over verdigrunnlag, etiske retningslinjer og dilemma.

I perioden 2017 -2019 er det jobbet systematisk med lukking av avvik etter forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhetsstyring og internkontroll (K. sak 85/17). Rådmannen rapporterer løpende om status til kontrollutvalget.

I 2019 har Rådmannen blant annet gjennomført følgende tiltak for å sikre betryggende kontroll og høy etisk standard:

- Tatt i bruk elektronisk avvikssystem som verktøy for kontinuerlig forbedring.
- Startet utrulling av elektronisk kvalitetssystem (EQS- Extend Quality System) med ulike moduler i hele organisasjonen.

- Gjennomgang og kontroll av administrativ delegasjon fra rådmann til linjeorganisasjon.
- Videreutviklet sammenheng mellom styrende dokument og styringsindikatorer.

- Utarbeidet handlingsplan for å forebygge mislighold og korrupsjon.
- Gjennomført løpende oppdatering av sentrale rutiner, prosedyrer og reglement.
- Løpende dialog med revisor for å styrke og forbedre internkontroll på sentrale områder.
- Gjennomført forbedringstiltak i tjenestene etter oppfølging av uønskede hendelser, funn ved interne revisjoner, stikkprøver, forvaltningsrevisjoner og tilsyn.
- Årlig rullering – intern gjennomgang av etisk regelverk/refleksjon.
- Videreført medlemskap i Transparency International Norge (antikorrupsjon).

Det planlegges følgende tiltak i 2020:

- Videre utrulling av nye moduler i kvalitetsstyringssystemet.
- Etablere risikobasert styring på alle nivå.
- Revidere politisk delegasjonsreglement.
- Sikre rutiner for systematisk kontraktsoppfølging i anskaffelser.
- Videreutvikle helhetlig plan og styringssystem i tråd med føringer i planprogram og budsjett – økonomiplan 2020-2023.
- Ledelsesforankring og kultur knyttet til plan, styring og ledelse.
- Gjennomføre opplæring i risikobasert styring –internkontroll.
- Følge opp tiltak i handlingsplan for forebygging av mislighold og korrupsjon.
- Revidere sikkerhetshåndbok – ta i bruk elektronisk verktøy for oppfølging av personvernforordningen (GDPR).

Rana kommune har avtale om revisjonstjenester med Deloitte for perioden 2018 -2022 (K.sak 34/18).

Vedtaksoppfølging

Tabellene viser en oversikt over alle politiske vedtak med status fra formannskapet og kommunestyret i 2019.

Det ble behandlet 106 politiske saker i 2019 i formannskapet (112 saker i 2018).

Formannskapet 2019

Sektor	Iverksatt	Under arbeid	Totalt
Støttetjeneste	61	0	61
Oppvekst og kultur	6	1	7
Helse og omsorg	6	0	6
Tekniske tjenester	32	0	32
Sum	105	1	106

Formannskapet har i tillegg behandlet 5 referatsaker.

Kommunestyret 2019

Sektor	Iverksatt	Under arbeid	Totalt
Støttetjeneste	87	1	88
Oppvekst og kultur	12	1	13
Helse og omsorg	6	0	6
Tekniske tjenester	40	0	40
Andre (KU/Havna)	5	0	5
Sum	150	2	152

Kommunestyret behandlet 152 politiske saker i 2019 (116 saker i 2018). Kommunestyret har i tillegg behandlet 8 referatsaker og 9 interpellasjoner.

Utfyllende rapport for vedtaksoppfølging er lagt ut på kommunens hjemmeside.

Saker under arbeid

Formannskapet

Oppvekst og kultur, sak 95/19: Forskrift om tildeling av tilskudd til kulturelle formål, Rana.

Det ble satt av tid til å arbeide med forskriften for å finne en god og rettferdig fordeling. Saken er behandlet på nytt 10.03.2020 i sak 19/20 i utvalg for oppvekst og kultur og formannskapets vedtak er iverksatt.

Kommunestyret

Støttetjeneste, sak 136/19: Gruben Idrettspark idrettshall - Søknad om garanti for langsiktig finansiering.

Det jobbes fortsatt med å komme fram til en løsning for kroppøving ved Gruben barneskole, der et samarbeid med Gruben IL om leie i en flerbrukshall er et av alternativene for kommunen. Av hensyn til å få på plass en akseptabel løsning for driften av barneskolen innen rimelig tid, må saken avklares i løpet av våren 2020.

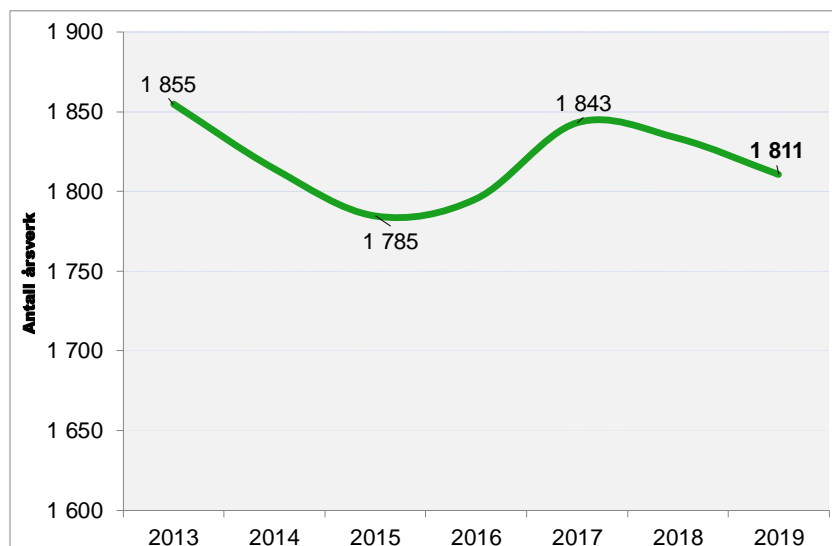
Oppvekst og kultur, sak 53/19: Utvidelse av barnehageplasser.

Det blir lagt frem en statusrapport til kommunestyremøtet i juni, jf. tidligere kommunikasjon og verbalforslag til budsjettet vedtatt i desember.

Organisasjon og medarbeidere

Rana kommune kan nok et år vise til et solid regnskapsresultat. Kommunens ansatte leverer gode tjenester og bidrar til at Rana kommunes ambisjoner om å være en solid og bærekraftig tjenesteyter blir oppfylt. Per 31.12.2019 var det 2 142 ansatte i kommunen fordelt på 1 810,6 årsverk. Dette er 22,7 færre årsverk enn ved utgangen av 2018. Utvikling i antall årsverk i perioden 2013 - 2019 vises i grafen nedenfor.

Figur 20. Utvikling årsverk 2013 -2019

Basert på uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem. Måling per dato kan gi tilfeldige variasjoner knyttet til permisjoner, sykefravær mv.

Trenden fra 2016 med vekst i antall årsverk er snudd. Sektor for oppvekst og kultur har hatt størst nedgang i bemanning fra 2018. Antall årsverk har økt i de øvrige sektorene, men det har vært små endringer. Ved utgangen av 2019 var det 1 810,6 ansatte med en stillingsbrøk i kommunen, lærlinger og tillitsvalgte er ikke med i tallene. 1 813 personer, eller 84,6 prosent av de ansatte har fast stilling, som er en økning på 1,0 prosentpoeng fra 2018. 329 ansatte, eller 15,4 prosent av de ansatte er midlertidig ansatt, dette er 31 færre enn i 2018. Utviklingen viser at andel faste heltidsstillinger øker, mens det blir færre ansatte med tidsbegrenset stilling.

Tabell 11. Avdelingsvis årsverksutvikling

Sektor	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring fra i fjor
Støttetjeneste	65,8	66,0	68,5	66,4	70,1	71,3	73,3	2,0
Oppvekst og kultur	809,2	781,9	750,4	754,5	756,8	743,1	708,7	-34,4
Helse og omsorg	739,7	736,3	738,6	756,2	780,7	782,6	788,5	5,9
NAV kommune	17,7	16,8	17,0	18,8	21,8	21,8	23,4	1,6
Tekniske tjenester	222,1	213,2	210,2	201,9	212,9	214,4	216,7	2,3
Sum årsverk	1 854,6	1 814,1	1 784,6	1 797,8	1 842,3	1 833,2	1 810,6	-22,6

Basert på uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem 31.12. Måling per dato kan gi tilfeldige variasjoner.

Flere jobber heltid

Stadig flere jobber heltid i kommunen. Andel ansatte med heltidsstillinger har økt jevnt de siste årene, og økte fra 60,4 i 2018 til 62,0 prosent i 2019, en endring på 1,6 prosentpoeng. 57,9 prosent av de kvinnelige ansatte går i 100 prosent stilling, mot 53,6 prosent i 2018. Dette er en økning på 4,3 prosentpoeng fra 2018. Andel menn som jobber i 100 prosent stilling har økt fra 74,5 prosent i 2018 til 76,3 prosent i 2019, en økning på 1,8 prosentpoeng.

Tabell 12. Fordeling fast og midlertidig heltid/deltid

	Ansatte 2018	Andel	Ansatte 2019	Andel	
Heltid	1 327	60,4 %	1 327	62,0 %	 Deltid kvinner: 42,1 prosent Deltid menn: 23,7 prosent
Deltid	870	39,6 %	815	38,0 %	
Totalt	2 197	100 %	2 142	100 %	

Tabellen viser målinger per dato, og vil påvirkes av tilfeldige variasjoner for eksempel knyttet til sykefravær, permisjoner og bruk av ekstrahjelp og vikarer.

Omfang av deltidsarbeid er ulikt mellom kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå og sektorer. I Rana kommune er det først om fremst kvinner som jobber deltid (42,1 prosent). Samtidig er 78 prosent av de ansatte i kommunen kvinner. Størst andel deltidsansatte finner vi i innenfor helse- pleie og omsorg der 61 prosent av de ansatte går i deltidsstillinger ([KS/PAI statistikkpakken 2019](#)).

Stillingsstørrelsene øker

Stillingsstørrelsene i kommunal sektor øker gradvis. Økningen er drevet av at kvinners gjennomsnittlige stillingsstørrelse øker. Ved utgangen av 2019 var gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Rana kommune 84,5 prosent, en økning på 1,1 prosentpoeng, fra 83,4 prosent i 2018.

Tabell 13. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse Rana kommune.

	2017	2018	2019	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse 2019
Kvinner	79,8	81,8	83,0	 83,0
Menn	89,0	89,1	89,9	 89,9
Alle	81,9	83,4	84,5	 84,5

Lave stillingsstørrelser og mye deltid er uheldig for kvaliteten på tjenesten og gjør det vanskelig å rekruttere tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Rekrutteringsbehovet vil reduseres vesentlig om stillingsstørrelsene øker. Utvikling av heltidskultur er viktig for omsorgstjenestenes evne til å løse oppgavene fremover. Systematisk arbeidet med heltidskultur og rekruttering har derfor hatt høy prioritet også i 2019.

Alderssammensetning

Gjennomsnittsalderen blant ansatte i Rana kommune endres lite, men er gått noe ned fra en gjennomsnittsalder på 45,8 i 2018 til 45,7 i 2019. 9,4 prosent av de ansatte er 62 år eller eldre, noe som er en nedgang fra 9,8 prosent i 2018. Det er kun fem ansatte i kommunen under 20 år, mot ni ansatte i 2018. Andelen ansatte i aldersgruppen 20-39 år har økt fra 30,1 prosent i 2018 til 31,0 prosent i 2019. Samlet sett

er arbeidsstokken redusert med 55 personer fra 2018 til 2019. Størst reduksjon har vært i aldersgruppen 40-61 med 40 færre ansatte. Det har også blitt 15 færre ansatte i alderen 62 år og over.

Tabell 14. Aldersfordeling i Rana kommune

Aldersgruppe	2018		2019	
	Antall ansatte	Andel i prosent	Antall ansatte	Andel i prosent
Under 20 år	9	0,4 %	5	0,2 %
20 - 39 år	661	30,1 %	665	31,0 %
40 - 61 år	1 311	59,7 %	1 271	59,3 %
62 - 64 år	135	6,1 %	116	5,4 %
65 år og over	81	3,7 %	85	4,0 %
	2 197	100 %	2 142	100 %

Samlet har gjennomsnittsalderen for ansatte i Rana kommune gått ned fra 45,8 år til 45,7 år. Gjennomsnittsalderen for menn har økt fra 47,2 år til 47,6 år, mens gjennomsnittlig alder for kvinner har gått ned fra 45,4 år til 45,2 år. Støttetjenesten og tekniske tjenester har høyest gjennomsnittsalder, mens sektor for helse og omsorg har lavest snittalder med 44,1 år.

Tabell 15. Gjennomsnittsalder fordeling

	Snitt	2018		Snitt	2019	
		Kvinner	Menn		Kvinner	Menn
Støttetjeneste	51,4	51,7	51,0	51,5	51,8	51,3
Oppvekst og kultur	46,4	46,2	47,0	46,5	46,4	46,9
Helse og omsorg	44,4	44,2	44,5	44,1	43,9	45,0
NAV kommune	47,3	46,8	49,0	45,3	44,2	50,0
Tekniske tjenester	48,7	47,1	50,0	48,5	46,2	50,6
Rana kommune	45,8	45,4	47,2	45,7	45,2	47,6

Økende avgangsalder

Rana kommune har som mål å være en attraktiv arbeidsgiver for medarbeidere i alle livsfaser. Kommunen benytter seniorpolitiske tiltak for å beholde godt kvalifiserte ansatte. I Rana kommune har gjennomsnittlig avgangsalder blant de som går av med pensjon økt fra 60,9 år i 2009 til 63,5 år ved utgangen av 2019.

Pensjonsytelser

Kommunen har også i 2019 hatt to leverandører av tjenstepensjon. Statens Pensjonskasse (SPK) for lærere og Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for øvrige ansatte.

Av de 104 ansatte som gikk ut med ulike ordninger i 2019, sluttet 78 personer i kommunen, mens 26 personer har delvis sluttet og går i reduserte stillinger. Dette er en økning fra 2018, da 89 ansatte gikk ut med disse ordningene. Økningen kommer i hovedsak ved at flere går med ut hele ordninger.

Tabell 16. Ansatte som er sluttet helt eller delvis i kommunen med AP, AFP og uførestønad

Ytelse	2017			2018			2019		
	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn
Hel AFP	13	7	6	18	16	2	23	17	6
Delvis AFP	6	2	4	2	2	0	6	4	2
Hel alderspensjon	13	9	4	20	17	3	23	18	5
Delvis alderspensjon	3	1	2	3	3	0	1	1	0
Hel uførepensjon	36	33	3	26	23	3	32	30	2
Delvis uførepensjon	40	37	3	20	19	1	19	19	0
Sum	111	89	22	89	80	9	104	89	15

Likestilling og lønn

Rana kommune er en kvinnedominert arbeidsplass og kjønnsfordelingen har vært stabil over tid, men andel kvinner økte med 0,5 prosentpoeng fra 77,5 prosent i 2018 til 78 prosent i 2019. Kun 22 prosent av de ansatte i kommunen er menn. Helse og omsorg har en kvinneandel på 84,9 prosent, deretter kommer NAV kommune og oppvekst og kultur med en kvinneandel på henholdsvis 84,0 og 80,8 prosent. Sektor for tekniske tjenester har en høyere andel menn (53,8 prosent) enn kvinner.

Tabell 17. Kjønnsfordeling avdelingsvis 2019

Sektor	Totalt	Antall		Andel i prosent	
		Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Støttetjeneste	76	39	37	51,3 %	48,7 %
Oppvekst og kultur	783	633	150	80,8 %	19,2 %
Helse og omsorg	1 024	869	155	84,9 %	15,1 %
NAV kommune	25	21	4	84,0 %	16,0 %
Tekniske tjenester	234	108	126	46,2 %	53,8 %
Rana kommune	2 142	1 670	472	78,0 %	22,0 %

Likestilling mellom kjønnene er et mål innenfor yrkesgruppene som kommunen sysselsetter. Likestilling skal vurderes ved alle kunngjøringer og tilsetninger. Ansatte og ledere skal aktivt fremme likestilling mellom kjønnene.

Det søkes balanse mellom kjønnene i leder- og mellomledersjiktet. I 2019 var kvinneandelen i Rådmannens ledergruppe – SLG (toppledernivå) 66,7 prosent.

Kjønnsfordeling i kommunestyret

Kommunestyret har samlet 37 medlemmer, herav 16 kvinner og 21 menn.

Lønn

I kommunalsektor tjener kvinner i gjennomsnitt litt mindre enn menn. Ulikt lønnsnivå skyldes i hovedsak ulik stillingsplassering og utdanning. Lokalt utgjør kvinners lønn 93,4 prosent av menns lønn når vi ser på månedsfortjeneste (grunnlønn, faste og variable tillegg) og 96,1 prosent når vi ser på grunnlønn.

Kommunen benytter PAI-statistikk ved sammenligning av lønnsnivå og lønnsutvikling. Statistikken er basert på pålagt innrapportering til KS den 15.12 hvert år. Gjennomsnittlig månedsfortjeneste i Rana kommune i 2019 var 44 241 kr, en økning på 4,0 prosent fra 2018. Menn har en høyere grunnlønn enn kvinner, henholdsvis 42 001 kr og 40 378 kr, men forskjellen ble mindre i 2019, da kvinners grunnlønn økte med 3,5 prosent mens grunnlønna hos menn økte med 1,9 prosent.

Tabell 18. Lønnsutvikling for fast- og timelønnte hoved- og bistillinger i Rana kommune

Kjønn	Månedsfortjeneste 2019	Grunnlønn 2019	Endring i månedsfortjeneste 2018-2019	Endring i grunnlønn 2018-2019
Kvinner	43 485	40 378	4,1 %	3,5 %
Menn	46 570	42 001	3,9 %	1,9 %
Kvinner og menn	44 241	40 776	4,0 %	3,1 %

Tall per 1.12.2018 og 1.12.2019 basert på KS' PAI register.

Arbeidsgiverstrategi 2018-2024

I 2018 vedtok Kommunestyret arbeidsgiverstrategi for perioden 2018 - 2024 (K.sak 54/18). Fire satsingsområder med strategier er prioritert.

- Godt lederskap.
- Myndiggjorte medarbeidere med rett kompetanse
- Mangfold og inkludering
- Innovasjon og utvikling.

Handlingsplan følges opp som del av ordinær virksomhetsstyring og rulleres årlig ved behandling av budsjett og økonomiplan.

Ledelse og medarbeiderskap

God ledelse på alle nivå og myndiggjorte medarbeidere er nøkkelen til suksess. Rana kommune har satset på å styrke kommunalt lederskap. Lederstruktur og ansvarslinjer er tydeliggjort gjennom ny administrativ organisering. Det er etablert «lederpakke» med lederavtale for kommunale ledere.

Organisasjonsprosessen som ble satt i gang på slutten av 2017 er videreført i 2019 med god involvering i hovedsak innenfor sektor for Helse og omsorg og sektor for oppvekst og kultur. Organisasjonsjusteringene skal bidra til å utvikle en bærekraftig og fremtidsrettet organisasjon som sikrer økt helhetstenking og brukerfokus.

Samarbeid med tillitsvalgte

For å sikre god samhandling og dialog med arbeidstakerrepresentanter er det etablert faste møtearenaer på alle nivå i organisasjonen. I 2019 har rådmannen hatt faste månedlige samarbeidsmøter med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Tilsvarende møteaktivitet er gjennomført på sektor/avdelingsnivå.

Kompetanse – læring - innovasjon

«Vi i kommunen»

Et godt tjenestetilbud krever kompetanse og stiller krav til omstilling og innovasjon. Rana kommune ivaretar oppgaver innenfor kompetanseplanlegging og kompetanseutvikling i egen driftsorganisasjon. Det jobbes

kontinuerlig med utvikling og løpende vedlikehold av faglig kompetanse blant ansatte. Økt digitalisering stiller nye krav til kompetanse og måter å jobbe på for våre ansatte og ledere.

Kommunen - døråpner til yrkeslivet

Kommunen er en viktig praksisarena og døråpner til yrkeslivet. Også i 2019 har Rana kommune hatt mange inne på ulike ordninger. Satsingen på lærlinger er videreført og ved årsskiftet var det registrert 52 lærlinger i Rana kommune. Målet er 2 lærlinger per 1000 innbyggere innen 2021. 22 deltaker har hatt språkpraksis i henhold til introduksjonsprogram, 27 færre enn i kalenderåret 2018. Tabellen nedenfor viser omfanget av ordningene ved utgangen av året.

Tabell 19. Lærlinger og praksisplasser i Rana kommune

Type praksis	Begrunnelse	Antall
Utdanningspraksis studenter *	Rekruttering - kompetanseutvikling	121
Lærlinger	Rekruttering, kompetanse, samfunn	52
NAV-praksis (arbeidsprøving og NAV aktivitetsplikt)	Forpliktelse IA-avtale. Lovpålagt	42
Språkpraksis i henhold til introduksjonsprogram	Lovpålagt	22
Sum praksisplasser		237

* Snitt skoleår 2018/2019 og 2019/2020.

Rekruttering

Kommunesektoren er i rask endring, med nye oppgaver og krav til kompetanse. Å trekke søkere til kommunens arbeidsplasser er helt avgjørende for å sikre at sentrale velferdsoppgaver opprettholdes i årene fremover. Rana kommune opplever som resten av kommunesektoren at det blir stadig mer utfordrende å rekruttere nyansatte. I 2019 er det registret 495 tilsettings saker/rekrutteringsløp.

I 2019 har det vært jobbet aktivt på ulike arenaer for å markedsføre kommunen som en attraktiv arbeidsplass. Kommunen har rekrutteringspatrulje og er aktiv deltaker på ulike møteplasser – eksempelvis sommerjobbmesse og karrieredager.

Helse, miljø og sikkerhet

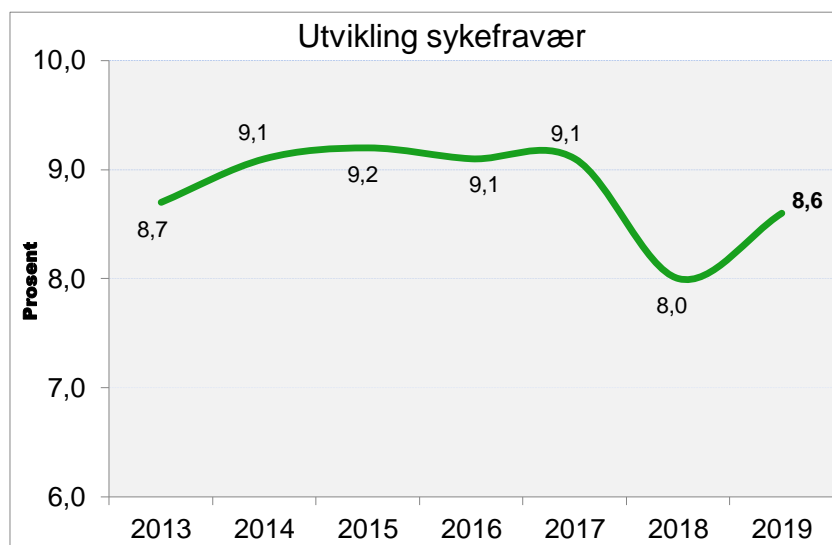
Rana kommune jobber systematisk med helse, miljø og sikkerhet. I 2019 er det avholdt fire møter i det overordnede arbeidsmiljøutvalget AMU, som er et lovpålagt fora der arbeidsgiver og arbeidstakersiden (hovedtillitsvalgte og hovedverneombud) deltar. I 2019 har arbeidsgiversiden hatt lederfunksjon. Det er gjennomført planmessig opplæring av verneombud og ledere.

Rana kommune har avtale med Friskgården AS som leverandør av bedriftshelsetjeneste.

Sykefravær

I 2019 økte sykefraværet til 8,6 prosent, men er likevel lavere enn i årene 2013 til 2017. Fra 2013 til 2017 lå sykefraværet stabilt på et høyt nivå med små årlige variasjoner. I 2018 gikk fraværstallet ned til 8,0 prosent som er det laveste registrerte nivå i kommunen de siste tjue årene.

Rana kommune måler sykefravær ved hjelp av en annen metode enn KS/PAI. Tallene vil derfor ikke være direkte sammenlignbare med sentrale registre. Utvikling lokalt over år vises i grafen nedenfor.

Figur 21. Utvikling sykefravær

Basert på uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem.

Selv om det jobbes godt med nærvær i alle ledd er det fortsatt store variasjoner i sykefravær mellom tjenesteområder og innenfor enheter i tjenesteområdene. NAV kommune, helse og omsorg, og oppvekst og kultur har høyest fravær og har samtidig hatt en økning i fraværet fra 2018. Støttetjenesten har lavest sykefravær med 5,1 prosent. Kun tekniske tjenester har hatt en reduksjon i sykefraværet det siste året, fra 6,7 prosent i 2018 til 5,9 prosent i 2019.

Tabell 20. Sykefravær per sektor

Sektor	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring fra i fjor
Støttetjeneste	7,5	3,6	4,0	5,3	5,9	4,9	5,1	0,2
Oppvekst og kultur	5,0	7,2	8,3	8,9	8,9	6,9	8,1	1,2
Helse og omsorg	9,4	11,3	10,8	10,5	10,6	9,2	10,2	1,0
NAV kommune	2,8	5,9	6,5	4,7	4,5	10,7	11,4	0,7
Tekniske tjenester	7,3	9,7	7,0	6,7	6,6	6,7	5,9	-0,8
Sum sykefravær	8,7	9,1	9,2	9,1	9,1	8,0	8,6	0,6

*) Basert på uttrekk fra kommunens lønns- og personalsystem.

Årsaken til sykefravær er sammensatt. Tradisjonelt sett er sykefraværet høyest i helse- og omsorgssektoren og i skole-/barnehage. Høy kvinneandel, høy gjennomsnittsalder og vekst i antall ansatte i sektorer hvor fraværet er høyt trekker i retning av økt sykefravær. Nasjonale anslag viser at det i fremtiden vil være behov for økte tjenester innenfor de store tjenesteområdene helse og omsorg og oppvekst. Sykefraværsutviklingen innenfor disse områdene er helt avgjørende for utviklingen totalt i Rana kommune.

Det er et uttalt lederansvar å sette gode måltall og iverksette nødvendige tiltak som skal bidra til reduksjon i sykefraværet. Samtidig er det viktig å påpeke at ansatte også har rettigheter, plikter og ansvar for å bidra til å finne gode løsninger og bidra til helsefremmede arbeidsplasser. I 2019 har det vært høyt fokus på nærværarbeid og det systematiske og metodiske arbeidet er videreført. (jf. K.sak 36/18).

Sosial bærekraft og folkehelse i Rana

Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gjennom planprosessene kan kommunen legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling.

Kommuneplan 2017-2027 gir klare føringer for å skape en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferdighet og god folkehelse. Kommuneplanen følges opp med tiltak i økonomiplan og kommunale tjenester. Samtidig deltar Rana kommune i et nasjonalt prosjekt Bærekraftløftet, med formål om bærekraftig omstilling i kommunen. Prosjektet vil ha et helhetlig fokus på alle bærekraftdimensjonene - bærekraftig klima/miljøutvikling, sosial bærekraft og økonomisk bærekraft. Den sosiale dimensjonen i FNs bærekraftsmål har mye til felles med folkehelsearbeidet. Både sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme en samfunnsutvikling som:

- setter menneskelige behov i sentrum
- gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle
- legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen
- legger til rette for deltakelse og samarbeid

Folkehelseloven gir klart uttrykk for kommunenes folkehelseoppdrag. Kommunen skal jobbe kunnskapsbasert for å fremme og utjevne befolkningens helse og møte de største folkehelseutfordringene, med de virkemidlene kommunen er tillagt. Rana kommune ivaretar følge-med-ansvaret og bruker plansystemet til å jobbe systematisk med folkehelsearbeidet slik folkehelseloven legger opp til.

I 2018 ble det inngått en ny samarbeidsavtale om folkehelsearbeid med Nordland fylkeskommune. Samarbeidsavtalen gjelder til og med 2021, og helsefremmende barnehager og skoler er to av flere viktige samarbeidsområder. I 2019 har avtalen prioritert folkehelsemidler til Mo aktivitetshus, Ungdomskonferansen og Flere farger.

I 2019 ble det utarbeidet en ny oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (https://www.rana.kommune.no/helse_sosial_og_omsorg/folkehelsearbeid/Sider/Folkehelsearbeid.aspx).

Rana kommune har i dette dokumentet pekt ut 4 utfordringer som skal prioriteres i kommende planperiode;

1. Sosial ulikhet
2. Frafall i videregående opplæring
3. Psykiske problemer, ensomhet, utenforskap
4. Samarbeid på tvers

Årets folkehelseprofil (<https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=1833&sp=1&PDFaar=2020>) viser at Rana kommune har 13 røde prikker. Indikatorene endrer seg litt fra år til år, og 2020-profilen viser at Rana har færre røde prikker enn tidligere år. Likevel viser både folkehelseprofilen og kommunens kunnskapsgrunnlag at sosiale forhold og folkehelse må få økt oppmerksomhet i arbeidet med bærekraftig omstilling i Rana kommune.

FOLKEHELSEPROFIL 2020

Folkehelsebarometer for kommunen

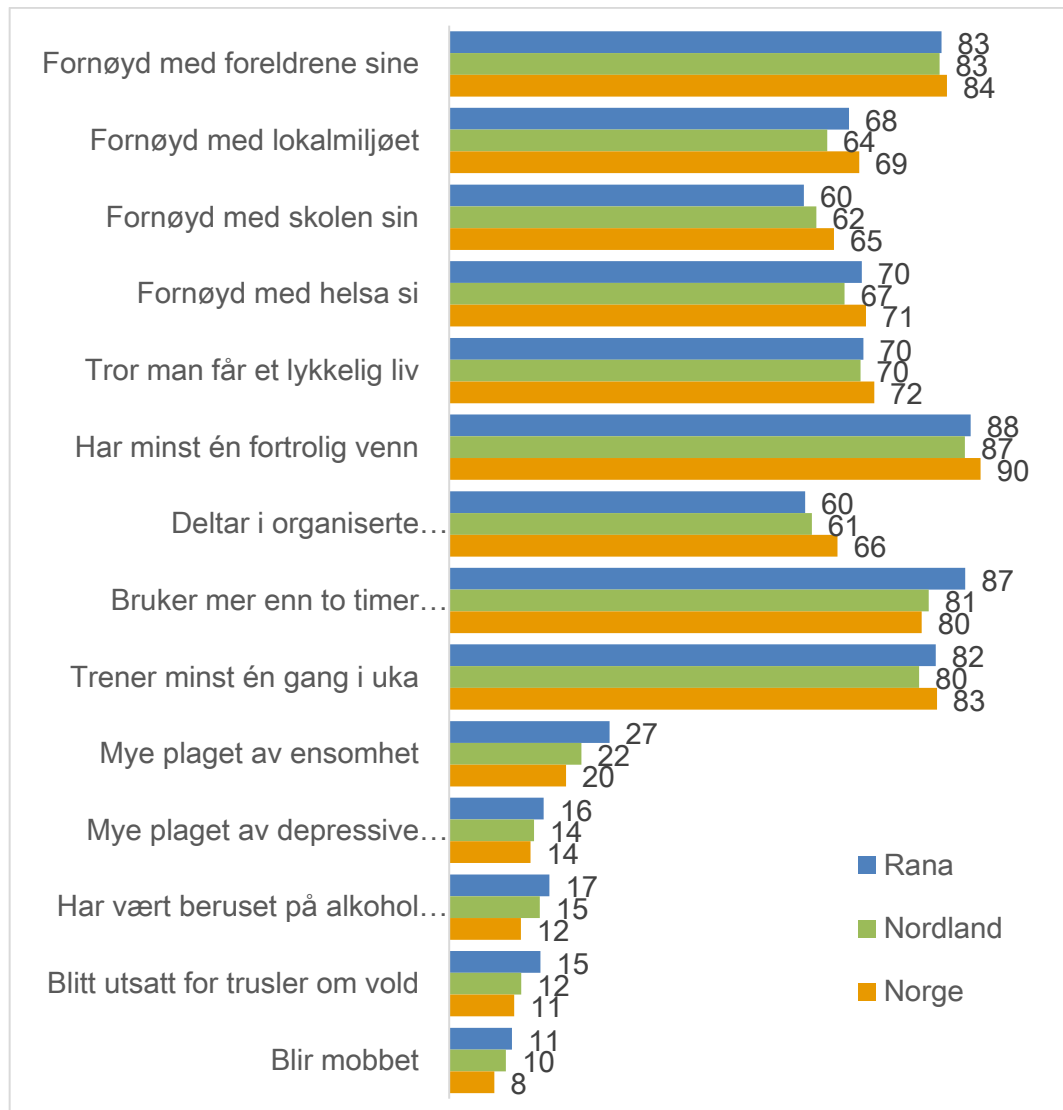
I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulike alders- og kjønnsammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I Kommunehelse statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Rana	
Befolkning	1 Andel over 80 år	5,1	5,1	4,2	prosent		
	2 Personer som bor alene, 45 år +	24,4	25,9	25,5	prosent		
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	77	74	80	prosent		
	4 Lavinntekt (husholdninger)	5,2	6,6	7,4	prosent		
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,4	2,6	2,8	-		
	6 Barn av enslige forsørgere	17	17	15	prosent		
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	19	19	16	prosent (a,k)		
	8 Bor trangt, 0-17 år	16	19	19	prosent		
	9 Leier bolig, 45 år +	9,3	11	12	prosent		
	10 Trives på skolen, 10. klasse	83	82	85	prosent (k)		
	11 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	25	27	24	prosent (k)		
	12 Frafall i videregående skole	25	24	20	prosent (k)		
	Miljø, skader og ulykker	13 God drikkevannsforsyning	95	86	90	prosent	
		14 Andel tilknyttet vannverk	91	90	88	prosent	
15 Luftkvalitet, fint svevestøv		2,7	2,3	5,4	µg/m ³		
16 Skader, behandlet i sykehus		14,6	14,5	13,7	per 1000 (a,k)		
17 Vold, anmeldte tilfeller		9	7,2	6,9	per 1000		
18 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2019		68	64	68	prosent (a,k)		
19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2019		87	88	85	prosent (a,k)		
20 Kollektivtilbud, Ungdata 2019		56	47	63	prosent (a,k)		
21 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2019		60	61	65	prosent (a,k)		
22 Ensomhet, Ungdata 2019		27	24	22	prosent (a,k)		
23 Valgdeltakelse, 2019		63	64	65	prosent		
Helse-relatert atferd	24 Lite fysisk aktive, Ungd. 2019	15	15	14	prosent (a,k)		
	25 Røyking, kvinner	6,2	6	5	prosent (a)		
Helsestilstand	26 Forventet levealder, menn	79,3	79,0	79,4	år		
	27 Forventet levealder, kvinner	83,7	83,4	83,5	år		
	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	3,5	4,1	4,9	år		
	29 Fornøyd med helse, Ungd. 2019	70	66	70	prosent (a,k)		
	30 Psykiske sympt./lidelser	162	156	154	per 1000 (a,k)		
	31 Overvekt og fedme, 17 år	24	28	23	prosent (k)		
	32 Hjerte- og karsykdom	16,3	18,4	17,4	per 1000 (a,k)		
	33 Antibiotikabruk, resepter (ny def.)	360	290	306	per 1000 (a,k)		
	34 Vaksinasjonsdeknning, meslinger, 9 år	96,5	95,4	96,0	prosent		

I 2019 ble den tredje ungdataundersøkelsen gjennomført, og høsten 2019 ble det arrangert en fagdag om Ungdataresultatene i samarbeid med Polarsirkelen videregående skole. Nøkkeltall fra Ungdata Rana 2019 (8-10 trinn) viser at Rana ligger nært snittet for Nordland. Samtidig viser undersøkelsen noen utfordringer og utviklingstrekk der Rana skiller seg ut, og som det er grunn til å møte med tiltak og investeringer som sikrer sosial og samfunnsøkonomisk bærekraftig utvikling.

Samfunnssikkerhet og beredskap 2019

Rana kommune har mange beredskapsplikter, som myndighet innenfor vårt geografiske område, som tjenesteleverandør og virksomhetseier – og som pådriver for andre aktører. Kommunen plikter å ha et system for helhetlig samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid som skal være integrert i vårt arbeid etter plan- og bygningsloven.

I 2019 reviderte vi rana kommunes overordnet beredskapsplan. Planen er knyttet opp mot kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS-analysen). Planen inneholder blant annet varslingsplan, tiltakskort for kriseledelsen, ressursoversikt og plan for krisekommunikasjon.

Krisehendelser

- Ekstremværsituasjon 28. mars 2019
- Snøskred i Stormdalen 4. april 2019
- Brann i gamle Ytteren barneskole og evakuering av Ytteren sykehjem 24. april 2019
- Trussel om skoleskyting 10. mai 2019

Alle hendelsene ble godt håndtert i samarbeid med nødetatene og andre beredskapsaktører.

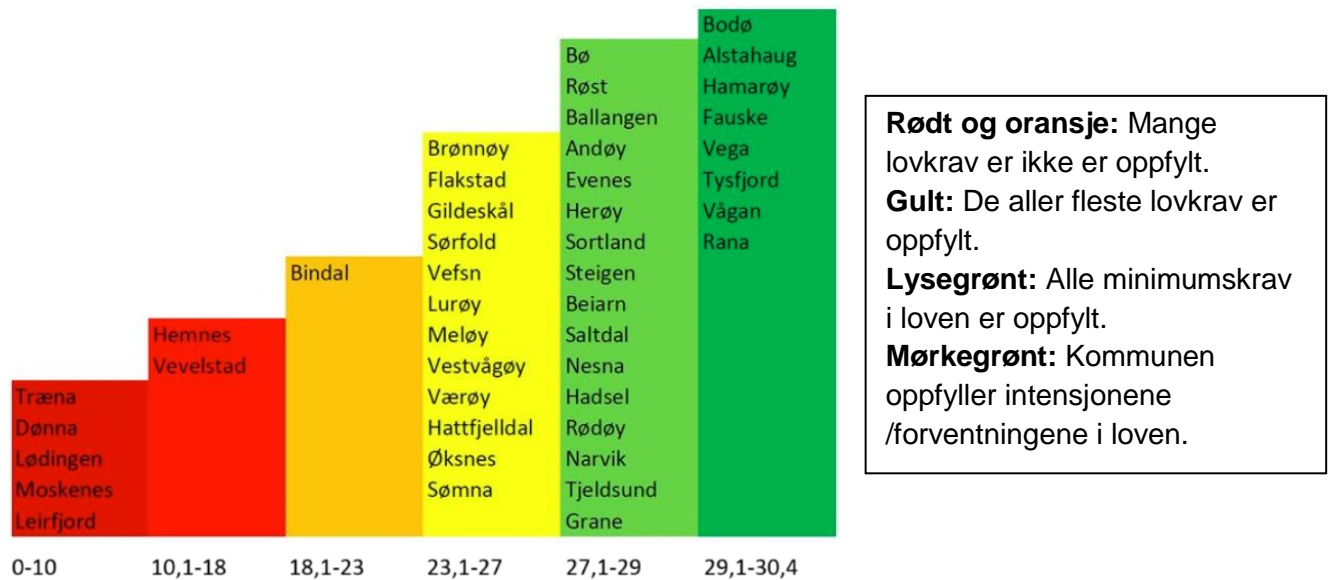
Beredskapsaktiviteter

- Deltakelse i Fylkesmannens skrivebord øvelse «Øvelse Nordland 2019». Scenario var en hendelse med mistanke om forurenset drikkevann. Kommunen øvde kriseledelsen
- Planlegging og gjennomføring av fullskalaøvelse «Øvelse Helgeland 2019» sammen med Helgelandssykehuset, nødetatene, nord universitet og heimevernet. Scenario var ulykke mellom militært og sivilt kjøretøy i den nye Reinforshei tunnel. Kommunen øvde på kriseledelse, informasjonshåndtering, etablering og drift av evakuert- og pårørendesenter og pressekonferanse.
- Beredskapsdagen 2019 «gjensidig støtte». Rana kommunes årlige fagdag for å styrke samarbeid, kompetanseheving og for å stimulere relevante aktører til å jobbe med beredskap.
- Beredskapsnettverk har deltakere fra de kommunale sektorene og avholder jevnlig møter med beredskapsrelaterte tema.

Beredskapstrappa Nordland 2019

Beredskapstrappa for Nordland har som formål å få en årlig oversikt over status, se utvikling over tid og motivere den enkelte kommune til forbedringsarbeid.

Figur 22. Fylkesmannen i Nordland. Beredskapstrappa Nordland 2019

Planstatus i forhold til Planstrategi 2016-2019

I Planstrategi 2016-2019 ble kommunestyrets prioritering av planoppgaver denne planperioden vedtatt. Samtidig ga planstrategien føringer for å utvikle plansystemet til et styringsverktøy som ivaretar helhet, bærekraft og langsiktig planlegging for kommunen. Ny Kommuneplan 2017-2027 prioriterer fire hovedsatsingsområder for samfunnsutviklingen.

Arbeidet med å koble kommuneplanen og økonomiplan, forenkle rapporteringsrutiner, samordne kunnskapsgrunnlag og oppstart ny planstrategi har vært prioriterte oppgaver i 2019, som er siste året denne planperioden. I henhold til vedtatt planstrategi er flere planoppgaver startet opp i 2019, blant annet Kommunedelplan oppvekst, Kommunedelplan for kulturminner, bygninger og andre anlegg, Hovedplan vannforsyning og Trafikksikkerhetsplan og plan for gang- og sykkelveinett.

I 2019 kom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023». Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal innføres som nytt overordna rammeverk for kommunene. For å nå bærekraftsmålene forventer regjeringen at plansystemet blir et mer effektivt styringsverktøy, at offentlig innsats og virkemiddelbruk samordnes gjennom planlegging, og at kommunene vektlegger mobilisering av ulike aktører.

I 2020 vil arbeidet med ny planstrategi prioriteres. I samsvar med nasjonale forventninger vil videre forenkling og utvikling av plansystemet vektlegge effektivitet i planleggingen, mobilisering av ulike aktører, og samskaping som arbeidsform når sektorovergrepene skal iverksettes. Videre vil bærekraftindikatorer tas i bruk som styringsindikatorer.

Miljøstatus Rana

Miljøstatus Rana er en utdyping av vedtatte styringsindikatorer innenfor satsningsområdene **grønn omstilling og vekstkraft og attraktivitet** i kommuneplanen. Her presenteres kommunens miljøregnskap ved bruk av smileys som viser utvikling, både på kort og lang sikt.

	Det kortsiktige målet er oppnådd eller overgått
	Det kortsiktige målet er ikke oppnådd, men årets resultat er bedre enn eller likt det foregående års verdi
	Det kortsiktige målet er ikke oppnådd og årets resultat er dårligere enn det foregående

Referanseverdiene er startåret for å følge indikatorens utvikling. Kortsiktige mål viser det Rana kommune har «budsjettert» med for det aktuelle året. Det langsiktige målet er et vedtatt mål som kan ligge langt fram i tid.

Luftkvalitet

Det gjøres stadig tiltak for å forbedre luftkvaliteten lokalt. Kommunen har et godt samarbeid med andre aktører om forbedring av luftkvaliteten, og bruker mye ressurser på området. Luftkvaliteten er i perioder en utfordring og kan utgjøre en helserisiko for innbyggere i utsatte områder.

Tabell 21. Overskridelser av grenseverdi PM10, antall ggr.

	Referanseverdi jf. forskrift	Resultat 2017	Resultat 2018	Resultat 2019	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2022
	30	12	14	11	reduksjon	7

Avfall

Gjenvinningsprosenten viser hvor mye av avfallet som kildesorteres og hvor flinke vi er til å sortere avfall. Utviklingen er positiv med økning fra år til år.

Tabell 22. Andel av avfallet som kildesorteres, i prosent

	Referanseverdi	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2022
	60	84	85	89	økning	90 %

Vannkvalitet

Kjemisk tilstand i Ranfjorden

Kartlegging av miljøgifter i blåskjell i indre Ranfjorden har pågått siden 1995. Stasjonene Moholmen, Toraneskaia og Bjørnbærvika har vist en positiv utvikling av miljøgifter, men med høye konsentrasjoner av PAH i 2019 er det ikke lenger en signifikant nedadgående trend. På alle tre stasjonene var det høyere konsentrasjon av PAH i 2019 enn i 2018. Det var særlig stor økning for PAH i blåskjell fra Moholmen.

Tabell 23. Kjemisk tilstand i fjorden er basert på nivå av utvalgte miljøgifter ved målestasjonene.

	Referanseverdi 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Resultat 2019	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2033
	Ikke god	God	God	Ikke god	Forbedring	God

«God» = alle tre stasjoner oppnår god kjemisk tilstand. «Ikke god» = en av flere stasjoner oppnår ikke god kjemisk tilstand.

Ranfjorden har kostholdsråd for skjell siden 2005. Kommunens mål er å få dette fjernet. De høyere nivåene av PAH-forbindelser i blåskjellene i 2019 tyder på høyere konsentrasjoner i sjøen, som nok skyldes høyere utslipp av PAH-forbindelser fra bedriftene (NIVA 2020).

Vannkvalitet i alt vann

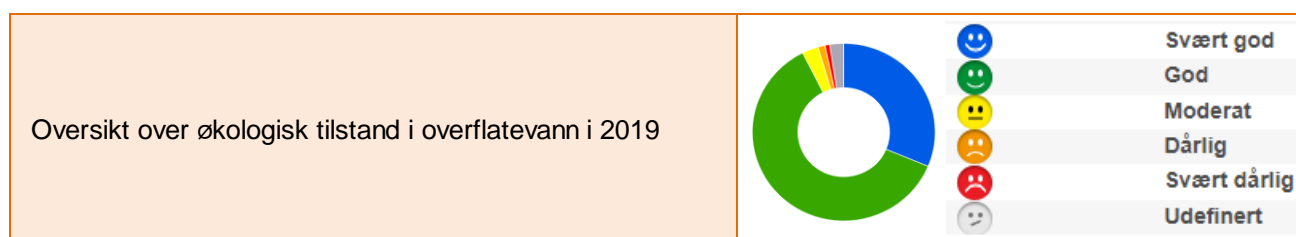
Hovedformålet med vannforskriften er å sikre god tilstand i alt naturlig vann og i vann som er sterkt påvirket av kraftutbygging, kaivirksomhet mv. (modifiserte vannforekomster).

Bedre kunnskapsgrunnlag og gjennomføring av tiltak er viktig for å forbedre vannkvaliteten i vannforekomstene. I kommunen er en rekke vannforekomster kartlagt i 2019.

Figur 23. Sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 24. Naturlig vann

Klima- og energi, tiltak og arrangement

Utslipp av klimagasser utenom industri

Kommunevise utslippstall er igjen tilgjengelige. Fra 2016 til 2017 har klimagassutslippene i Rana hatt en nedgang på 16,5 prosent. Nedgangen skyldes først og fremst mindre utslipp fra oppvarming og veitrafikk.

Tabell 24. Utslipp av klimagasser utenom industri, CO₂-ekv, i 1 000 t

	Referanseverdi 2009	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2022
	79	117	128	107	reduksjon	-30 %

Miljøfyrtårnsertifiseringer

Næringslivet er en viktig samarbeidspart i arbeidet for å bli en lavutslippskommune. En viktig del av dette er å få flest mulig bedrifter miljøsertifisert.

Tabell 25. Antall miljøfyrtårnsertifiserte bedrifter

	Referanseverdi 2011	Resultat 2017	Resultat 2018	Resultat 2019	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2022
	11	29	32	31	Økning	50

Energiforbruk kommunale bygg

Rana kommune har stor bygningsmasse fordelt på skoler, sykehjem, administrasjon mv. Flere kommunale bygg renoveres og tiltak gjennomføres for å redusere energiforbruket. Lavt forbruk i 2019 skyldes at flere av kommunens bygg har vært i hviledrift.

Tabell 26. Energiforbruk i kommunale bygg, kWh/m²

	Referanseverdi 2009	Resultat 2017	Resultat 2018	Resultat 2019	Kortsiktig mål	Langsiktig mål 2022
	215	193	196	187	Reduksjon	185

Naturmangfoldet

	I 2019 startet kartlegging av svartelistede arter i kommunen
---	--

Miljøfartsgrense

Miljøfartsgrensen langs E6 i Svortdalen videreført i 2019 og det vurderes å utvide strekningen. Samarbeidet med Statens Vegvesen har fungert godt.

	Grense på 40 km/h i perioder hvor det er fare for dårlig luftkvalitet.
---	--

Strandryddedagen

Rana kommune deltok på strandryddedagen hvor flere skoler og barnehager ryddet strandlinja langs Ranfjorden.

Vårryddedagen

Det ble arrangert vårrydding langs veier og gater i mai

Miljøvernprisen 2019

Rana kommunes miljøvernpris ble tildelt TAG Sensors AS for sitt bidrag til reduksjon av matsvinn og en mer bærekraftig mat- og medisinbransje.

Årsregnskap

Hovedoversikter

Hovedoversikt drift viser kommunens offisielle resultatrapport. Rapporten er satt opp etter gjeldende standard og er lik for alle kommuner.

Brutto driftsresultat er forskjellen mellom driftsinntekter og utgifter. I utgifts begrepet inngår avskrivninger som utgjør en utgift for kommunene.

Netto driftsresultat fremkommer etter fradrag av netto finansinntekter og finansutgifter.

Deretter følger økonomisk oversikt investering, som viser inntekter og utgifter for investeringsprosjektene i sum, utlån til boligformål, mottatt avdrag av disse kjøp og salg av aksjer etc.

Den siste hovedoversikten er kommunens balanse, som viser bokført verdi av eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12.

Alle tall er oppgitt i hele tusen.

Økonomisk oversikt drift

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
Driftsinntekter					
Brukerbetalinger		69 775	71 031	69 878	68 610
Andre salgs- og leieinntekter		256 949	253 748	255 970	230 855
Overføringer med krav til motytelse		282 706	232 246	217 922	252 460
Rammetilskudd		765 208	758 318	759 000	719 750
Andre statlige overføringer		63 915	65 027	71 847	78 449
Andre overføringer		1 016	-	-	3 658
Skatt på inntekt og formue		683 083	677 275	657 200	662 666
Eiendomsskatt		90 757	90 260	83 260	89 645
Andre direkte og indirekte skatter		42 698	38 500	38 500	41 682
Sum driftsinntekter		2 256 105	2 186 405	2 153 577	2 147 775
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter		1 154 778	1 132 072	1 134 657	1 116 049
Sosiale utgifter		225 001	239 683	224 776	207 242
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon		352 754	332 950	324 359	331 038
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon		186 859	161 093	156 369	174 651
Overføringer		167 623	180 675	171 424	153 284
Avskrivninger	4	80 550	69 034	69 307	76 387
Fordelte utgifter		-	-93	-90	-
Sum driftsutgifter		2 167 566	2 115 414	2 080 802	2 058 652
Brutto driftsresultat		88 539	70 991	72 775	89 122
Finansinntekter					
Renteinntekter og utbytte		54 319	50 170	34 470	35 504
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-	-	-	23 945
Mottatte avdrag på utlån		1 434	2 200	2 200	1 209
Sum eksterne finansinntekter		55 753	52 370	36 670	60 659
Finansutgifter					
Renteutgifter og låneomkostninger		55 240	59 658	59 426	50 884
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-	-	-	-
Avdrag på lån	7	58 228	58 228	58 228	58 227
Utlån		1 623	2 526	2 523	607
Sum eksterne finansutgifter		115 090	120 412	120 177	109 718
Resultat eksterne finanstransaksjoner		-59 338	-68 042	-83 507	-49 060
Motpost avskrivninger	4	80 550	69 307	69 307	76 387
Netto driftsresultat		109 752	72 256	58 575	116 449
Interne finanstransaksjoner					
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	11	44 530	44 530	-	25 282
Bruk av disposisjonsfond	11	9 683	15 645	11 725	16 307
Bruk av bundne fond	11	25 908	16 244	10 798	17 552
Sum bruk av avsetninger		80 122	76 419	22 523	59 140
Overført til investeringsregnskapet	11	56 014	56 014	49 631	63 779
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	11	-	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	11	76 344	76 344	15 111	37 979
Avsatt til bundne fond		36 616	16 317	16 356	29 301
Sum avsetninger		168 974	148 675	81 098	131 060
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk		20 899	-	-	44 530

Økonomisk oversikt investering

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Inntekter					
Salg av driftsmidler og fast eiendom		78 189	2 000	2 000	3 066
Andre salgsinntekter		81	-	-	-
Overføringer med krav til motytelse		366	27 170	86 300	44 068
Kompensasjon for merverdiavgift		53 089	67 278	49 450	34 511
Statlige overføringer		2 880	-	-	-
Andre overføringer		111	-	-	22 100
Renteinntekter og utbytte		4 593	1 200	1 200	3 667
Sum inntekter		139 309	97 648	138 950	107 413
Utgifter					
Lønnsutgifter		5 315	-	-	4 852
Sosiale utgifter		1 374	-	-	1 045
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon		273 454	361 844	277 200	234 651
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon		-	-	-	-
Overføringer		57 560	78 412	260 510	51 677
Renteutgifter og omkostninger		1 920	-	-	1 176
Fordelte utgifter		-	-	-	-
Sum utgifter		339 623	440 256	537 710	293 401
Finansstransaksjoner					
Avdrag på lån	7	36 047	36 606	12 000	29 833
Utlån		83 240	66 050	60 000	66 657
Kjøp av aksjer og andeler	5	6 181	6 000	6 000	7 810
Dekning av tidligere års udekket		-	-	-	-
Avsatt til ubundne investeringsfond	11	33 692	16 640	16 640	22 827
Avsatt til bundne investeringsfond	11	100 755	43 345	43 345	31 843
Sum finansieringstransaksjoner		259 915	168 641	137 985	158 971
Finansieringsbehov		460 229	511 249	536 745	344 958
Dekket slik:					
Bruk av lån		305 693	318 729	256 249	192 057
Salg av aksjer og andeler	5	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån		60 692	23 385	23 385	45 128
Overført fra driftsregnskapet		56 014	56 014	49 631	63 779
Bruk av tidligere års udisponert		-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	11	-	-	-	-
Bruk av bundne driftsfond	11	-	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	11	11 880	49 170	169 480	22 931
Bruk av bundne investeringsfond	11	25 951	63 951	38 000	21 062
Sum finansiering		460 229	511 249	536 745	344 958
Udekket/udisponert		-	-	-	-

Økonomisk oversikt balanse

	Note	Regnskap 2019	Regnskap 2018
EIENDELER			
Anleggsmidler	4	6 553 349	6 287 128
Herav:			
Faste eiendommer og anlegg	4	2 685 241	2 561 806
Utstyr, maskiner og transportmidler	4	39 921	33 163
Utlån		643 293	626 070
Aksjer og andeler	5	161 332	159 151
Pensjonsmidler	3	3 023 561	2 906 938
Omløpsmidler		1 350 974	1 237 696
Herav:			
Kortsiktige fordringer	6	225 517	189 883
Premieavvik	3	231 212	250 489
Kasse, postgiro, bankinnskudd		894 246	797 324
SUM EIENDELER		7 904 323	7 524 824
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		1 978 583	1 929 594
Herav:			
Disposisjonsfond	11	411 456	344 795
Bundne driftsfond	11, 13	124 924	114 216
Ubundne investeringsfond	11	234 178	212 366
Bundne investeringsfond	11	156 403	81 598
Regnskapsmessig mindreforbruk		20 899	44 530
Kapitalkonto		1 037 848	1 139 213
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK drift		-7 124	-7 124
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK inves		-	-
Langsiktig gjeld	7	5 635 557	5 296 863
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	3	3 132 709	2 976 540
Ihendehaverobligasjonslån	7	337 300	140 500
Sertifikatlån	7	-	-
Andre lån	7	2 165 547	2 129 823
Kortsiktig gjeld		290 183	298 367
Herav:			
Kassekredittlån		-	-
Annen kortsiktig gjeld		290 183	298 367
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		7 904 323	7 524 824
MEMORIAKONTI			
Memoriakonto		96 117	129 900
Herav:			
Ubrukte lånemidler		120 056	148 949
Andre memoriakonti		-23 939	-19 049
Motkonto for memoriakontiene		-96 117	-129 900

Regnskapsskjema 1 A drift

Regnskapsskjema 1A henter sine tall fra hovedoversikt drift. Regnskapsskjema 1 B viser hvordan den er fordelt på drift.

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Regnskapsskjema 1A - drift					
Skatt på inntekt og formue		683 083	677 275	657 200	662 666
Ordinært rammetilskudd		765 208	758 318	759 000	719 750
Skatt på eiendom		90 757	90 260	83 260	89 645
Andre direkte eller indirekte skatter		42 698	38 500	38 500	41 682
Andre generelle statstilskudd		63 915	65 027	71 847	78 449
Sum frie disponible inntekter		1 645 660	1 629 380	1 609 807	1 592 192
Renteinntekter og utbytte		54 319	50 170	34 470	35 504
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-	-	-	23 945
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.		55 240	59 658	59 426	50 884
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-	-	-	-
Avdrag på lån		58 228	58 228	58 228	58 227
Netto finansinnt./utg.		-59 149	-67 716	-83 184	-49 662
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk		-	-	-	-
Til ubundne avsetninger	11	76 344	76 344	15 111	37 979
Til bundne avsetninger	11,13	36 616	16 317	16 356	29 301
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk		44 530	44 530	0	25 282
Bruk av ubundne avsetninger	11	9 683	15 645	11 725	16 307
Bruk av bundne avsetninger	11	25 908	16 244	10 798	17 552
Netto avsetninger		-32 838	-16 242	-8 944	-8 140
Overført til investeringsregnskapet		56 014	56 014	49 631	63 779
Til fordeling drift		1 497 659	1 489 408	1 468 048	1 470 610
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)		1 476 759	1 489 681	1 468 048	1 426 081
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk		20 899	-273	0	44 529

Regnskapsskjema 1 B drift

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Brukerbetalinger		-69 775	-71 031	-69 878	-68 610
Salgs- og leieinntekter		-256 949	-253 748	-255 970	-230 855
Overføringer med krav til motytelser		-282 706	-232 246	-217 922	-252 460
Andre overføringer		-1 016	0	0	-3 658
Lønnsutgifter		1 154 778	1 132 072	1 134 657	1 116 049
Sosiale utgifter		225 001	239 683	224 776	207 242
Kjøp av varer og tjenester		352 754	332 950	324 359	331 038
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon		186 859	161 093	156 369	174 651
Overføringer		167 623	180 675	171 424	153 284
Fordelte utgifter		0	-93	-90	0
Mottatte avdrag		-1 434	-2 200	-2 200	-1 209
Utlån		1 623	2 526	2 523	607
Totalt		1 476 759	1 489 681	1 468 048	1 426 081

Regnskapsskjema 2 A investering

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Investeringer i anleggsmidler	4	339 623	440 256	537 710	293 401
Utlån og forskutteringer		83 240	66 050	60 000	66 657
Kjøp av aksjer og andeler	5	6 181	6 000	6 000	7 810
Avdrag på lån	7	36 047	36 606	12 000	29 833
Dekning av tidligere års udekket		-	-	-	-
Avsetninger	11	134 447	59 985	59 985	54 671
Årets finansieringsbehov		599 538	608 897	675 695	452 371
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler		305 693	318 729	256 249	192 057
Inntekter fra salg av anleggsmidler		78 189	2 000	2 000	3 066
Tilskudd til investeringer		2 991	-	-	22 100
Kompensasjon for merverdiavgift		53 089	67 278	49 450	34 511
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		61 058	50 555	109 685	89 197
Andre inntekter		4 674	1 200	1 200	3 667
Sum ekstern finansiering		505 693	439 762	418 584	344 598
Overført fra driftsregnskapet		56 014	56 014	49 631	63 779
Bruk av avsetninger	11	37 830	113 121	207 480	43 994
Sum finansiering		599 538	608 897	675 695	452 371
Udekket/udisponert		-	-	-	-

Regnskapsskjema 2 B utgår siden kommunen har et detaljert investeringsregnskap.

Anskaffelse og anvendelse av midler

	Note	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
Anskaffelse av midler					
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)		2 256 105	2 186 405	2 153 577	2 147 775
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)		134 716	96 448	137 750	103 746
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner		426 730	395 684	317 504	301 511
Sum anskaffelse av midler		2 817 551	2 678 537	2 608 831	2 553 032
Anvendelse av midler					
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)		2 087 015	2 024 360	1 992 983	1 982 265
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)		337 703	440 256	537 710	292 225
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner		242 478	229 068	198 177	215 195
Sum anvendelse av midler		2 667 196	2 693 684	2 728 870	2 489 685
Anskaffelse - anvendelse av midler					
		150 355	-15 147	-120 039	63 347
Endring i ubrukte lånemidler		-28 893	-	-	147 943
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift		-	-	-	-
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest		-	-	-	-
Endring i arbeidskapital	1	121 462	-15 147	-120 039	211 290
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Avsetninger	11	268 306	152 646	91 452	166 481
Bruk av avsetninger	11	117 952	189 540	230 003	103 134
Til avsetning senere år		-	-	-	-
Netto avsetninger		150 355	-36 894	-138 551	63 347
Int. overføringer og fordelinger					
Interne inntekter mv		136 564	125 414	119 028	140 166
Interne utgifter mv		136 564	125 141	119 028	140 166
Netto interne overføringer		-	273	-	-

Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2019	Regnskap 2018
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	96 922	197 873
Endring ihendehaverobl og sertifikater	-	-
Endring kortsiktige fordringer	25 474	37 250
Endring premieavvik	-19 277	-15 877
Endring aksjer og andeler	-	-
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	103 118	219 246
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	18 344	-7 956
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	121 462	211 290

For detaljer vises det til note 1

Avdelingsregnskap

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Sektor: 10 Støttetjeneste				
100 Brukerbetalinger	0	-24	-24	0
110 Salgs- og leieinntekter	-1 756	-1 872	-2 371	-2 075
120 Overføringer med krav til motytelser	-20 245	-15 810	-11 933	-12 554
140 Andre statlige overføringer	-300	-200	-200	-350
200 Lønnsutgifter	54 966	54 245	52 484	49 585
205 Sosiale utgifter	15 786	17 478	16 742	14 636
210 Kjøp av varer og tjenester	26 821	27 431	25 836	27 071
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	12 014	10 079	11 470	10 722
220 Overføringer	16 727	15 690	9 514	9 068
250 Renteinntekter	-1 021	-570	-570	-783
270 Renteutgifter	2	0	0	16
330 Bruk av disposisjonsfond	-200	-950	-950	-400
340 Bruk av bundne fond	0	0	0	-76
370 Avsetning til bundne driftsfond	637	0	0	711
Sum sektor: 10 Støttetjeneste	103 431	105 497	99 998	95 571
Sektor: 19 Rådmannen				
120 Overføringer med krav til motytelser	-595	-449	-449	-346
200 Lønnsutgifter	3 623	4 070	3 711	3 688
205 Sosiale utgifter	936	1 052	729	948
210 Kjøp av varer og tjenester	2 791	3 190	2 863	1 305
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	361	206	212	0
220 Overføringer	538	3 987	3 944	220
330 Bruk av disposisjonsfond	0	-875	-875	0
340 Bruk av bundne fond	-114	0	0	0
Sum sektor: 19 Rådmannen	7 540	11 181	10 135	5 816
Sektor: 20 Oppvekst og kultur				
100 Brukerbetalinger	-25 126	-26 307	-27 154	-24 614
110 Salgs- og leieinntekter	-15 085	-15 477	-16 413	-15 849
120 Overføringer med krav til motytelser	-75 864	-60 580	-72 065	-78 119
140 Andre statlige overføringer	-11 554	-13 413	-13 411	-21 874
150 Andre overføringer	-322	0	0	-95
200 Lønnsutgifter	428 709	412 360	413 405	425 965
205 Sosiale utgifter	84 564	85 179	84 728	84 550
210 Kjøp av varer og tjenester	60 339	57 522	59 035	59 741
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	128 688	118 929	120 180	121 709
220 Overføringer	18 999	27 980	44 951	17 193
250 Renteinntekter	-21	0	0	-16
270 Renteutgifter	9	0	0	4
340 Bruk av bundne fond	-1 720	-660	-660	-372
370 Avsetning til bundne driftsfond	2 503	0	0	2 239
Sum sektor: 20 Oppvekst og kultur	594 119	585 533	592 596	570 461

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Sektor: 30 Helse og omsorg				
100 Brukerbetalinger	-44 619	-44 490	-42 490	-43 940
110 Salgs- og leieinntekter	-7 951	-8 891	-16 529	-16 324
120 Overføringer med krav til motytelser	-126 329	-107 234	-101 551	-119 544
140 Andre statlige overføringer	-2 250	-2 077	-1 077	-1 000
150 Andre overføringer	-249	0	0	-374
200 Lønnsutgifter	537 172	534 128	507 635	511 255
205 Sosiale utgifter	121 732	122 374	118 862	118 828
210 Kjøp av varer og tjenester	58 412	60 113	59 109	55 466
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	38 335	27 055	22 063	37 325
220 Overføringer	10 698	11 373	-3 120	12 674
240 Fordelte utgifter	0	-93	-90	0
250 Renteinntekter	-34	0	0	-26
270 Renteutgifter	10	0	0	7
340 Bruk av bundne fond	-3 205	0	0	-2 370
370 Avsetning til bundne driftsfond	4 418	67	67	2 729
390 Overføring til investeringsregnskapet	15	0	0	0
Sum sektor: 30 Helse og omsorg	586 155	592 325	542 879	554 708
Sektor: 35 NAV kommune				
120 Overføringer med krav til motytelser	-6 348	-2 684	-2 736	-3 807
200 Lønnsutgifter	14 757	12 587	12 285	14 345
205 Sosiale utgifter	2 903	2 476	2 404	2 889
210 Kjøp av varer og tjenester	3 265	2 505	626	2 856
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	1 350	1 014	1 017	1 186
220 Overføringer	32 217	33 049	35 310	34 108
270 Renteutgifter	1	0	0	2
290 Utlån	623	1 026	1 023	607
340 Bruk av bundne fond	0	0	0	-1 259
Sum sektor: 35 NAV kommune	48 766	49 973	49 929	50 928
Sektor: 60 Tekniske tjenester				
100 Brukerbetalinger	-29	-210	-210	-56
110 Salgs- og leieinntekter	-84 875	-84 702	-77 634	-76 728
120 Overføringer med krav til motytelser	-36 360	-33 142	-29 041	-37 524
140 Andre statlige overføringer	-2 633	-2 840	-350	-2 015
150 Andre overføringer	-446	0	0	-190
200 Lønnsutgifter	100 937	99 398	93 855	97 442
205 Sosiale utgifter	24 807	27 203	25 040	23 764
210 Kjøp av varer og tjenester	158 303	153 873	149 008	159 837
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	4 591	3 310	1 427	3 178
220 Overføringer	35 147	40 358	32 987	32 303
270 Renteutgifter	21	0	0	13
330 Bruk av disposisjonsfond	0	-1 000	-1 000	-8 100
340 Bruk av bundne fond	-5 951	-4 200	-200	-3 357
370 Avsetning til bundne driftsfond	583	125	275	942
390 Overføring til investeringsregnskapet	0	800	800	638
Sum sektor: 60 Tekniske tjenester	194 096	198 973	194 957	190 148

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Sektor: 64 Selvkostområde Vann og Avløp				
110 Salgs- og leieinntekter	-75 110	-73 000	-73 123	-65 696
120 Overføringer med krav til motytelser	-491	0	0	-184
200 Lønnsutgifter	13 537	13 282	12 951	13 397
205 Sosiale utgifter	3 020	2 821	2 673	2 774
210 Kjøp av varer og tjenester	24 122	22 623	22 271	18 984
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	1 388	500	0	433
220 Overføringer	400	400	0	457
230 Avskrivninger	18 697	18 700	18 973	16 770
270 Renteutgifter	11 438	13 500	13 691	10 364
340 Bruk av bundne fond	-3 257	-1 501	0	0
370 Avsetning til bundne driftsfond	6 258	2 675	2 564	2 701
Sum sektor: 64 Selvkostområde Vann og Avløp	0	0	0	0
Sektor: 65 Selvkostområde Feiing				
110 Salgs- og leieinntekter	-4 555	-4 310	-4 404	-4 030
120 Overføringer med krav til motytelser	-21	0	0	-61
200 Lønnsutgifter	2 701	2 577	2 813	2 678
205 Sosiale utgifter	647	599	597	582
210 Kjøp av varer og tjenester	984	1 104	1 022	848
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0	0	0	0
220 Overføringer	0	20	20	2
230 Avskrivninger	99	99	99	99
270 Renteutgifter	23	28	25	28
340 Bruk av bundne fond	0	-117	-172	-145
370 Avsetning til bundne driftsfond	120	0	0	0
Sum sektor: 65 Selvkostområde Feiing	0	0	0	0
Sektor: 71 Kirkelig fellesråd				
220 Overføringer	15 291	15 291	15 291	15 094
Sum sektor: 71 Kirkelig fellesråd	15 291	15 291	15 291	15 094
Sektor: 80 Fellesområde drift				
120 Overføringer med krav til motytelser	-3 663	0	0	-71
150 Andre overføringer	0	0	0	-3 000
200 Lønnsutgifter	399	1 770	37 863	5
205 Sosiale utgifter	98	290	290	0
210 Kjøp av varer og tjenester	12 954	130	130	317
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	39	0	0	47
220 Overføringer	4 734	119	119	3 048
270 Renteutgifter	1	0	0	0
330 Bruk av disposisjonsfond	-1 500	0	0	0
Sum sektor: 80 Fellesområde drift	13 061	2 309	38 402	345

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr.budsjett 2019	Regnskap 2018
Sektor: 93 Finans				
110 Salgs- og leieinntekter	-67 617	-65 496	-65 496	-50 152
120 Overføringer med krav til motytelser	-12 791	-12 347	-147	-252
130 Rammetilskudd	-765 208	-758 318	-759 000	-719 750
140 Andre statlige overføringer	-47 178	-46 497	-56 809	-53 210
160 Skatt på inntekt og formue	-683 083	-677 275	-657 200	-662 666
170 Eiendomsskatt	-90 757	-90 260	-83 260	-89 645
180 Andre direkte og indirekte skatter	-42 698	-38 500	-38 500	-41 682
200 Lønnsutgifter	-2 023	-2 345	-2 345	-2 313
205 Sosiale utgifter	-29 491	-19 789	-27 289	-41 729
210 Kjøp av varer og tjenester	4 762	4 459	4 459	4 617
215 Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	96	0	0	47
220 Overføringer	32 873	32 408	32 408	29 118
230 Avskrivninger	61 754	50 235	50 235	59 517
250 Renteinntekter	-53 243	-49 600	-33 900	-58 624
260 Mottatte avdrag	-1 434	-2 200	-2 200	-1 209
270 Renteutgifter	43 735	46 130	45 710	40 450
280 Avdrag	58 228	58 228	58 228	58 227
290 Utlån	1 000	1 500	1 500	0
300 Mot post avskrivninger	-80 550	-69 307	-69 307	-76 387
320 Bruk av tidligere års mindreforbruk	-44 530	-44 530	0	-25 282
330 Bruk av disposisjonsfond	-7 983	-12 820	-8 900	-7 807
340 Bruk av bundne fond	-11 662	-9 766	-9 766	-9 972
360 Avsetning til disposisjonsfond	76 344	76 344	15 111	37 979
370 Avsetning til bundne driftsfond	22 097	13 450	13 450	19 978
390 Overføring til investeringsregnskapet	55 999	55 214	48 831	63 141
396 Regnskapsmessig mindreforbruk	20 899	0	0	44 530
Sum sektor: 93 Finans	-1 562 461	-1 561 082	-1 544 187	-1 483 074
TOTALT	0	0	0	0

Detaljert investeringsregnskap

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
BYA07015 OMSORGSBOLIGER HAUKNES (restoppgjør Eldres borettsla	13 562	-	-	-
BYA10006 Utskarpen skole - renovering oppgradering	-	-	-	41
BYA10007 Selfors barneskole - innvendig renovering/oppgradering	-	-	-	21
BYA11004 Kjøp/oppgradering av Engvollen	-	-	-	79
BYA12001 Nytt sykehjem Selfors	34	-	-	1 730
BYA12003 Hauknes skole - renovering/oppgradering	2 940	-	-	606
BYA12009 Boliger Kløverbakken - Bofelleskap 1	9	-	-	-
BYA12010 Boliger Per Persaveien - Bofelleskap 2	-	-	-	53
BYA13002 Ombygging arkiv	-	-	-	183
BYA13004 Ny skole - Ytteren	643	700	-	3 205
BYA13006 Selfors omsorgsboliger	62 768	400	-	50 218
BYA15003 Renovering Fairbanksveien 14	-	-	-	-4
BYA16007 Ombygging fysisk godkjent arkiv	-	-	-	161
BYA17004 Renovering Vinkelen 4	-	-	-	67
BYA18001 Kjøp av bil	-	-	-	185
BYA18003 Skolekjøkken Lyngheim skole	31	-	-	768
BYA18004 Sanering/klargjøring tomt gamle Ytteren skole	-	-	-	3
BYA18006 Oppgradering Båsmo barneskole	227	-	-	3 431
BYA18007 Gjerde og parkering Johannesburg	773	500	-	244
BYA18008 Reklamasjon prestebolig Storforshei	212	-	-	176
BYA19002 Oppgradering skolegårder	2 995	3 600	-	-
BYA19003 Nytt kjøkken Mo allaktivitetshus	468	500	-	-
BYA19004 Kjøp av leilighet i Vinkelen 8	682	682	-	-
BYA19005 Kjøp av Torggata 2 (Trygdegåden)	12 301	12 300	-	-
BYA19006 Kjøp av leilighet i Vinkelen2	663	663	-	-
BYA19007 Renovering Gammelveien 7	419	-	-	-
BYA19008 Vognskur Revelheia barnehage	265	-	-	-
DAK04023 Hovedplan vannforsyning	962	31 500	31 500	1 147
DAK04024 Utbedring avløp	1 123	37 500	37 500	1 191
HOS19001 Investeringer i velferdsteknologi	-	2 000	-	-
IKT18001 Serverrom 2	601	-	-	-
IKT18002 Forsterking nettverk	726	-	-	4 218
IKT18003 Ny kabling rådhuset	-	-	-	1 587
IKT18004 Visma samhandling arkiv og SvarInn/SvarUt	269	331	-	-
KUL14002 Automatisering av utlån og innlevering biblioteket	-	-	-	105
KUL18001 Kulturhusprosjektet	-	-	-	303
KUL19001 Prosjekt meråpent bibliotek	-	1 500	-	-
MBY11002 Ny flyplass	1 544	7 000	130 000	-
MBY12006 Vannledning Langneset - Åga	16 391	-	-	33 659
MBY12011 Rehab va Hegrev, Båsmo	11	-	-	2
MBY12016 Tilleggsbevilgning egenandel trafikksikkerhetstiltak	-	3 750	3 750	-
MBY13002 P 17 Rehab VA Gruben sør	66	-	-	2 330
MBY13003 Ombygging O T Olsens gate	-	-	-	2
MBY13008 Vannledning Steinbekkhaugen	52	-	-	11
MBY14005 Parkeringsautomater	-	-	-	532
MBY14007 P19 Rehab va Svenskveien - Revelheigata	7	-	-	-1 900
MBY14008 P20 Rehab va Møllerveien - Damveien	-	-	-	3
MBY14009 P21 Rehab va Heiryggen - Holmenveien	3	-	-	33
MBY15007 P22 Gruben-Lilleåsen og Løgstørveien	11	-	-	16
MBY15008 P23 Sentrum/Vika	925	-	-	537
MBY15009 P24 Ytteren-Slettbakken og Sankthansveien	3 330	-	-	67
MBY15010 P25 Ytteren-Ytterenveien	-	-	-	15
MBY15011 P26 Åga-Markaveien og Kveldsolgata	78	-	-	593
MBY16003 Utskifting kvikksølvarmaterur	126	-	-	135
MBY16005 Fortau Toranesgata	1 010	10 000	10 000	328
MBY17002 Sjøfronten del 2	77	2 000	-	5 231

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
MBY17006 Intern infrastruktur boligfelt	-	-	-	7
MBY17008 Kommunale veier	-	4 000	4 000	-
MBY17010 P23.2 Ole Tobias Olsens gate og R.Amundsens vei.	3 417	-	-	16 802
MBY17011 Rørinnspeksjon	735	-	-	966
MBY17016 Kjøp av rodebil	-	-	-	3
MBY17017 Brattlandsveien Bru 2.	1	-	-	2 061
MBY17018 Buvikveien bru	-	-	-	1 082
MBY17019 Straumsnesveien bru (kulvert)	348	-	-	836
MBY17020 Bydelsplan	-	-	-	745
MBY17021 Gang- og sykkelvei Brennhåsen del 2	740	550	-	1 507
MBY18001 Klokkehagen elvepark - rehabilitering/oppgradering	99	-	-	349
MBY18002 Grøntpark Nordlandsveien-Talvikparken-skoleplass	31 544	9 000	9 000	2 312
MBY18003 Rehabilitering VA Nordlandsveien	919	-	-	10 336
MBY18004 Busstopp	27	2 000	2 000	1 255
MBY18005 Ny feiebil	6 409	6 400	-	-
MBY18008 Trekantparkering - søndre felt	-	-	-	3 539
MBY18009 Fico suge- og spylebil	-	-	-	4 344
MBY18010 Varmeveksler Sagbakken stadion	620	525	-	1 158
MBY18012 Gruben sentrum - E12 (Storsandalsveien)	15 639	21 500	17 000	2 374
MBY18013 P23.3 Rehab VA Ivar Heltzens gate	-1 880	-	-	8 136
MBY18014 Moheia bad - ny hovedmotor mv.	-	-	-	1 239
MBY18015 Ny bil avløp	-	-	-	408
MBY18016 Avløpsløsning sentrum sør	608	-	-	30
MBY18017 Kjøp av brukt bil - park og idrett	-	-	-	189
MBY19001 P27 Rehab VA Møllerveien del 1 og 3	8 123	-	-	1
MBY19002 P27 Rehab VA Møllerveien del 2	194	-	-	-
MBY19003 P28 Rehab VA Tjærahågen og Sankthansveien	118	-	-	7
MBY19005 Eksternt overvann Talvikparken	22	-	-	-
MBY19006 Kunstgress Sagbakken stadion	2 884	3 500	3 500	-
MBY19008 Dunderforsen bru	1 962	-	-	-
MBY19009 Kjøp av VW Transporter	238	240	-	-
MBY19010 Ombygging Storforshei avløpsrenseanlegg	27	-	-	-
MBY19011 Setningsskade i Svordalen	1 234	1 300	-	-
MBY19012 Trimpark Moskjæran	181	-	-	-
MBY19013 Nytt rekkverk på bru ved Sjonhagen-tunellen	92	-	-	-
MBY19014 Isflate i Jernbaneparken	72	200	-	-
MBY19015 Ny gravemaskin	2 583	-	-	-
MBY19016 Rehab VA Skellefteåvn, Lilleåsen øst og Vasaveien	3	-	-	-
MBY19019 Reservevannforsyning Mo vannverk	276	-	-	-
MBY19020 Grunnerverv Hauknesodden	45	-	-	-
MBY19021 Kjøp av YA71384 Opel Combo Elite L1	335	-	-	-
MBY19022 Kjøp av YA71609 VW Tra lang 150 TDI 4M/DSG	433	-	-	-
MBY19023 Kjøp av YA71409 VW Tra lang 150 TDI 4M/DSG	434	-	-	-
PRO17001 Oppgradering/utbedring Ranahallen	15 982	14 600	14 600	49 515
PRO17002 Rana ungdomsskole avd. Moheia - renovering/oppgradering	106 171	119 500	117 000	24 023
PRO17003 Gruben barneskole - renovering/oppgradering	10 739	34 500	-	3 785
PRO17004 Båsmo barneskole - renovering/oppgradering	8 138	5 000	5 000	1 116
PRO17005 Legevakt - Selfors gamle sykehjem	5 717	6 000	-	11 391
PRO18001 Rana ungdomsskole avd. Mo u - renovering/oppgradering	51 486	46 700	25 000	4 815
PRO18002 Selfors gamle sykehjem - renovering/ombygging	-	-	18 000	130
PRO18003 Sanering tomt Ytteren skole	-	3 000	-	473
PRO18004 Serverrom Selfors	-	4 000	4 000	117
PRO18005 Sanering/klargjøring tomt Selfors ungdomsskole	-	6 000	6 000	209
PRO18006 Riving og sanering tomt Gruben ungdomsskole	-	9 000	-	412
PRO19001 Brannstasjonen - ventilasjon	4 908	10 000	6 000	-
PRO19002 Selfors barneskole - skolekjøkken	2 914	3 100	1 000	-
PRO19003 Omsorgsboliger Storforshei	285	-	-	-
PRO19004 Selfors barneskole - ny gymsal	782	-	-	-
RKF11001 Investeringstilskudd Rana kirkelige fellesråd	4 260	4 260	4 260	15 450

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
RKF19001 Tilskudd krematorium	-	-	16 800	-
TEK04004 Kjøp av tomtegrunn	8	1 000	1 000	16 639
TEK04042 Tomtesalg (avsetning til tomtefond)	1 555	2 000	2 000	270
TEK17001 Ny brannlift	-	-	-	6 297
TEK18001 Brannstasjonen - utstyr og ombygging kjemisk helsefare	235	235	-	319
TEK18002 Ny bil miljø og landbruk	-	-	-	321
TEK19002 Utrykningsbil brann og redning	697	800	60 800	-
TEK19003 Ombygging kontorer tredje etasje rådhuset	681	681	-	-
TEK19005 Kjøp av YA 71533 Nissan Navara	517	-	-	-
ØKO04500 Tilfluktsromfondet (avsetning til fond)	14	-	-	11
ØKO04540 Ansvarlige lån (avsetning til fond)	7 110	7 240	7 240	7 330
ØKO04902 Formidlingslån (utlån og avsetning til fond)	132 769	134 606	110 000	121 096
ØKO05001 Lån til Stakobygget (avsetning til fond)	23 678	5 345	5 345	5 345
ØKO10002 Kjøp av aksjer og andeler (egenkapital pensjonsordning)	-	-	6 000	1 000
ØKO15002 Egenkapitalinnkudd pensjonsordning	6 181	6 000	-	6 810
ØKO15004 Ramme mindre investeringer lånefinansiert	-	3 700	5 000	-
ØKO16999 Salg av fast eiendom	-	-	-	1 758
ØKO17002 Ramme småinvesteringe < 1 mill. kr	-	4 039	5 000	-
ØKO17003 Utlån Eldres Borettslag (avsetning avdrag -restgjeld)	367	-	-	367
ØKO18001 Finansiering investeringer 2018 (rentetilførsel fond)	-	-	-	2 367
ØKO19001 Finansiering investeringer 2019 (rentetilførsel fond)	3 509	7 400	7 400	-
ØKO19002 Ansvarlig lån Museumsgården AS	6 050	6 050	-	-
Brutto utgifter	599 539	608 897	675 695	452 364

Inntekter/finansiering av investeringer

	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
36500 AVGIFTSPLIKTIG SALG AV VARER OG TJENESTE	-81	0	0	0
36600 SALG AV DRIFTSMIDLER,UTENFOR MVA-LOVEN	0	0	0	-1 038
36700 SALG AV FAST EIENDOM	-78 189	-2 000	-2 000	-2 028
37000 STATSTILSKUDD	-246	0	-60 000	-43 103
37290 REFUNDERT MVA	-53 089	-67 278	-49 450	-34 499
37300 FYLKESTILSKUDD	0	-26 300	-26 300	-840
37700 REFUSJON FRA PRIVATE	-119	-870	0	-125
38100 ANDRE STATLIGE OVERFØRINGER	-2 880	0	0	0
38300 OVERFØRINGER FRA FYLKESKOMMUNER	0	0	0	-22 100
38900 OVERFØRINGER FRA ANDRE	-111	0	0	0
39000 RENTEINNEKTER	-4 593	-1 200	-1 200	-3 667
39100 BRUK AV LÅNEMIDLER	-270 170	-175 329	-112 849	-114 072
39110 BRUK AV SELVFINANSIERENDE LÅN	-35 523	-143 400	-143 400	-77 985
39200 MOTTATTE AVDRAG PÅ LÅN	-60 692	-23 385	-23 385	-45 128
39480 BRUK AV UBUNDNE INVESTERINGSFOND	-11 872	-47 730	-168 480	0
39483 BRUK AV TOMTEFOND	-8	-1 440	-1 000	-22 931
39580 BRUK AV BUNDNE INVESTERINGSFOND	-25 951	-63 951	-38 000	-21 062
39700 OVERFØRINGER FRA DRIFTSREGNSKAPET	-56 014	-56 014	-49 631	-63 779
Inntekter/finansiering	-599 539	-608 897	-675 695	-452 364

Noter

Note 1	Endring i arbeidskapital	69
Note 2	Ytelser til ledende personer	70
Note 3	Pensjonsforpliktelser	70
Note 4	Varige driftsmidler (anleggsmidler)	73
Note 5	Aksjer og andeler (anleggsmidler)	73
Note 6	Fordringer	74
Note 7	Langsiktig gjeld og avdrag på lån	74
Note 8	Renter – sikring	77
Note 9	Garantiansvar	79
Note 10	Andre vesentlige forpliktelser	81
Note 11	Avsetninger og bruk av avsetninger	82
Note 12	Opplysninger om endring i regnskapsprinsipp	85
Note 13	Selvkost	85
Note 14	Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner	87
Note 15	Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimater og korrigerende av tidligere års feil	88
Note 16	Interkommunalt samarbeid	88
Note 17	Kapitalkonto	90

Regnskapsprinsipper

Regnskapet til Rana kommune utarbeides i tråd med regnskapsprinsipper som fremkommer av kommuneloven § 48, regnskapsforskriften § 7, samt god kommunal regnskapsskikk.

Som det fremkommer av forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner § 7, er all tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet i drift- eller investeringsregnskapet (anordningsprinsippet). Det skal ikke forekomme regnskapsføring av tilgang og bruk av midler som bare føres i balanseregnskapet.

Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er regnskapsført brutto, det vil si at det ikke er gjort fradrag for tilhørende inntekter til utgiftene – og omvendt. Videre er de tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke. For utgifter og inntekter som enkeltvis ikke kan fastsettes eksakt for tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp. Justering i henhold til eksakt beløp foretas påfølgende år.

For lån er den delen av lånet som faktisk er brukt, som føres i investeringsregnskapet. Ubrukte lånemidler er registrert som memoriapost.

Klassifiserings og vurderingsregler for anleggsmidler, omløpsmidler og gjeld

I tråd med forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner § 8, er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen i balanseregnskapet. Eiendeler som ikke oppfyller kravet til varig eie eller bruk, klassifiseres som omløpsmidler. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost og omløpsmidler til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi (laveste verdis prinsipp). Laveste verdis prinsipp fravikes i tilfeller hvor det er i tråd med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring.

Anleggsmidler med begrenset levetid, avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningsperioden er i tråd med forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner § 8 annet ledd. Avskrivning starter senest året etter at anleggsmidlet er anskaffet eller tatt i bruk. Ved verdifall som ikke er forbigående, nedskrives anleggsmiddelet til virkelig verdi.

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler vurderes til virkelig verdi.

Gjeld som er tatt opp med formål i tråd med kommunelov § 50 klassifiseres som langsiktig. Annen gjeld er kortsiktig. Langsiktig gjeld vurderes til opptakskost, og oppskrives ved varig økning i forpliktelsen. Kortsiktig gjeld vurderes til høyeste av opptakskost og virkelig verdi. Dette fravikes i tilfeller hvor det er i tråd med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring. Hvor kortsiktig gjeld vurderes likt som markedsbaserte finansielle omløpsmidler, vurderes det til virkelig verdi.

Tap på fordringer

Kundefordringer blir vurdert til pålydende verdi med fradrag for mulige tap. Det foretas årlig en gjennomgang av kundemassen og konstaterte tap skal utgiftsføres. I tillegg foretas en konkret gjennomgang av kundemassen for å kunne foreta en avsetning på kunder hvor risikoen for tap foreligger.

Merverdiavgift

For de relevante tjenesteområder benyttes regler i tråd med merverdiavgiftsloven (vann og avløp, feie-tjeneste, parkering, kantinedrift og kino). For øvrige tjenesteområder kreves merverdiavgiftskompensasjon.

Selvkostberegninger

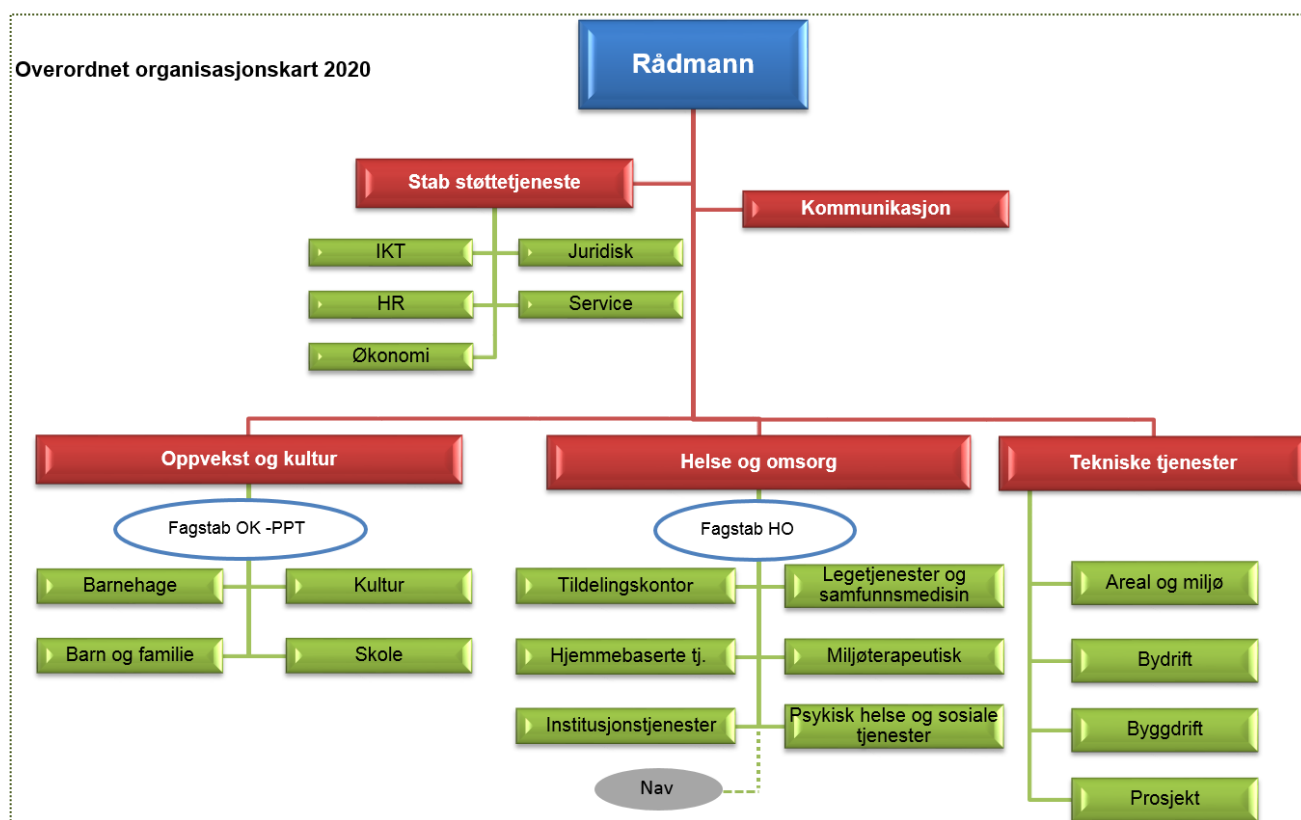
Selvkost er fastsatt i tråd med retningslinjer av kommunal- og regiondepartementet som fremkommer i dokument H3/14 (2014).

Pensjoner

Pensjoner føres i tråd med regnskapsforskriften § 13 om regnskapsføring av pensjon.

Organiseringen av kommunens virksomhet

Av figuren nedenfor fremgår det hvordan kommunens virksomhet er organisert.

Kommunen har organisert havnevesenet som et kommunalt foretak. Renovasjon er organisert i et interkommunalt selskap - Helgeland avfallsforedling (HAF). Kommunen deltar i interkommunale samarbeid innenfor krisesenter, legevakt og oljevern. Rana er vertskommune for pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Kommunen har organisert deler av sine tjenester gjennom eller i samarbeid med Rana kommunale boligstiftelse og Eldres borettslag.

Note 1 Endring i arbeidskapital

Arbeidskapitalen til kommunen viser hvor likvid kommunen er. Videre uttrykker endringen i arbeidskapital utviklingen i kommunen sin betalingsevne. Utgangspunktet er balanseregnskapet og endringen av arbeidskapitalen som består av omløpsmidler minus kortsiktig gjeld i regnskapsperioden, korrigert for ubrukte lånemidler i tilsvarende periode. Tilsvarende finner man endringen av arbeidskapitalen ved å se på anskaffelses og anvendelse av midler i drift- og investeringsregnskap.

Konto	Balanseregnskap	31.12.2018	31.12.2019	Endring
Kap. 2.1	Omløpsmidler	1 237 695 893	1 340 814 171	103 118 278
Kap. 2.3	Kortsiktig gjeld	298 366 573	280 023 134	-18 343 439
	Arbeidskapital	939 329 320	1 060 791 037	121 461 717
<i>Drifts- og investeringsregnskap år 2019</i>		<i>Beløp</i>		<i>Sum</i>
<i>Anskaffelse av midler</i>				
	Inntekter driftsregnskap		-2 256 105 002	
	Inntekter investeringsregnskap		-134 715 812	
	Innbetaling ved eksterne finanstransaksjoner		-426 729 800	
	Sum anskaffelse av midler		-2 817 550 614	-2 817 550 614
<i>Anvendelse av midler</i>				
	Utgifter driftsregnskap		2 087 015 462	
	Utgifter investeringsregnskap		337 703 073	
	Utbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner		242 477 727	
	Sum anvendelse av midler		2 667 196 262	2 667 196 262
Anskaffelse - anvendelse av midler				150 354 352
<i>Endring ubrukte lånemidler</i>				
Kap. 2.91	IB konto		148 948 538	
Kap. 2.91	UB konto		120 055 903	
	Endring ubrukte lånemidler		-28 892 635	-28 892 635
<i>Økning fremgår som (+), og reduksjon fremgår som (-).</i>				
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskap				121 461 717
Differanse endring arbeidskapital balanse og drifts-/investeringsregnskap				-

Note 2 Ytelser til ledende personer

Ytelser til ledende personer fremkommer under. Med ledende personer menes rådmann og ordfører. Videre fremkommer honorar for revisjonstjenester. Revisjon inkluderer både regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

	2019	2018
Lønn og annen godtgjørelse til rådmann	1 306 854	1 259 136
Lønn og annen godtgjørelse til ordfører	1 033 754	980 736
Lønn og annen godtgjørelse til varaordfører	828 118	781 600
Revisjon 1)	1 506 874	676 646
Sum	4 675 600	3 698 117

1) Nettobeløp inkl. mva. kompensasjon

Note 3 Pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser-, midler og utgifter regnskapsføres i tråd med forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner § 13. Kommunens pensjonsforpliktelser ved regnskapsårets slutt føres opp under passiva i balanseregnskapet. Pensjonsmidler føres under aktiva. Pensjonspremie i løpet av året føres til utgift.

Del 1 Premieavvikets påvirkning på driftsregnskapet

I tabellen under framkommer amortisering av premieavviket dette regnskapsår. I perioden 2002-2010 var amortiseringstiden 15 år, i perioden 2011-2013 var den 10 år og for premieavvik oppstått i 2014 og senere er amortiseringstiden 7 år.

Tekst	Amorterings tid	KLP	KLP sykepleiere	SPK	SUM
Amortiseringstid premieavvik 2002 - 2010	15 år	16 113 056	1 174 911	-276 664	17 011 303
Amortiseringstid premieavvik 2011 - 2013	10 år	17 287 492	932 947	-1 333 185	16 887 254
Amortiseringstid premieavvik 2014 og senere	7 år	20 339 166	-219 401	-993 083	19 126 682
Sum		53 739 715	1 888 455	-2 602 936	53 025 230

I tabellen nedenfor framkommer akkumulert balanseført premieavvik til fremtidig amortisering samt andel av kortsiktig gjeld.

Akkumulert premieavvik	KLP	KLP sykepleier	SPK	Sum
Akkumulert premieavvik per 31.12. i fjor	240 809 255	9 915 665	-12 390 960	238 333 959
Amortisert premieavvik	53 739 715	1 888 450	-2 602 936	53 025 230
Aga av amortisert premieavvik	2 740 725	96 311	-132 750	2 704 287
Akkumulert premieavvik	214 809 436	12 328 169	-7 145 056	219 992 549
Aga av akkumulert premieavvik	10 955 281	628 737	-364 398	11 219 620
Premieavvik per 31.12. i år	225 764 717	12 956 906	-7 509 453	231 212 169

Tabellene nedenfor viser netto inntektsføring av pensjoner dette år og foregående år.

Netto inntektsføring på årets regnskap	KLP felles/folkev	KLP sykepleier	SPK	Sum
Innbetalt premie	104 727 890	23 633 711	25 433 643	153 795 244
Netto pensjonskostnad	76 987 994	19 332 756	22 790 670	119 111 420
Premieavvik	27 739 896	4 300 955	2 642 973	34 683 824
Aga av premieavvik	1 414 735	219 349	134 792	1 768 875
Amortisering av tidligere års premieavvik	53 739 715	1 888 450	-2 602 936	53 025 230
Aga av amortisert premieavvik	2 740 725	96 311	-132 750	2 704 287
Netto inntektsføring på årets regnskap	132 053 700	21 098 169	19 920 193	173 072 061

Netto inntektsføring på foregående års regnskap	KLP felles/folkev	KLP sykepleier	SPK	Sum
Innbetalt premie	99 478 389	25 004 522	22 762 086	147 244 997
Netto pensjonskostnad	70 758 094	18 792 941	24 475 441	114 026 476
Premieavvik	28 720 295	6 211 581	-1 713 355	33 218 521
Aga av premieavvik	1 464 735	316 791	-87 381	1 694 145
Amortisering av tidligere års premieavvik	49 307 460	1 203 462	-2 185 991	48 324 931
Aga av amortisert premieavvik	2 514 680	61 377	-111 486	2 464 571
Netto inntektsføring på foregående års regnskap	121 115 499	19 740 989	22 265 346	163 121 834

Del 2 Premiefond

	KLP felles/folkev	KLP sykepleier	SPK	Sum
Bruk i årets regnskap	-40 657 666	-2 518 787	0	-43 176 453
Gjenstående premiefond	269 901 805	28 951	0	269 930 756

Del 3 Pensjonsmidler

	KLP felles/folkev	KLP sykepleier	SPK	Sum
Pensjonsmidler pr. 01.01	2 284 640 984	370 150 583	252 146 157	2 906 937 724
Årets forventede avkastning	100 921 899	15 983 010	10 698 897	127 603 806
Årets premieinnbetaling eks. adm. utg.	104 727 890	23 633 711	25 433 643	153 795 244
Årets utbetaling av pensjon	-82 378 150	-10 220 356	0	-92 598 506
Estimatavik	-53 107 006	-21 679 259	2 609 454	-72 176 811
Brutto pensjonsmidler pr. 31.12	2 354 805 617	377 867 689	290 888 151	3 023 561 457

Del 4 Pensjonsforpliktelser

	KLP felles/folkev	KLP sykepleier	SPK	Sum
Pensjonsforpliktelse pr. 01.01	-2 222 604 697	-390 559 154	-359 999 000	-2 973 162 851
Årets pensjonsopptjening	-85 564 777	-19 545 784	-20 320 364	-125 430 925
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	-92 345 116	-15 769 982	-13 169 203	-121 284 301
Utbetalte pensjoner	82 378 150	10 220 356	0	92 598 506
Estimatavik	-41 647 501	10 745 219	30 768 932	-133 350
Brutto pensjonsforpliktelse pr. 31.12	-2 359 783 941	-404 909 345	-362 719 634	-3 127 412 920

Del 5 Beregningsforutsetninger

Beregningsforutsetningene er regulert i regnskapsforskriften § 13.5.

Selskap	Diskonteringsrente	Lønnsvekst	G-regulering	Pensjonsregulering	Avkastning
KLP	4,00 %	2,97 %	2,97 %	2,20 %	4,50 %
KLP sykepleiere	4,00 %	2,97 %	2,97 %	2,20 %	4,50 %
SPK	4,00 %	2,97 %	2,97 %	2,20 %	4,20 %

Spesifikasjon av estimatavik, planendring og tariffendring

Pensjonsreformen har før 2015 ikke vært innarbeidet i regnskapsberegning: nye dødelighetsforutsetning (K2013FT), pensjonsregulering i samsvar med endringer vedtatt fra 2011, levealdersjustering for alle årskull som ble vedtatt fra 2011, nye uførepensjonsregler som gjelder fra 2015, individuelle garantier for gitte årskull, ulik regulering av AFP-pensjon og grunnlag for framtidig alderspensjon for gitte årskull. Nye dødelighetsforutsetninger er å anse som estimatendring. Øvrige endringer å anse som planendring. Regnskapsmessig behandles begge disse ved at effekten balanseføres.

Spesifikasjon av estimatavik, planendring og tariffendring	KLP felles/folkev	KLP sykepl	SPK	Sum
Endret forpliktelse - Planendring	0	0	0	0
Endret forpliktelse - Ny dødelighetstariff	0	0	0	0
Endret forpliktelse - Øvrige endring	41 647 501	-10 745 219	-30 768 932	133 350
Endring forpliktelser - Totalt	41 647 501	-10 745 219	-30 768 932	133 350

Note 4 Varige driftsmidler (anleggsmidler)

Note anleggsmidler	GRUPPE 1	GRUPPE 2	GRUPPE 3	GRUPPE 4	GRUPPE 5	GRUPPE 6	TOTALT
	Edb-utstyr Kontormaskiner	Person-vare og Lastebiler	Parkerings plasser	Boliger, skoler barneh, idrettsanl	Forretningsbygg Lagerbygg	Tomter	
Avskrivnings %	20 %	10 %	5 %	2,50 %	2 %	0 %	
Anskaffelseskost pr 1/1-19	66 051 462	93 300 256	7 815 775	2 103 934 869	1 065 520 956	70 437 603	3 407 060 921
Årets tilgang	1 595 951	11 129 335	0	294 337 791	27 173 535	1 596 663	335 833 275
Årets avgang	0	0	0	0	121 646 459	1 540 063	123 186 522
Anskaffelseskost pr 31/12-19	67 647 413	104 429 591	7 815 775	2 398 272 660	971 048 032	70 494 203	3 619 707 673
Av og Nedskrevet pr 31/12-19	60 483 851	71 672 048	7 823 840	564 519 164	190 046 967	0	894 545 870
Balanseverdi 31/12-19	7 163 562	32 757 543	-8 065	1 833 753 496	781 001 065	70 494 203	2 725 161 803
Årets Avskrivninger	2 641 903	3 324 857	174 284	54 934 470	19 478 550	0	80 554 064

Ved nedskrivning av anleggsmidler skal det opplyses om forutsetningene som er lagt til grunn for nedskrivningen, herunder årsak til nedskrivning og hvordan virkelig verdi er fastsatt.

Note 5 Aksjer og andeler (anleggsmidler)

Finansielle anleggsmidler

Selskap	Balanseført verdi		Endring	Markedsverdi	Eierandel
	2019	2018			
2217002 KINOALLIANSEN AS	5 000	5 000	-	-	4,0 %
2217003 MUSEUMSGÅRDEN A.S	92 736	92 736	-	-	91,7 %
2217004 ÅARJELHSAEMIEN TEATERE AS	16 800	16 800	-	-	15,0 %
2217005 ACDC AS	-	4 000 000	-4 000 000	-	15,1 %
2217008 DRIV KARRIERE AS	1 347 000	1 347 000	-	-	54,5 %
2217010 HELGELAND REISELIV AS	200 000	200 000	-	-	11,2 %
2217015 NORDLAND TEATER A.S	100 000	100 000	-	-	40,0 %
2217016 STAKOBYGGET A.S	2 284 037	2 284 037	-	-	100,0 %
2217022 HELGELAND INVEST AS	1 375 000	1 375 000	-	-	8,6 %
2217024 RANA UTVIKLINGSSELSK.A.S	497 001	497 001	-	-	43,9 %
2217079 KOMMUNEKRAFT A.S	1 000	1 000	-	-	0,3 %
2217080 KUNNSKAPSPARKEN Helgeland AS	500 000	500 000	-	-	4,8 %
2217081 HELGELANDSKRAFT AS	80 640 000	80 640 000	-	-	26,8 %
2217099 EGENKAPITALINNSKUDD KLP	72 885 580	66 704 821	6 180 759	-	
Sum andeler	56 004	56 004	-	-	
Sum innskudd	1 332 097	1 332 097	-	-	
Sum	161 332 255	159 151 496	2 180 759	-	

Egenkapitalinnskudd KLP regnes som anleggsmidler i henhold til regnskapsforskriftens § 8 og skal etter gjeldende regler føres til anskaffelseskost i balansen, det vil so med det beløp som faktisk er innbetalt i løpet av de årene det har vært innbetalt egenkapitalinnskudd. Det innbetalte beløp kan avvike fra beregnet egenkapital etter KLP sine vedtekter.

Følgende endringer:

- Kommunestyret behandlet i K.sak 36/19 Oppkapitalisering av ACDC. Kommunestyret aksepterer de krav aksjonærene Mo Industripark AS og Rikets Sikkerhet AS har stilt i forbindelse med den planlagte eksterne emisjonen i selskapet
- Selskapet ACDC har meldt oppbud og er tatt under konkursbehandling ved Rana Tingrett den 10.1.2020. Kommunens aksjekapital må ansees tapt og er avskrevet.

- Kommunestyret vedtok i sak 100/19 Forhøyelse av aksjekapital i Museumsgården AS forhøyelse av aksjekapitalen med 6 050 000 kr, som utbetales som ansvarlig lån til selskapet.

Ingen av aksjene har markedsverdi, det vil si er notert på børs.

Note 6 Fordringer

	Regnskap 2019	Regnskap 2018	Endring
KORTSIKTIGE FORDRINGER	225 516 687	189 882 791	35 633 896
			Endring
2137541 USIKRE KUNDEFORDRINGER	-3 100 000	-3 100 000	0

Fordringer til andre kommuner, virksomheter, kommunens innbyggere mv blir vurdert i sammenheng med avslutningen av regnskapet, jf. hovedoversikt balanse pkt. 2.1.

En vurderer kundefordringene i tråd med notatet fra GKRS fra april 2006: «Tidspunktet for regnskapsføring av utgifter, utbetaling og tap i kommuneregnskapet».

og vurderingsreglene for omløpsmidler § 8 jf. Forskrift av 15.12.2000 nr. 1424, herunder også kommunens interne retningslinjer for tapsføring.

Alle kundefordringer, med unntak av fordringer sikret med legalpant over 90 dager, er i denne sammenheng nedskrevet per 31.12.2019 med 3 100 000 kr, og anses tilstrekkelig til å dekke fremtidige tap.

Note 7 Langsiktig gjeld og avdrag på lån

	2019	2018	Andel	Gjenværende løpetid	Rente sats	Rente type*	Forfalls dato
Samlet gjeld	2 502 824 881	2 320 300 236	100 %	11,2**	2,48 %		
Obl.lån FRN +21,9, forf. 06/21 Danske	190 500 000	190 500 000	7,61 %	1,4	2,09 %	Flytende	juni 2021
Obl.lån Fast rente 2,015% til 170927 DnB	146 800 000		5,87 %	7,7	2,02 %	Fast	september 2027
NBK 3M FRN +37,5, forf. 6/24	220 000 000	220 000 000	13,98 %	4,4	2,25 %	Flytende	juni 2024
NKB 3M FRN +35, forf. 6/20	350 000 000	350 000 000	8,79 %	0,4	2,22 %	Flytende	juni 2020
NKB 3M nibor - var margin u avdrag (Stako)	246 400 000	246 400 000	9,84 %	17,2	2,47 %	Flytende	mars 2037
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	100 000 000	100 000 000	4,00 %	17,2	2,47 %	Flytende	mars 2037
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	138 000 000	138 000 000	5,51 %	10,9	2,47 %	Flytende	desember 2030
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	146 700 000	146 700 000	5,86 %	10,4	2,47 %	Flytende	juni 2030
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	50 000 000	50 000 000	2,00 %	7,4	2,47 %	Flytende	juni 2027
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	114 329 212	122 163 360	4,57 %	6,2	2,47 %	Flytende	mars 2026
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	50 000 000	50 000 000	2,00 %	7,2	2,47 %	Flytende	mars 2027
NKB 3M nibor - var margin u avdrag	76 765 879	76 765 879	3,07 %	12,2	2,47 %	Flytende	mars 2032
NKB 3M nibor - var margin m avdrag	113 022 055	113 022 055	4,52 %	10,2	2,47 %	Flytende	mars 2030
NKB 3M nibor - var margin m avdrag	127 800 000	127 800 000	5,11 %	16,9	2,47 %	Flytende	desember 2036
Husbanken	9 800 000	9 800 000	0,39 %	24,9	1,89 %	Flytende	november 2044
Husbanken	20 000 000		0,80 %	29,8	2,00 %	Flytende	oktober 2049
Husbanken	59 224 833		2,37 %	29,3	1,89 %	Flytende	april 2049
Husbanken	67 491 987	69 335 327	2,70 %	28,3	1,89 %	Flytende	april 2048
Husbanken	46 672 834	48 013 606	1,86 %	27,4	1,89 %	Flytende	mai 2047
Husbanken	50 000 000	50 000 000	2,00 %	26,3	1,89 %	Flytende	april 2046
Husbanken	25 394 300	50 000 000	1,01 %	25,8	1,89 %	Flytende	oktober 2045
Husbanken	11 367 031	11 768 438	0,45 %	22,3	1,89 %	Flytende	april 2042
Husbanken	25 153 351	25 153 351	1,00 %	23,9	1,89 %	Flytende	november 2043
Husbanken	35 771 627	37 394 663	1,43 %	16,8	3,70 %	Fast	november 2036
Husbanken	30 153 106	31 660 528	1,20 %	15,8	3,70 %	Fast	oktober 2035
Husbanken	17 675 845	18 664 528	0,71 %	14,1	3,70 %	Fast	februar 2034
Husbanken	8 005 162	8 856 926	0,32 %	9,3	2,10 %	Flytende	april 2029
Husbanken	12 818 955	13 707 156	0,51 %	12,3	2,10 %	Fast	april 2032
Husbanken	9 784 074	10 506 177	0,39 %	11,4	2,58 %	Fast	juni 2031
Husbanken	1 960 450	2 083 202	0,08 %	12,8	2,87 %	Flytende	november 2032
Husbanken sum lån < 1 mill. kr.	1 234 180	2 005 040	0,00 %	4,5	0,91 %	Fast/flytende	Ulike forfall
Totalt	2 502 824 881	2 320 300 236	100 %				
Renteutgifter	57 100 672	inkludert sikring					

*) Fast eller flytende rente.

**) Vektet

Lånegivere	31.12.2019	Andel
Obligasjonslån	337 300 000	13,5 %
Kommunalbanken	1 733 017 146	69,2 %
Husbanken	432 507 735	17,3 %
Sum	2 502 824 881	100,0 %

Rentebetingelser

De fleste lånene er etablert med flytende rente basert på 3 mnd. nibor og med et tillegg for en kredittmargin (ikke Husbanken).

Ved gjennomføringen av låneopptaket i 2019 ble det valgt å legge ut et obligasjonslån på 146,8 mill. kr med fast rente til 2027.

Resterende del av vedtatt låneopptak til investeringer 196,8 mill. kr ble lagt ut som tre mnd. sertifikat med forfall i desember 2019.

Sertifikatets forfall i desember 2019 inngår som en del av årets ordinære avdrag i 2019.

Fastrente andelen i porteføljen reguleres via rentebytteavtaler, jf. note 8, som gir en andel fast rente per 31.12.2018 i låneporteføljen på 26 prosent.

Lånene i porteføljen har lang løpetid og 74 prosent av lånevolumet har forfall i 2026 eller senere. Refinansieringsrisikoen vurderes å være lav.

Gjennomsnittlig porteføljerente var pr 31.12.2019 - 2,48 prosent.

Fordeling av lånegjeld

Av den totale lånegjelden på 2,503 mrd. kroner er ca. 549 mill. kr knyttet til VA, og ca. 269 mill. kr til omsorgsboliger og bofellesskap. Dermed betjenes ca. 900 mill. kr av gjelden av brukerne og er således i utgangspunktet selvfinansierende.

Det er videre tatt opp lån fra Husbanken på til sammen 432,5 mill. kr for videreutlån i ordningen med startlån, etableringslån og grunnlån.

Kommunen tok i 2012 opp et lån på 246,4 mill. kr for videreutlån til det heleide aksjeselskapet Stakobygget AS, for finansiering av utbyggingen av Campus Helgeland.

Ubrukte lånemidler utgjør til sammen 120,1 mill. kr.

Beregning minimumsavdrag Rana kommune

<i>Avdrag lån</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Betalt avdrag eks. utlån	58 228 100	58 227 092
Beregnet minste lovlige avdrag	52 529 368	55 168 493
Differanse	5 698 732	3 058 599

<i>Beregnet minimumsavdrag (forenklet metode)</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
A. Årets avskrivning	80 550 363	76 386 876
B. IB Anleggsmidler	2 588 600 702	2 385 314 522
C. IB lånegjeld (ekskl. utlån)	1 688 106 096	1 722 733 188
Minimumsavdrag (=A/B*C)	52 529 368	55 168 493

<i>Langsiktig gjeld i tråd med kommunelov § 50 nr. 6:</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Total lånegjeld UB	2 502 824 881	2 320 300 236
Startlån UB	429 769 396	388 948 942
Lånegjeld eks. startlån	2 073 055 485	1 934 506 096
Avdragsutgifter eks. startlån	58 228 100	58 227 092

Beregning minimumsavdrag Mo i Rana havn KF

<i>Avdrag lån</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Betalt avdrag eks. utlån	2 700 000	2 650 000
Beregnet minste lovlige avdrag	2 766 509	2 723 050
Differanse	-66 509	-73 050

<i>Beregnet minimumsavdrag (forenklet metode)</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
A. Årets avskrivning	4 560 934	4 324 962
B. IB Anleggsmidler	117 808 168	117 704 882
C. IB lånegjeld (ekskl. utlån)	71 458 468	74 108 468
Minimumsavdrag (=A/B*C)	2 766 509	2 723 050

<i>Langsiktig gjeld i tråd med kommunelov §50 nr. 6:</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Total lånegjeld UB	68 758 278	71 458 468
Startlån UB	-	-
Lånegjeld eks. startlån	-	-
Avdragsutgifter eks. startlån	2 700 000	2 650 000

Note 8 Renter – sikring

Sikringsobjekt (ex. Husbanklån)

Portefølje av innlån med flytende rente

Långiver	Saldo 31.12.2019	Tidspunkt for innfrielse	Tidspunkt for rentereg./- termin	Ant. rente reguleringer pr år	Rente +/- margin	Beregning	Avdrag
Obl.lån FRN +40 ff 06/18 Danske	190 500 000	juni 2021	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
NBK 3M FRN +37,5, forf. 6/24	220 000 000	juni 2024	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
NKB 3M FRN +35 FF 6/20	350 000 000	juni 2020	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin (Stakob.)	246 400 000	mars 2037	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken fast margin +25 til 3/15	100 000 000	mars 2037	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	138 000 000	desember 2030	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	146 700 000	juni 2030	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	50 000 000	juni 2027	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	114 329 212	mars 2026	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	50 000 000	mars 2027	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	76 765 879	mars 2032	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	113 022 055	mars 2030	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
Kommunalbanken flytende margin	127 800 000	desember 2036	IMM	4	3M nibor	act/360	nei
SUM flytende innlån	1 923 517 146						

Portefølje av innlån med fast rente

Långiver	Saldo 31.12.2019	Tidspunkt for innfrielse	Tidspunkt for rentereg./- termin	Ant. renteulering er pr år	Rente +/- margin	Beregning	Avdrag
Obl.lån Fast rente 2,015% til 170927 DnB	146 800 000	september 2027	fast	fast	2,015	30/360	nei
SUM faste innlån	146 800 000						
SUM lån	2 070 317 146						

Sikringsdokumentasjon

Risiko som sikres

Renterisiko, variasjon i renteutgifter knyttet til låneporteføljen.

Type sikring

Kontantstrømsikring. Det vil si etablering av sikringer med tanke på å redusere variabiliteten i kontantstrøm knyttet til renteutgifter på lån. Når renteutgifter på underliggende (fysiske) lån øker/faller, vil dette bli nøytralisert med tilsvarende endring i kontantstrøm på sikringsinstrumentet.

Sikringsobjekt

Samlet gjeldsportefølje av flytende investeringslån. Innlånene er etablert med flytende rente basert på 3M nibor og renteregulering hver 3. måned på IMM. Se oversikt i egen fane.

Sikringsinstrument

Samlet portefølje av rentesikringer.

Rentesikringer er gjort i bolker, for eksempel 100 mill. Det betales en fast avtalt rente, for et avtalt volum og for en avtalt periode. Som bytterente mottas 3M nibor. Alle rentesikringer er etablert med formål å holdes til forfall. Se oversikt i egen fane

Formålet med sikringen

Formålet med sikringen er forutsigbare og faste betalbare rentekostnader for sikret del av låneporteføljen. Sikringen samsvarer med rentesikringsstrategi nedfelt i Finansreglementet. Andel rentesikret og løpetid på rentesikringen er innenfor rammer gitt i finansreglementet.

Sikringseffektivitet

Sikringseffektiviteten vurderes som meget høy. Det flytende benet i swappene rentereguleres på samme tidspunkt som underliggende portefølje av lån; renteregulering skjer den 3. onsdagen i månedene mars, juni, september og desember. Selve rentefastsettelsen skjer 2 dager tidligere nøyaktig kl 12, både for swappene og de underliggende lån. Denne renten, 3M nibor, publiseres av Oslo Børs. Rente blir følgelig helt lik på både swapper og lån.

Renteswappenes hovedstol korresponderer med en andel av Nibor-basert gjeld som er antatt å være tilstede i hele renteswappenes løpetid.

Renteswap (også kalt rentebytteavtale)

er en kontrakt mellom to parter (f.eks en bank og kommunen) om bytte av rente. En slik avtale innebærer bytte av fast rente mot flytende/kort rente (for eksempel 3M nibor). Kommunen benytter renteswapper for å få en ønsket struktur med fast-/flytende rente i sin låneportefølje. Det utveksles ingen hovedstol i en renteswap men kun rentedifferansen (mellom fast- og flytende rente) for det avtalte volum. Nåverdien av renteswappen er null ved inngåelse. Senere vil verdien av den svinge i takt med utviklingen for markedsrenten for den avtalte perioden. Ved utløpet av perioden vil nåverdien igjen være null.

Sikringsgrunnlag: portefølje av innlån med flytende rente

Rentebytte avtale nr.	Etablert	Volum	Startdato	Sluttdato imm	Rana kommune betaler (rente)	Rana kommune mottar (rente)	Ant reguleringer i flytende del pr. år
8	06.09.10	100 000 000	des. 10	jun.20	3,80000	3M nibor flatt	4
10	06.09.10	100 000 000	des. 11	des.20	3,98000	3M nibor flatt	4
15	13.03.19	100 000 000	mar. 19	des.24	1,72700	3M nibor flatt	4

Rentebytte avtale nr.	Rentereg. (flytende del) og renteutveksling (fast og flytende)	Beregning fast/flytende	Avdrag/nedtrapping	Ref. nr	Motpart	Ref. nr	Formål med
8	IMM	act/360 / act/360	nei	48127	Danske Bank	48127	Sikring av kontantstrøm på lån
10	IMM	act/360 / act/360	nei	4813B	Danske Bank	4813B	Sikring av kontantstrøm på lån
15	IMM	act/360 / act/360	nei	BLRZS	Danske Bank	BLRZS	Sikring av kontantstrøm på lån

Verdivurdering renteswapper

Renteswapper - motpart, kupong, kurs og verdi.

Henvisning til finansreglementet: Kap. 8

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Motpart	Kupongrente	Sluttdato	Volum	Markedskurs	Markedsverdi	Startdato	Type sikring
Danske Bank	3,8000	imm jun 20	100 000 000	102,00	102 000 000	løpende	kontantstrøm
Danske Bank	3,9800	imm des 20	100 000 000	102,20	102 200 000	løpende	kontantstrøm
Danske Bank	1,7270	imm des 24	100 000 000	99,65	99 650 000	løpende	kontantstrøm

Note 9 Garantiansvar

Garantiansvaret innbefatter garantier som kommunen har ansvar for. Eventuelle tap på garantier eller innfrielse av garantier redegjøres for under, samt eventuelle virkninger på senere års budsjett/regnskap.

Garanti gitt til	Opprinnelig garanti	Garantibeløp pr. 31.12	Utløp
Kløvertun Boligstiftelse, org nr 961 531 454	4 200 000	1 837 554	2022
Dalsgrenda eldresenter, 961 718 155	4 880 000	-	2022
Rana kommunale boligstiftelse, 951019909	3 650 000	1 489 686	*
Rana kommunale boligstiftelse, 951019909	12.340.000	2 696 652	2025
Dalselv idrettslag/Dalselv Barnehage, 977391946	1 700 000	113 015	2021
Eldres borettslag, 965038906	13 025 000	7 563 657	2032
Skonseng naturbarnehage, 971501472	2 980 000	516 482	2029
Røverreiret barnehage, 981209044	2 100 000	299 260	2023
Båsmobakken barnehage, 951 563 838	730 000	1 343 701	2039
Tusenbein barnehage, 971482613	748 000	19 367	2020
Tusenbein barnehage, 971482613	3 420 000	633 283	2021
Småtroll barnehage, 960835999	3 575 000	619 689	2022
Småtroll barnehage, 960835999	600 000	284 715	2039
Utskarpen menighetsbarnehage, 957885189	2 403 600	1 429 543	2039
Kirketunet Barnehage, 988 059 625,	8 000 000	4 999 985	2037
Driv Karriere as, 919 864 168	25 000 000	9 091 224	2025
Fadas, 965350586	12 000 000	845 999	2029
HAF IKS, 971140496	20 760 000	3 913 488	2025
HAF IKS, 971140497	100 000 000	29 117 872	2040
Bomfellesskapet E6 Helgeland Nord	240 000 000	218 641 701	2038
Bomfellesskapet E6 Helgeland Sør	202 000 000	202 000 000	2030
Tusenbein barnehage, 971482613	2 300 000	2 300 000	2035
Sum garantier	654 071 600	489 756 873	

*) Til lånet er nedbetalt

Kommunen manglet godkjenning garanti for lån fra fylkesmannen for noen lån fra begynnelsen av 1990-tallet. Fylkesmannen ba den 27.02.2012 om at det ble fattet nye kommunestyrevedtak for: Kløvertun boligstiftelse, Dalsgrenda eldresenter, Rana kommunale boligstiftelse og Tusenbein barnehage. Det ble fattet nytt vedtak i K.sak 36/12 av 24.4.2012 og garantiene ble godkjent av fylkesmannen 22.8.2012

Rådmannen fikk KS-advokatene til å vurdere garantiene for Helgelandskraft, Rana Produkter, Stakobygget, FADAS og HAF opp mot EØS-regelverket. Kommunestyret behandlet i K.sak 16/13 disse garantiene og vedtak ble som innstillingen, men unntak for pkt 5:

- 1) Det innføres generelle rutiner ved behandling av garantier:
  - a) Før saker om garantier fremmes for kommunestyret skal det foretas en vurdering av om garantiene kan inneholde et ulovlig støtteelement i relasjon til EØS-regelverket.

- b) Eksisterende garantier skal vurderes årlig opp mot EØS-regelverket i forbindelse med regnskapsavslutning.
- 2) Rana kommunes garanti for lån opptatt av Stakobygget AS i K.sak 35/02 har bortfalt.
- 3) Rana kommune viderefører garanti for lån opptatt av Helgelandskraft i K.sak 50/91 (garantien ble innløst 2013).
- 4) Rana Kommune viderefører garanti gitt Helgeland avfallsforedling IKS i sak 21/97 (Kommunestyret behandlet i K sak 110/12 Oppfølging av Selskapskontroll HAF).
- 5) Rådmannen gis fullmakt til å innlede forhandlinger med Rana Produkter og FADAS om avtale om avslutning av garanti med erstatning. Kommunestyret fatter endelig vedtak.

Kommunestyret ønsket en nærmere utredning av pkt 5. I K.sak 13/14 ble det vedtatt å videreføre garantiene til FADAS og Rana Produkter as. Rana Produkter AS skiftet navn i 2015 til Driv Karriere AS.

Kommunestyret vedtok K.sak 47/13 i 2013 å bevilge en garanti på 186 mill. kr til bompengeselskapet E6 Helgeland nord for Korgfjellet. Fylkesmannen godkjente garantien den 28.10.2013

Kommunestyret vedtok i K.sak 28/15 å stille garanti til E6 Helgeland sør for Korgfjellet på 136 mill. kr med en garantitid på 15 år. Fylkesmannen godkjente garantien den 17.8.2015.

Nordland Bompengeselskap har opptatt 350 mill. kr i lån hos KLP og 400 mill. kr i serifikatlån hos Nordea

Kommunestyret behandlet i K.sak 8/17 Utbygging E6 Helgeland nord - muligheter for finansiering av kostnadsøkning og i K.sak 91/17 E6 Helgeland nord og E6 Helgeland sør

Omlegging av takst og rabattsystem i gangsett/eksisterende bomveg prosjekt. I denne sak opplyser Statens vegvesen at det ikke er behov for nye garantivedtak med bakgrunn i den nye bompengereformen.

Den 20.11.2013 ble det sendt epost fra HAF til eierkommunen hvor en ber om at representantskapets anbefaling om å endre selskapsavtalen § 10 slik at selskapets øvre låneramme økes til 100 mill. kr. En utvidelse av lånerammen vil medføre at Rana kommunes garantiansvar øker med 47,62 prosent av økningen. Dagen låneramme til HAF er 40 mill. kr. Det representantskapet anbefalte var altså en økning med 60 mill. kr. I K.sak 26/14 ble det vedtatt en økning av lånerammen med 100 mill. kr. Saldo 33 106 781 kr per 31.12.2019.

Kommunestyret vedtok i K.sak 43/18 utbygging og finansiering av E6 Helgeland, utvidelse av garanti for bompengeselskapets lån til E6 Helgeland sør, inklusiv Brattås-Lien, fra 136 mill. kr til 202 mill. kr, se tidligere vedtak, K.sak 28/15.

Kommunestyret vedtok i K.sak 25/18 Selvskyldnergaranti tippemidler til B&Y IL hallen på 13,8 mill. kr i forhøls til tippemidler. Fylkesmannen godkjente garantien den 20.6.2018. B & Y IL har fått tippemidler i 2019 og kan få resten i 2020.

Kommunestyret vedtok i K.sak 41/18 å stille garanti ovenfor Kulturdepartementet på inntil 10,8 mill. kr på vegne av IL Stålkameratene, Arena Bygg og Arena Drift. Fylkesmannen godkjente garantien den 16.5.2019. Det er ikke bevilget tippemidler.

Når det gjelder krav om kommunal garanti for spillemidler er dette avviklet fra 2019. Dette fremkommer i sak: 18/5546-9 fra Det Kongelige Kulturdepartement, idrettsavdelingen.

Kommunestyret vedtok i K.sak 46/19 E6 Helgeland å utvide tidligere garanti fra 186 mill. kr til 240 mill. kr. Garantitiden utvides med 5 år. Fylkesmannen godkjente garantien den 23.7.2019

Note 10 Andre vesentlige forpliktelser

Momskompensasjon Engvollen gjennomgangsboliger og Grønfjelldalen skole

Regelverket ved korrigerende og tilbakebetaling av for mye utbetalt momskompensasjon fremgår av Lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav, kapittel 11, §§ 11-2 og 11-6. § 11-2, 6. avsnitt omhandler for mye utbetalt momskompensasjon.

Engvollen gjennomgangsboliger ble kjøpt av kommunen i 2011, renovert og ombygd i årene 2013 og 2016. Ombyggingen og renoveringen omfattet 28 enheter i bygget hvorav fire av disse med spesiell tilrettelegging og med base. Det ble krevd og inntektsført full momskompensasjon på utgiftene i prosjektet. Med bakgrunn i skattemyndighetenes innskjerpede krav til tilrettelegging for å oppnå momskompensasjon ble det foretatt en gjennomgang av prosjektet i forbindelse med årsregnskapet for 2016. I regnskapene for 2016, 2017 og 2018 ble det avsatt til sammen 10,5 mill. kr, som det er beregnet at kommunen har inntektsført for mye i momskompensasjon, med tillegg av renter til og med regnskapsåret 2018.

Nye Grønfjelldal skole ble tatt i bruk høsten 2010, gjenoppbygd etter at den gamle skolen brant ned. Totalkostnad for bygget – regnskapsført ble 19,1 mill. kr. Inntektsført momskompensasjon i driften generert fra investeringsprosjektet utgjør 3,3 mill. kr. En del av bygget ble utleid til Moltekartan private barnehage fra høsten 2010. Kommunal skoledrift ble vedtatt nedlagt fra skoleåret 2014/15 og bygget ble utleid til privat Montessoriskole fra samme høst. Slik kommunen tolker regelverket omkring tilbakeføring av mottatt momskompensasjon, skulle kommunen tilbakeført en del av mottatt momskompensasjon på andelen av bygget utleid til barnehagen og full tilbakeføring i henhold til justeringsreglene fra høsten 2014. Til sammen skulle det vært tilbakeført 2,1 mill. kr i perioden 2010 – 2018, samt renter med kr 118 465,- per 31.12.2018.

Det vises til årsberetningene for 2017 og 2018 for en mere detaljert redegjørelse om de foretatte avsetningene.

Kommunen innhentet vurdering fra Deloitte om tilbakebetaling av mottatt momskompensasjon i 2018. I vurderingen vises det til at skatteforvaltningsloven som har to frister for endringer til ugunst, en femårsfrist og en tiårsfrist. Skattemyndighetene har i skatteforvaltningshåndboken gitt uttrykk for at skattepliktige har plikt til å foreta endring til ugunst inntil fem år tilbake i tid. Etter loven kan skattemyndighetene kreve endring inntil ti år tilbake i tid, men da må skattemyndighetene i så fall komme til at kommunen skal ilegges skjerpet tilleggsatt eller at saken skal anmeldes til politiet. I følge Deloittes vurdering er det liten grunn til å tro at skattemyndighetene vil kreve endring inntil ti år tilbake i tid. Rana kommune har fulgt opp vurderingen fra Deloitte, og har i 2019 utbetalt korrigerende merverdiavgift, med tillegg av renter for perioden 2014-2019 med 8,8 mill. kr. Som vedlegg til utbetalingene fulgte korreksjonsoppgaver hvor det gis fullstendige opplysninger om de to ulike sakene, og hvor det klart fremgår at det er krevd for mye kompensasjon også for tidligere år. Med bakgrunn i forsiktighetsprinsippet er imidlertid restbeløpene etter utbetalingen i 2019 regnskapsmessig beholdt inntil saken er fullt ut avklart med skattemyndighetene.

Rettsoppgjør etter Terra Scurities og avslutning av Terrasaken

Den såkalte «Terrasaken» ble avsluttet i juni 2019, etter at den siste saken i rettsprosessen mellom kommunene og forsikringsselskapet AIG ble avsluttet med forlik mellom partene. Forliket innebar en utbetaling av erstatning på 50 mill. kr, med tillegg av renter mv., til sammen 76,2 mill. kr. 12,2 mill. kr, som er Rana kommunes andel av erstatningen ble utbetalt i slutten av juni 2019.

Rana kommunes netto tap etter salg av obligasjonene og separatistretten i 2008, som innebar tilbakebetaling av garantiinnbetalinger høsten 2007, ble 222,7 mill. kr. I årenes løp har det påløpt kostnader

til konsulenter og advokater med til sammen 11,3 mill. kr, samt renter mv. på restgjeld med 65 mill. kr. Rana kommunes tap og utbetalinger ut i perioden 2007 – 2019 utgjør dermed til sammen 299 mill. kr.

Innbetalinger i perioden i forbindelse med rettsoppgjør, forlik og booppgjør utgjør til sammen 164,6 mill. kr. Netto nominelt tap etter det siste forliket med AIG i 2019 blir dermed 134,4 mill. kr.

Terrasaken oppsummert i tall:

<i>Bokført tap og separatistrett på plasseringene</i>	<i>tall i 1000 kr</i>
2007 Bokført tap i 2007 - beregnet av antatt markedsverdi	255 609
2008 +Tap i tillegg ved tangssalg av obligasjoner i 2008	9 838
2008 -Tilbakebetaling av garantiinnbetalinger i 2007	42 758
2008 Endelig tap i 2008	222 689
2007-2019 Utgifter til advokater og konsulenter	11 274
2007-2019 Renter og markedsverdi gjeld	65 033
Sum tap, utgifter og renter påløpt og regnskapsført	298 996
<i>Innbetalinger forlik, erstatninger og renter 2008 - 2019</i>	
2008 Renter separatistrett	5 265
2015 Forlik DNB	109 141
2016 Erstatning ACE	14 059
2018 Oppgjør konkursbo - Terra Securities	23 930
2019 Forlik AIG	12 209
Sum innbetalinger forlik, erstatninger og renter	164 604
Netto tap og utgifter	134 392

Note 11 Avsetninger og bruk av avsetninger

I tråd med regnskapsforskriften § 5 punkt 6 fremgår det nedenfor en oversikt over samlede avsetninger og bruk av avsetninger i regnskapsåret, både for kommunen og for den enkelte fondstype. Vi skiller mellom samlede avsetninger og bruk av avsetninger i kommunen i året, og inngående og utgående balanse samt samlede avsetninger og bruk av avsetninger per fondstype.

Alle fond avsetninger og bruk av avsetninger drift- og investeringsregnskapet

<i>Avsetninger:</i>	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Reg. budsjett 2019</i>	<i>Oppr. budsjett 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Avsetninger til disposisjonsfond	76 344 000	76 344 000	15 111 000	37 979 000
Avsetninger til bundne driftsfond	36 615 916	16 317 000	16 356 000	29 301 481
Avsetninger til ubundne investeringsfond	33 691 715	16 640 000	16 640 000	22 827 455
Avsetninger til bundne investeringsfond	100 755 423	43 345 000	43 345 000	31 843 138
Sum avsetninger til fond	247 407 054	152 646 000	91 452 000	121 951 074
<i>Bruk av avsetning:</i>				
	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Reg. budsjett 2019</i>	<i>Oppr. budsjett 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
Bruk av disposisjonsfond	-9 683 216	-15 645 000	-11 725 000	-16 307 000
Bruk av bundne driftsfond	-25 908 417	-16 244 000	-10 798 000	-17 551 895
Bruk av ubundne investeringsfond	-11 879 625	-49 170 000	-169 480 000	-22 931 382
Bruk av bundne investeringsfond	-25 950 700	-63 951 000	-38 000 000	-21 062 244
Sum bruk av avsetninger	-73 421 958	-145 010 000	-230 003 000	-77 852 521
Netto avsetninger	173 985 096	7 636 000	-138 551 000	44 098 553

Balanse alle fond

	Pr 1.1.2019	Avsetning	Bruk	Pr. 31.12.2019
Disposisjonsfond	344 794 873	76 344 000	-9 683 216	411 455 657
Bundne driftsfond	114 216 108	36 615 916	-25 908 417	124 923 607
Ubundne investeringsfond	212 365 767	33 691 715	-11 879 625	234 177 857
Bundne investeringsfond	81 598 018	100 755 423	-25 950 700	156 402 741
Sum fond	752 974 766	247 407 054	-73 421 958	926 959 862

Disposisjonsfond
Avsetninger til disposisjonsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9350 FINANS	76 344 000	76 344 000	15 111 000	37 979 000
Sum avsetninger til disposisjonsfond	76 344 000	76 344 000	15 111 000	37 979 000

Bruk av disposisjonsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9350 FINANS	-7 983 216	-12 820 000	-8 900 000	-7 807 000
8000 FELLESOMRÅDE DRIFT	-1 500 000	0	0	0
1114 DIVERSE TILSKUDD	-200 000	-200 000	-200 000	-400 000
1110 RÅDMANN	0	-875 000	-875 000	0
1399 FELLESKOSTNADER ØKONOMISJEF	0	-750 000	-750 000	0
6410 KOMMUNALE VEIER LEGGING SLITEDEKKER	0	0	0	-8 100 000
6450 KOMMUNALE VEIER	0	-1 000 000	-1 000 000	0
Sum bruk av disposisjonsfond	-9 683 216	-15 645 000	-11 725 000	-16 307 000

Bundne driftsfond
Avsetninger til bundne driftsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9355 KONSESJONSAVGIFT	13 436 099	10 500 000	10 500 000	13 327 174
6420 SELVKOST: PRODUKSJON OG DISTRIBUTJON AV VAI	6 257 963	2 496 000	2 409 000	824 665
9351 HUSBANKTILSKUDD	5 682 153	0	0	4 454 827
3551 RUSTJENESTEN	2 072 583	0	0	1 435 370
3501 PSYKISK HELSE OG SOSIALE TJENESTER ADMINISTI	1 967 341	0	0	600 000
9350 FINANS	1 567 591	1 000 000	1 000 000	1 133 435
9352 LANDBRUKSFONDET	1 410 757	1 950 000	1 950 000	1 062 759
3213 FAMILIETJENESTE	1 115 489	0	0	657 230
20 OPPVEKST OG KULTUR	839 072	0	0	528 197
10 STØTTETJENESTE	637 298	0	0	710 860
60 TEKNISKE TJENESTER	582 938	304 000	430 000	2 819 196
3211 HELSESØSTERTENESTE	548 670	0	0	1 053 828
30 HELSE OG OMSORG	378 057	67 000	67 000	693 940
6310 SELVKOST: FEIING	119 905	0	0	0
Sum avsetninger til bundne driftsfond	36 615 916	16 317 000	16 356 000	29 301 481

Bruk av bundne driftsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
6050 KOMMUNALDIREKTØR TEKNISKE TJENESTER	-5 930 388	-4 000 000	0	-3 183 627
9350 FINANS	-5 719 187	-6 481 000	-6 481 000	-5 574 256
9351 HUSBANKTILSKUDD	-4 889 886	-1 785 000	-1 785 000	-4 398 000
6430 SELVKOST: AVLØPSRENSING OG AVLØPSNETT/INNS	-3 256 869	-1 501 000	0	0
30 HELSE OG OMSORG	-3 204 829	0	0	-2 370 383
9352 LANDBRUKSFONDET	-1 053 000	-1 500 000	-1 500 000	0
3211 HELSESØSTERTJENESTE	-1 001 579	0	0	0
20 OPPVEKST OG KULTUR	-718 430	-660 000	-660 000	-372 430
10 STØTTETJENESTE	-114 061	0	0	-76 064
60 TEKNISKE TJENESTER	-20 188	-317 000	-372 000	-317 981
3518 NAV AVDELING 2	0	0	0	-1 259 154
Sum bruk av bundne driftsfond	-25 908 417	-16 244 000	-10 798 000	-17 551 895

Ubundne investeringsfond Avsetning til ubundne investeringsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9800 INVESTERINGER	33 691 715	16 640 000	16 640 000	22 827 455
Sum avsetning til ubundne investeringsfond	33 691 715	16 640 000	16 640 000	22 827 455

Bruk av ubundne investeringsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9800 INVESTERINGER	-11 879 625	-49 170 000	-169 480 000	-22 931 382
Sum bruk av ubundne investeringsfond	-11 879 625	-49 170 000	-169 480 000	-22 931 382

Bundne investeringsfond Avsetning til bundne investeringsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9800 INVESTERINGER	100 755 423	43 345 000	43 345 000	31 843 138
Sum avsetning til bundne investeringsfond	100 755 423	43 345 000	43 345 000	31 843 138

Bruk av bundne investeringsfond

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
9800 INVESTERINGER	-25 950 700	-63 951 000	-38 000 000	-21 062 244
Sum bruk av bundne investeringsfond	-25 950 700	-63 951 000	-38 000 000	-21 062 244

Spesifikasjon over regnskapsmessig mindreforbruk

Formål/Område	Regnskap 2019	Reg. budsjett 2019	Oppr. budsjett 2019	Regnskap 2018
REGNSKAPSMESSIG MINDREFORBRUK/UDEKKET	20 899 356	0	0	44 529 917
BRUK AV TIDLIGERE ÅRS REGNSKAPSMESSIGE MINDREFOR	-44 529 917	-44 530 000	0	-25 281 522

Note 12 Opplysninger om endring i regnskapsprinsipp

Endring av regnskapsprinsipp fremgår av balansepost 2581001.

	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Beholdning pr 1.1	7 123 903	7 123 903
Brukt i løpet året		
Avsatt		
Endring		
Beholdning pr 31.12	7 123 903	7 123 903

I 2008 ble det foretatt flere endringer på bakgrunnen av brev fra KRD av 15.7.2007 og 20.12.2007 om endret regnskapsførsel av likviditetsreserven som skulle sees i sammenheng med GKRS nr. 5 *Endringer i regnskapsprinsipper*. Kommunen overførte endringer i regnskapsprinsipper tidligere år samt mottatt toppfinansiering ressurskrevende brukere 2008 til ny konto 2581001 Endring regnskapsprinsipper drift i 2008.

Note 13 Selvkost

SELVKOSTKALKYLE VANN	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018
A. Driftsutgifter, kjerneprodukt	17 137 195	18 714 000	16 636 021
B. Indirekte kostnader, interntjenester	839 626	990 000	1 009 463
C. Kalkulatoriske rentekostnader	6 371 850	7 500 000	5 628 166
D. Kalkulatoriske avskrivninger	9 295 894	9 300 000	8 113 346
E. Andre inntekter og kostnader	-134 060		-112 445
F. Gebyrgrunnlag (A + B + C + D + E)	33 510 505	36 504 000	31 274 551
G. Gebyrinntekter	39 768 468	39 000 000	32 099 216
H. Årets finansielle resultat G - F	6 257 963	2 496 000	824 665
I. Avsetning til selvkostfond	6 257 963	2 496 000	824 665
J. Bruk av selvkostfond			
K. Kontrollsum (subsidiert) H - I + J	-	-	-
L. Saldo selvkostfond pr. 01.01.	700 302	700 302	-131 030
M. Kalkulert renteinntekt/-tap (fond)	88 074	46 000	6 667
N. Saldo selvkostfond pr. 31.12. (inkl. renter) (L + M + I - J)	7 046 339	3 242 302	700 302
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F x 100)	118,67 %	106,84 %	102,64 %
P. Årets selvkostgrad i % etter justering med fond (G/(F + I - J)) x 100	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Benyttet kalkylerente: 2,3 %

SELVKOSTKALKYLE AVLØP	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Budsjett 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
A. Driftsutgifter, kjerneprodukt	23 439 520	18 822 000	17 326 846
B. Indirekte kostnader, interntjenester	1 049 296	1 100 000	1 072 673
C. Kalkulatoriske rentekostnader	5 065 812	6 000 000	4 735 143
D. Kalkulatoriske avskrivninger	9 400 730	9 400 000	8 657 116
E. Andre inntekter og kostnader	-356 955		-71 486
F. Gebyrgrunnlag (A + B + C + D + E)	38 598 403	35 322 000	31 720 292
G. Gebyrinntekter	35 341 534	34 000 000	33 597 032
H. Årets finansielle resultat G - F	-3 256 869	-1 322 000	1 876 740
I. Avsetning til selvkostfond			1 876 740
J. Bruk av selvkostfond	3 256 869	1 322 000	
K. Kontrollsum (subsidiert) H - I + J	-	-	-
L. Saldo selvkostfond pr. 01.01.	8 888 485	8 888 485	6 827 689
M. Kalkulert renteinntekt/-tap (fond)	166 973	278 000	184 056
N. Saldo selvkostfond pr. 31.12. (inkl. renter) (L + M + I - J)	5 798 589	7 844 485	8 888 485
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F x 100)	91,56 %	96,26 %	105,92 %
P. Årets selvkostgrad i % etter justering med fond (G/(F + I - J)) x 100	100,00 %	100,00 %	100,00 %

SELVKOSTKALKYLE FEIING	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Budsjett 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
A. Driftsutgifter, kjerneprodukt	4 198 359	4 063 000	3 878 127
B. Indirekte kostnader, interntjenester	134 422	237 000	230 676
C. Kalkulatoriske rentekostnader	23 481	28 000	27 726
D. Kalkulatoriske avskrivninger	99 292	99 000	99 292
E. Andre inntekter og kostnader	-537 304	-410 000	-458 400
F. Gebyrgrunnlag (A + B + C + D + E)	3 918 250	4 017 000	3 777 421
G. Gebyrinntekter	4 038 157	3 900 000	3 632 423
H. Årets finansielle resultat G - F	119 907	-117 000	-144 998
I. Avsetning til selvkostfond	119 907		
J. Bruk av selvkostfond		117 000	144 998
K. Kontrollsum (subsidiert) H - I + J	-	-	-
L. Saldo selvkostfond pr. 01.01.	441 375	441 375	574 564
M. Kalkulert renteinntekt/-tap (fond)	11 531	12 000	11 809
N. Saldo selvkostfond pr. 31.12. (inkl. renter) (L + M + I - J)	572 813	336 360	441 375
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F x 100)	103,06 %	97,09 %	96,16 %
P. Årets selvkostgrad i % etter justering med fond (G/(F + I - J)) x 100	100,00 %	100,00 %	100,00 %

SELVKOSTKALKYLE RENOVASJON	<i>Regnskap 2019</i>	<i>Budsjett 2019</i>	<i>Regnskap 2018</i>
A. Driftsutgifter, kjerneprodukt	39 583 000		39 851 000
B. Indirekte kostnader, interntjenester	3 169 000		3 579 000
C. Kalkulatoriske rentekostnader	1 374 000		1 386 000
D. Kalkulatoriske avskrivninger	4 085 000		4 141 000
E. Andre inntekter og kostnader	-2 149 000		-3 391 000
F. Gebyrgrunnlag (A + B + C + D + E)	46 062 000	-	45 566 000
G. Gebyrinntekter	46 457 000		43 549 000
H. Årets finansielle resultat G - F	395 000	-	-2 017 000
I. Avsetning til selvkostfond	395 000		
J. Bruk av selvkostfond			2 017 000
K. Kontrollsum (subsidiert) H - I + J	-	-	-
L. Saldo selvkostfond pr. 01.01.	-1 909 000		108 000
M. Kalkulert renteinntekt/-tap (fond)			
N. Saldo selvkostfond pr. 31.12. (inkl. renter) (L + M + I - J)	-1 514 000	-	-1 909 000
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F x 100)	100,86 %		95,57 %
P. Årets selvkostgrad i % etter justering med fond (G/(F + I - J)) x 100	100,00 %		100,00 %

Rana kommunes andel av selvkostregnskapet til HAF var 72 prosent i 2019. Noten gjelder Rana kommunes andel.

SELVKOSTKALKYLER ØVRIGE regnskap 2019	<i>Plansaks- behandling (301)</i>	<i>Bygge- og delesaks- behandling (hoveddel av funksjon 302)</i>	<i>Matrikulering (kart og oppmåling, funksjon 303)</i>	<i>Eier- seksjonering (del av funksjon 302)</i>
A. Driftsutgifter, kjerneprodukt	1 130 236	6 694 035	2 369 572	138 176
B. Indirekte kostnader, interntjenester	173 526	302 948	239 483	
C. Kalkulatoriske rentekostnader				
D. Kalkulatoriske avskrivninger				
E. Andre inntekter og kostnader				
F. Gebyrgrunnlag (A + B + C + D + E)	1 303 762	6 996 983	2 609 055	138 176
G. Gebyrinntekter	167 911	5 502 621	2 207 469	53 000
H. Årets finansielle resultat G - F	-1 135 851	-1 494 362	-401 586	-85 176
I. Avsetning til selvkostfond	-	-	-	-
J. Bruk av selvkostfond	-	-	-	-
K. Kontrollsum (subsidiert) H - I + J	-1 135 851	-1 494 362	-401 586	-85 176
L. Saldo selvkostfond pr. 01.01.	-	-	-	-
M. Kalkulert renteinntekt/-tap (fond)	-	-	-	-
N. Saldo selvkostfond pr. 31.12. (inkl. renter) (L + M + I - J)	-	-	-	-
Nøkkeltall:				
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F x 100)	12,88 %	78,64 %	84,61 %	38,36 %
P. Årets selvkostgrad i % etter justering med fond (G/(F + I - J)) x 100	12,88 %	78,64 %	84,61 %	38,36 %

Note 14 Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner

I. Anslag refusjonsinntekter ressurskrevende tjenester

Gjelder delvis refusjon av direkte lønnsutgifter til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltbrukere. Tilskuddordningen er basert på et prinsipp der kommunen skal inntektsføre et anslag for refusjonsinntekt samme år som utgiften påløper. Det betyr at kommunen må foreslå en beregning av anslått

refusjonsinntekt som inntektsføres i driftsregnskapet med motpost i balanseregnskapet (fordring på staten). Utbetalingen skjer to-tre måneder etter fristen for å sende inn refusjonskravet (mai - juni 2020).

Ut fra oppgaver innhentet fra Helse og omsorg, er refusjonsinntekten for 2019 anslått til 56,4 mill. kr og gjelder 42 tjenestemottakere. For 2018 var refusjonsinntekten 55,1 mill. kr for 47 tjenestemottakere.

II. Anordning variabel lønn

I henhold til forskrift om årsregnskap § 7 skal alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger (anordningsprinsippet) tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapet avsluttes.

Variable lønnsutgifter knyttet til november og desember utbetales i januar og februar påfølgende år. Rana kommune har siden 2011 anordnet lønnsutgiftene i henhold til anordningsprinsippet. Fra og med regnskapsåret 2012 er det kun forskjellen mellom variabel lønn i november og desember mellom regnskapsårene som påvirker regnskapsresultatet. I 2018 utgjorde denne differansen en redusert utgift på 0,3 mill. kr.

Note 15 Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimer og korrigerings av tidligere års feil

Om det forkommer endring av regnskapsprinsipp, endring av tidligere års feil av vesentlig betydning og/eller vesentlige estimatendringer, skal dette opplyses om i note. Det skal fremkomme hva som er endringen og eventuell betydning. For 2019 foreligger ingen slike endringer.

Note 16 Interkommunalt samarbeid

Nedenfor er en oversikt over de kommunale foretak og samarbeid som kommunen er involvert i. Selskap som kommunen har aksjer og andeler i fremgår av egen note.

Oversikt over politisk representasjon i styre, råd, nemnder, generalforsamlinger og bedriftsforsamlinger med mer for perioden 2019-2023 ligger på kommunens hjemmeside.

Mo i Rana havn KF

Formålet med virksomheten til Mo i Rana Havn er å utføre de oppgaver som kommunen er pålagt etter havneloven og tilhørende forskrifter, og herunder ivareta de forvaltningsmessige, administrative, service-messige og forretningsmessige oppgaver som følger med driften av havnen. Mo i Rana Havn skal sørge for en rasjonell og effektiv havnedrift, føre tilsyn med trafikken i Rana kommunes havnedistrikt og forvalte Rana havnekasses eiendommer, innretninger og andre aktiva med sikte på en best mulig ressursutnyttelse for havnens brukere og kommunen. De arealplanleggingsmessige oppgaver i havneområdet skjer i samråd med brukere som har interesser knyttet til det aktuelle området og i samråd med kommunens plankontor. For å opprettholde og videreutvikle havnenes trafikkgrunnlag, kan Mo i Rana Havn engasjere seg i havnetilknyttet virksomhet der det er fordelaktig og hensiktsmessig for Rana kommunes havnevirksomhet.

Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF)

HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger. Deltakende kommuner er Hemnes, Rana, Nesna, Træna, Lurøy og Rødøy.

Indre Helgeland regionråd

Indre Helgeland regionråd er et felles organ for kommunene Hattfjelldal, Hemnes, Nesna, Lurøy og Rana. Regionrådet skal være et organ for medlemskommunene når det gjelder uttalelser og initiativ som kommunene mest hensiktsmessig kan gå sammen om til å fremme av regionens interesser.

Polarsirkelen friluftsråd

Polarsirkelen friluftsråd er fellesorgan for Hattfjelldal, Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana og Træna

Indre Helgeland Kontrollutvalgsekretariat

Enheten ivaretar revisjonsordningen for 7 kommuner i Nordland (Grane, Hattfjelldal, Hemnes, Nesna, Lurøy, Rana, Vefsn). Indre Helgeland Kommunerevisjon er sekretær og saksutreder for og iverksetter av vedtak for kontrollutvalget.

Krisesenter

Krisesenteret er et eget tiltak i avdeling for psykisk helse- og sosiale tjenester. Krisesenteret i Rana er et gratis døgnåpent tilbud til innbyggerne i Rana, Træna og Nesna kommune.

Legevakt

Rana interkommunale legevakt er et samarbeid mellom Rana og Hemnes kommune, der Rana har 76,5 prosent og Hemnes 23,5 prosent av driftsutgiftene

Rana Kommunale borettslag

Rana kommunale borettslag virksomhet består i å gi andelseierne bruksrett til egen bolig i borettslagets eiendom.

Stiftelsen Helgeland museum

Stiftelsen Helgeland museum skal samle inn, bevare og forske på kulturhistorien og naturhistorien på Helgeland. I denne sammenheng skal museet arbeide med bevaring av kulturminner og fysiske miljøer av kulturhistorisk betydning, og vern av gjenstander, skrevne kilder, bilder og muntlige tradisjoner. Museet skal drive en allsidig formidling av resultatene av dette arbeidet.

Stiftelsen Rana Frivilligsentral

Stiftelsen skal ha som formål å videreføre og utvikle sentralen ut fra behovet for frivillighet blant Ranas innbyggere.

Helgeland Landbruksrådgivning

Helgeland Landbruksrådgivning dekker kommunene Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Grane, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes og Rana.

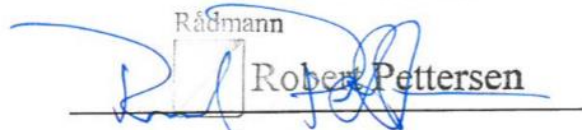
Note 17 Kapitalkonto

Kapitalkontoen beskriver hvor mye kommunen har brukt av sin egenkapital til å finansiere anleggsmidler. Dette fremkommer som differansen mellom balanseført verdi av anleggsmidler og langsiktig gjeld justert for ubrukte lånemidler. Kapitalkontoen fremgår av balansepostene 2599000 - 2599025.

Saldo 01.01.2019	-1 139 213 252
Økning av kapitalkonto (kreditposter)	
Aktivert fast eiendom og anlegg	-323 107 990
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	0
Aktivert utstyr, maskiner og transportmidler	-12 725 286
Kjøp av aksjer og andeler	-6 180 759
Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	0
Utlån	-84 862 229
Aktivert egenkapitalinnskudd pensjonskasse	0
Avdrag på eksterne lån	-94 275 365
Økning pensjonsmidler	-116 623 733
Reduksjon pensjonsforpliktelser	0
Reduksjon av kapitalkonto (debitposter)	
Avgang fast eiendom og anlegg	123 186 521
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	80 550 363
Avskrevet eiendom	0
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	0
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	0
Avgang aksjer og andeler	0
Nedskrivning av aksjer og andeler	5 903 222
Avdrag på utlån	62 125 501
Avskrivning utlån	5 513 484
Reduksjon egenkapitalinnskudd pensjonskasse	0
Bruk av midler fra eksterne lån	305 692 635
Reduksjon pensjonsmidler	0
Økning pensjonsforpliktelser	156 169 014
Urealisert kurstap utenlandslån	0
Saldo 31.12.2019	-1 037 847 874

Mo i Rana 30.mars 2020

Rådmann

Robert Pettersen

Rådmann

Dorit Kibsgård

Leder regnskap, skatt og innkjøp

Velkommen til Rana kommune

Nyheter og kunngjøringer

Frister Høringar Nyheter Offentlig ettersyn
 Pressemeldingar Sosiale medier

Selvbetjening / Kontakt oss

Beredskap Foreningsregister Gebyrer Kart
 Ledige stillingar Postlister Profilhåndbok
 Skjema Vakttelefoner

Barn, familie og skole

Barnehage Barnevern Familietjenesten
 Helsepsykeleier Jordmor Logopedtjenesten PPT
 SFO Skole Skolerute SLT Trygg oppvekst
 Voksenopplæring

Kultur, idrett og fritid

Moheia Bad/fritidspark Kino Bibliotek
 Kulturskole Idrett Fritidsavdeling Friluftsliv
 Priser Tur/skiløyper Tilskuddsmidler

Helse og sosial

Fastlege Flyktningar Folkehelse
 Funksjonshemmede Fysioterapi Krisesenter
 Legevakt Psykisk helse Rehabilitering Rus
 Økonomisk hjelp

Omsorg

Omsorgskontor/tildelingskontor Botilbud
 Demensteam Helsetjenester i hjemmet Hjelp i
 hjemmet Kreftomsorg Møteplasser
 Sykehjem

Bolig og eiendom

Botilbud Bostøtte Byggesak Drikkevann
 Gravemelding Kart Planbestemmelser
 Reguleringsplaner Situasjonskart Startlån
 Vannmålar

Brann og feiing

Nød alarmering 110 Akutt forurensning
 Beredskap Branntilsyn Feiing og tilsyn Kurs
 og kompetanse Restverdiregning,

Vei og trafikk

Gravemelding Motorferdsel i utmark
 Parkering Tilskudd private veier
 Trafikksikkerhet Veivedlikehold

Natur, miljø og avfall

Forurensning Klima Motorferdsel i utmark
 Ranfjorden Ranelva HAF Renovasjon

Skatt og kommunale krav

A-ordningen Arbeidsgiverkontroll e-faktura/
 Autogiro Eiendomsskatt Endring av
 skattekort/kontor Skatte/MVA-attest

Næring, Jordbruk, skogbruk, utmark

Bevillingar Erstatning Jakt/fiske
 Jegerprøven Konesjon Kraft
 Næringsutvikling Skogfond Snarefangst
 Tilskudd Viltpåkørsel

Politikk og administrasjon

Politisk representasjon,
 Møteplan og saksdokumenter

Postlister og arkiv

Fakta om Rana

Jobb i Rana kommune

Innkjøp, Priser og gebyrer
 Organisasjon Beredskap

Valg
 Møter på nett - Innbyggerinitiativ

Enheter og ansatte

Planer, budsjett og regnskap

Profilhåndbok

